

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย
ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียน
ของเด็กปฐมวัยในชนบท

0 6 พ.ย. 2546

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์

สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h 226742

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
เงินงบประมาณรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โครงการสนับสนุนการศึกษา
ประจำปี 2543

ประกาศศุภนาปการ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ท่านผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ และคณะครู
จากโรงเรียนชุมชนวัดเขี้ยวไอศต โรงเรียนวัดโพธิ์แทน โรงเรียนอนุบาลองค์รักษ์ โรงเรียนวัด
ประสิทธิเวช โรงเรียนวัดทวีพุทธรังสรรค์ โรงเรียนวัดใหม่พงษ์โสภณ โรงเรียนวัดเข้มทอง
โรงเรียนวัดปากคลองพระอาจารย์ โรงเรียนวัดราษฎร์ประดิษฐ์ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ โรงเรียน
เรียนบ้านคลองใหญ่ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลครั้งนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒในการสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

บทที่ 1	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
คำถามของการวิจัย	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของความพร้อม	11
แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม	12
องค์ประกอบของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย	14
ความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย	19
ความหมายของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย	19
ลักษณะของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย	20
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย	24
ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านตามวิถีไทย	24
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	24
สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ	26
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย	29
การสร้างสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ เพื่อส่งเสริมความพร้อมตามวิถีไทย	35
บทบาทของพ่อและแม่ต่อการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน	39
ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย	40
ความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	41
หลักการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	42
องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	44
การจัดหลักสูตร	44
การจัดการเรียนการสอน	47

ตาราง (ต่อ)

สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ	51
พฤติกรรมของครู	52
ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน	53
ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
ประชากร	61
กลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล	68
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	70
ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร	78
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	85
ตอนที่ 4 ผลการค้นหาค่าตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด	88
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	90
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	90
วิธีการศึกษาค้นคว้า	91
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91

สารบัญ (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	91
การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร	93
ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่า น้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	96
ผลการค้นหาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด	98
อภิปรายผล	98
ข้อมูลพื้นฐาน	99
การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	102
สิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน	
การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่า น้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	109
การค้นหาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด	113
ข้อสังเกตจากการวิจัย	114
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	118

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนที่ใช้ในการศึกษา	61
2	จำนวนข้อของข้อกระทวงความจำแนกตามโครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ	64
3	แสดงข้อมูลจำนวนเด็กนักเรียนจำแนกตามอายุ เพศและระดับชั้นเรียน	70
4	แสดงสถานภาพสมรสของผู้ปกครองของเด็ก	71
5	แสดงวุฒิสูงสุดของพ่อและแม่ของเด็ก	71
6	แสดงอายุของพ่อและแม่ของเด็กนักเรียน	72
7	แสดงอาชีพของพ่อและแม่ของเด็กนักเรียน	72
8	แสดงรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของเด็กนักเรียน	73
9	แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเด็กนักเรียน	73
10	แสดงผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนักเรียน	74
11	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของบ้าน	74
12	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบ้านและสถานภาพของบ้าน	75
13	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับมุมที่จัดไว้สำหรับเด็กในบ้าน	75
14	แสดงข้อมูลจำนวนบุคลากรโรงเรียนจำแนกตามอายุและเพศ	76
15	แสดงสถานภาพของบุคลากรโรงเรียน	76
16	แสดงตำแหน่งและวุฒิการศึกษาสูงสุดของบุคลากรโรงเรียน	77
17	แสดงระดับชั้นที่สอนและประสบการณ์ในการสอน	77
18	แสดงลักษณะของโรงเรียน	78
19	แสดงสภาพอาคารเรียน ความพอเพียงและไม่พอเพียง	78
20	สหสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับข้อมูลเบื้องต้นทางบ้าน	79
21	สหสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน	80

ตาราง (ต่อ)

22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลเด็ก สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมด้านจิตภาพ	81
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลโรงเรียน สิ่งแวดล้อมโรงเรียนด้านกายภาพและด้านจิตภาพ	83
24	สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	85
25	สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	86
26	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียน	87
27	สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุด	89
28	ค่าน้ำหนักความสัมพัทธ์และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของระดับชั้นเรียนของเด็กและตัวแปรของกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท ลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี 2522 ความว่า

"เด็กเป็นผู้ที่จะรับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่รวมทั้งการรับผิดชอบ ในการธำรงรักษาอิสรภาพและความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาดลัดแหลมใสในเหตุผล หน้าที่นี้เป็นของทุกคน ที่จะต้องร่วมมือกับกระทำโดยพร้อมเพรียงสม่ำเสมอ"

จากพระบรมราโชวาท องค์พระประมุขของชนชาวไทยทั้งผอง ทรงให้ผู้ใหญ่สาวคือ พ่อแม่ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรทำหน้าที่เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนที่มีคุณภาพเติบโตเป็นคนดีของชาติ มีความพร้อมทางด้านจิตใจและปัญญาที่ฉลาด ซึ่งในส่วนของปัญญานั้น คือ ความรู้เข้าใจที่เป็นแก่นแท้ในใจของเราเองได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายจนถึงที่สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ทำการต่าง ๆ ได้ (พระธรรมปิฎก. 2544) ลักษณะของมนุษย์ที่สมบูรณ์นี้ ควรต้องเร่งปลูกฝังให้กับเด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่มีอัตราความเจริญเติบโตทุกด้าน (the whole child) อย่างสูงสุด นักจิตวิทยาอาทิ ธอร์นดไคค์ (Thordike) กล่าวว่า การที่เด็กเรียนรู้ได้นั้น ควรคำนึงถึงกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เพราะเมื่อเด็กเกิดสภาพความพร้อม หรือมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม ก็จะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ดังนั้นความพร้อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (อารี พันธุ์ณี. 2534) ในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน จึงเป็นหน้าที่หลักสำคัญของพ่อแม่ ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ พัฒนาเด็กเกิดความพร้อม โดยเฉพาะความพร้อมด้านการเรียน เนื่องจากเป็นการพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีอยู่ในตัวของเขา ที่ช่วยให้เด็กเรียนไปด้วยดีโดยมีอุปสรรคไม่มากนัก เรียนได้ในอัตราปกติสำหรับเด็กทั่วไป ความสามารถดังกล่าวอาจเกิดจากผู้เรียนมีวุฒิภาวะ หรือจากการเรียนรู้ การฝึกฝนที่ผ่านมา หรือเกิดจากอิทธิพลของทั้งสองสิ่งประกอบกันได้ ผู้เรียนจึงมีความพึงพอใจต่อการเรียน และปราศจากความขัดข้องทางกายและอารมณ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529)

องค์ประกอบความพร้อมทางด้านการเรียนนั้นแบ่งเป็นด้านต่างๆ คือ ทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และจิตใจ และสังคม ทุกองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ และส่วนมากนักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความสนใจที่พัฒนาเด็ก คือ องค์ประกอบความพร้อมทางด้านการเรียนด้านสติปัญญา หมายถึง การรู้ การคิดของเด็ก ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของความสามารถในการคิด จำแนก การเปรียบเทียบ การหาเหตุผล การแก้ปัญหา จัดประเภท สิ่งแวดล้อมทุกชนิดอยู่รอบกาย ความสามารถด้านภาษา ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ จากเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ฟังหรือได้ดูมาจำได้แม่นยำ จะพูดหรือสื่ออะไรก็เข้าใจง่าย รู้จักนับ รู้ค่าของ จำนวนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการรับรู้ ความสนใจ และความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์รอบด้านทุกชนิด สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เน้นความสามารถทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย ครอบคลุมบริบทในเรื่องความสามารถของเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ เรื่อง จำนวนและปริมาณ การจำแนกความแตกต่าง การเปรียบเทียบ การรับรู้ทางด้านสายตาและการจำ การจำตัวอักษร ความสามารถในการฟัง ความสามารถด้านเป็นเหตุเป็นผล และความสามารถในการรับรู้เรื่องทั่ว ๆ ไป ดังนั้นจากคำนิยาม ความพร้อมทางด้านการเรียนดังกล่าวจึงมีบริบทมุ่งเน้นความพร้อมทางด้านการเรียนด้านสติปัญญา

นอกจากนีฮอลล์ (Hall) กล่าวว่า ในการพัฒนาเด็กควรจะพัฒนาเด็กโดยส่วนร่วมทุกด้าน (the whole child) ควรถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก และควรมุ่งเน้นพัฒนาด้านสติปัญญา อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความพร้อมทางด้านการเรียน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของเพียเจต์ กล่าวว่า การพัฒนาสติปัญญาให้กับเด็กวัยแรกเกิดถึง 8 ปี เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ อันนำไปสู่ความพร้อมทางด้านการเรียนรู้ ในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามแนวคิด (Scheme) โดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะคือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยซึมซาบประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิด ความเข้าใจ (Equilibration) (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์, 2545) ดังนั้นพัฒนาการสติปัญญาของเด็ก เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน เบญจามิน บลูม (Benjamin Bloom) กล่าวว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมมีผลทำให้ระดับสติปัญญาของเด็กแตกต่างกันมากในช่วงอายุปฐมวัย โดยเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต้อยจะสกัดกั้นพัฒนาการทางสติปัญญา แม้ช่วงอายุต่อมาจะได้รับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ก็จะไม่ทำให้พัฒนาการทางด้านสติปัญญาชะงักได้ ระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันนี้จะทำให้ความสำคัญของชีวิตเมื่อโตขึ้นต่างกันมาก

นอกจากนี้ ฮัน (Hunt, 1987) กล่าวว่า การพัฒนาสติปัญญาของเด็กให้มีระดับสูงขึ้น สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับท่านพระธรรมปิฎก (2542) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ที่ดี มีสุข ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กในเยาว์วัย และจากทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Ecological System Theory) Bronfenbrenner เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน มองว่าเด็กได้รับผลกระทบและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมจากทางบ้านคือครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด จากสังคมขยายใหญ่ขึ้นมา คือ โรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็ก อันก่อให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน

- - การจัดสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน นับเป็นการจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะเด็กในวัยนี้ เป็นวัยแห่งช่วงพลังการเจริญเติบโตของชีวิต ที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู สั่งสอน อย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนนั้น ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยหรือไม่อย่างไร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้พื้นที่การวิจัยในชนบทตามวิถีไทยในจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นจังหวัดปริมณฑล และเป็นพื้นที่การวิจัยในโครงการชนบทศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพของจังหวัดนครนายกเจริญรุ่งเรืองทุกด้านต่อไป และจุดมุ่งหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อมที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่ทรงเห็นเดิเนื้อยพระวรกายในการตรากตรำ ทรงงานด้านชนบท มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มหาวิทยาลัยมีปณิธานจะมุ่งเจริญรอยเบื้องยุคลบาท เพื่อนำทรัพยากรด้านวิชาการออกสู่ชนบทในลักษณะสนับสนุนงานตามพระราชดำริของพระองค์ จึงจัดให้มีโครงการชนบทศึกษาขึ้น โครงการวิจัยเรื่องนี้เป็นหนึ่งในโครงการต่าง ๆ อีกหลายโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเน้นทางด้านการพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้สนใจทำวิจัย ศึกษาว่าปัจจัยของสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทยที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบทตามวิถีไทย ได้ตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในพื้นที่

จังหวัดนครนายก อันนำไปสู่การพัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กวัยนี้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพ ของชาติไทยต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่าง กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย กับกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท
2. เพื่อหาความสัมพันธ์พหุคูณ และค่านำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อม
3. เพื่อค้นหาตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย ด้านตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ ลักษณะบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย และหาค่านำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

คำถามของการวิจัย

1. ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนตามวิถีไทยแต่ละด้านย่อย และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ ลักษณะบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน บางตัวแปรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ และลักษณะทางบ้านมีความสัมพันธ์พหุคูณสูงกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ตัวแปรที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กประกอบด้วย บางตัวแปรจากสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนตามวิถีไทย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย ในชนบทว่า มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมจากทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทยด้านย่อยด้านใด มากน้อยเพียงใดที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กระดับนี้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ มีผลโดยตรงต่อ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชนบท ของจังหวัดนครนายก ให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะโรงเรียนในเขตจังหวัดนครนายก

2. เพื่อให้ทราบข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชนบททุกแห่งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อได้ข้อมูลตามทิศทางการวิจัย สนับสนุนแผนงานวิจัยศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศและการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพทางปัญญา ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอบเขตการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ในระดับชั้นอนุบาล ของโรงเรียนในเขตอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียน ผู้ปกครอง และครู ในระดับชั้นอนุบาล มีทั้งสิ้นจำนวน 180 คน ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก จำนวน 11 โรงเรียน (รายชื่อในภาคผนวก) ของอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกเป็น

1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและพ่อแม่

1.1) ข้อมูลของเด็ก ได้แก่

- ชั้นเรียนอนุบาล

1.2) ข้อมูลของพ่อแม่

- สถานภาพสมรส	- วุฒิการศึกษาของพ่อแม่
- อายุของพ่อแม่	- อาชีพของพ่อแม่
- รายได้ของครอบครัว	- จำนวนสมาชิก
- จำนวนบุตร	- ผู้มีบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2) ลักษณะของบ้าน

- ที่ตั้ง
- ลักษณะบ้าน
- สภาพของบ้าน
- มุมที่จัดสำหรับเด็ก

3) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครู

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพ
- ตำแหน่ง
- วุฒิทางการศึกษา
- ประสบการณ์การสอนชั้นอนุบาล

4) ลักษณะของโรงเรียน

- ที่ตั้ง
- ลักษณะของโรงเรียน
- สภาพอาคารเรียน
- จำนวนอาคารเรียน

5) สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่

4.1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย

- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อ สายตา และมือ
- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกการพัฒนาทางภาษา
- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
- วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
- อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร / เครื่องดนตรี

4.2) สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ประกอบด้วย

- การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง
- พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
- พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
- การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก
- การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

6) สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

5.1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย

- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อ สายตา และมือ
- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกการพัฒนาทางภาษา
- สิ่งของ / ของเล่น ฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์

- วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
- อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร / เครื่องดนตรี

5.2) สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ประกอบด้วย

- การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง
- ครูและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
- ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
- การตอบสนองของครูต่อเด็ก
- การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัยในชนบท หมายถึง เด็กชายและหญิงอายุระหว่าง 4 - 6 ปี ซึ่งกำลังอยู่ในชั้นอนุบาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในจังหวัดนครนายก
2. ข้อมูลของเด็ก พ่อแม่ ครู และลักษณะบ้าน หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้นประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อมูลของเด็ก ได้แก่ อายุ เพศ
 - 2.2 ข้อมูลของพ่อแม่ ได้แก่ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อายุ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว รายได้ของครอบครัว
 - 2.3 ข้อมูลของครู ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน
 - 2.4 ข้อมูลทางโรงเรียน หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย ที่ตั้ง ลักษณะ สภาพอาคารเรียน จำนวนห้องเรียน
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน ตามสภาพการดำเนินชีวิตแบบไทย แยกได้ดังนี้
 - สิ่งแวดล้อมทางบ้าน หมายถึง สภาพของบ้าน สัมพันธภาพของพ่อแม่กับลูกภายในครอบครัวที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียน
 - สิ่งแวดล้อมทางด้านโรงเรียน หมายถึง สภาพของโรงเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน (classroom asmosphere) เพื่อพัฒนาความพร้อมทางการเรียนของเด็ก
4. สิ่งแวดล้อมทางบ้าน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นทั้งทางกายภาพและจิตภาพ

ประกอบด้วย

4.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสิ่งของหรือของเล่นเพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อ สายตา และมือ
- 2) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกการพัฒนาทางภาษา
- 3) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
- 4) วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 5) อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร / เครื่องดนตรี

4.2 สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ออกมาในรูปของการกระทำ ลักษณะท่าทาง คำพูด ความรู้สึกนึกคิด และบรรยากาศที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็ก ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1) การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง
- 2) พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3) พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
- 4) การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก
- 5) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

5. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นทั้งด้านกายภาพและจิตภาพ ประกอบด้วย

5.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสิ่งของ หรือของเล่นภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อ สายตา และมือ
- 2) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกการพัฒนาทางภาษา
- 3) สิ่งของ / ของเล่น ฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
- 4) วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 5) อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร / เครื่องดนตรี

5.2 สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ออกมาในรูปของการกระทำ ลักษณะท่าทาง คำพูด ความรู้สึกนึกคิด และบรรยากาศที่ครูปฏิบัติต่อเด็ก ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1.) การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง

- 2.) ครูและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3.) ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
- 4.) การตอบสนองของครูต่อเด็ก
- 5.) การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

6. ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเข้าใจในเรื่องของจำนวนและปริมาณ
2. ความสามารถในการจำแนกความแตกต่าง
3. ความสามารถในการเปรียบเทียบ
4. ความสามารถในการรับรู้ทางด้านสายตาและการจำ
5. ความสามารถในการจำตัวอักษร
6. ความสามารถด้านการฟัง
7. ความสามารถด้านเป็นเหตุเป็นผล เรื่องลำดับเหตุการณ์
8. ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลทั่ว ๆ ไป

ซึ่งความสามารถต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว แสดงให้เห็นถึงความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย โดยวัดได้จากแบบวัดความพร้อมทางด้านการเรียนและสามารถบ่งบอกได้ว่าเด็กมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความพร้อมของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของความพร้อม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม

1.3 องค์ประกอบของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

1.4 ความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

- 1) ความหมายของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

2) ลักษณะของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

2.1 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านตามวิถีไทย

1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2) สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ

3) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย

4) การสร้างสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ เพื่อส่งเสริมความพร้อมตามวิถีไทย

5) บทบาทของพ่อแม่ต่อการส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน

2.2 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย

1) ความหมายของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2) หลักการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

3) องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

4) การจัดหลักสูตร

5) การจัดการเรียนการสอน

6) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ

7) พฤติกรรมของครู

8) ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน

9) ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความพร้อมของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของความพร้อม

มีนักการศึกษาให้ความหมายของความพร้อมไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

สุชา จันทรโสม และสุรางค์ จันทรโสม (2518) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง ความสนใจที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนมีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ประสานสัมพันธ์กัน

สุโท เจริญสุข (2525) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพของการเจริญเติบโตบวกกับความสนใจ และความรู้อัน เป็นรากฐานซึ่งสูงพอที่จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้โดยสะดวก

พรณี ซูหัย (2522) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝนและการเตรียมตัว ความสนใจหรือแรงจูงใจ ความพร้อมในการเรียนกิจกรรมแต่ละอย่างมีต่าง ๆ กัน เช่น ความพร้อมในการอ่าน ความพร้อมในการคิดคำนวณ เป็นต้น

วิญจนา อินทรกำแหง (2517) ได้กล่าวว่า ความพร้อม คือ ความรู้สึกเต็มใจที่จะได้รับ ฉะนั้นขณะที่เด็กเกิดความรู้สึกว่ายินดี และเต็มใจที่จะรับฟังเรียนรู้ นั้นแสดงว่าเขาพร้อมแล้วที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น ยินดีที่จะฟังและอ่านเรื่องจากหนังสือ แสดงว่าเขาพร้อมแล้วที่จะรับหนังสือ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งในชีวิต

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 98 - 99) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรู้ของเด็ก โรงเรียนอนุบาลจึงควรต้องรับบทบาทสำคัญในการเตรียมตัวให้เด็กมีความพร้อม และในการเตรียมความพร้อมสิ่งที่ควรควรคำนึงถึงคือ

1. สายตาของเด็ก เด็กเล็กส่วนมากมีสายตายาว จึงยากที่จะอ่านได้ชัดในระยะปกติ เด็กจะมองเห็นวัตถุที่อยู่ใกล้ได้ชัด เด็ก 5 ขวบ ก็ยังคงมีปัญหาการปรับสายตาเข้ากับกระดานดำจากไกลไปใกล้ และจากไกลมาใกล้ เด็กเล็กที่มีวุฒิภาวะสูง จะสามารถบอกความแตกต่างและความเหมือนของวัตถุตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป โรงเรียนอนุบาลจึงควรจัดสถานการณ์ให้เด็กมีโอกาสดูความแตกต่างด้วยสายตา ให้เพียงพอ เพราะเป็นพื้นฐานให้กับเด็ก ครูสามารถจัดกิจกรรม ได้ดังนี้

- การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแยกสี ให้เลือกสีดินสอ สีเทียน เลือกกระดาษสี บอกสีของเสื้อผ้า
- การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจำสิ่งที่ได้เห็น อาจมีเกมต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง เพื่อให้เด็กได้ใช้ความจำเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเพิ่งได้เห็นมา หรือผ่านไปนานแล้ว

- การจัดกิจกรรมเกมที่เกี่ยวข้องกับการใช้มือและสายตาเช่น การเล่นภาพพจน์ หรือ ภาพตัดต่อ การดอกลดปู การจับหนังสือเพื่อดูภาพ ฝึกการกวาดสายตา จากซ้ายไปขวา จากขวาไปซ้าย เป็นต้น

2. การได้ยิน ในระยะห้าปีแรกของชีวิต เด็กจะเริ่มแยกเสียงประเภทต่าง ๆ ออกได้ มาก สามารถบอกได้ว่าเป็นเสียงจิ้งหรีด กบ เขียด แมว หนู สุนัข เป็นต้น รวมทั้งเสียง เครื่องบิน รถไฟ รถบรรทุก และรถยนต์ ดนตรีและเพลง เป็นต้น แต่มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่สามารถแยกเสียงในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะเสียงคำพูดที่ใกล้เคียงกัน ครูต้องคอย สังเกตเพื่อช่วยเหลือ หรือแจ้งให้บิดามารดาของเด็กทราบ

3. สุขภาพของเด็ก การที่เด็กมีสุขภาพไม่ดี ขาดเรียนบ่อย หรือขาดเรียนเป็นประจำ ทำให้ต้องปรับตัวอยู่เสมอ รวมทั้งความบกพร่องทางกายอื่น ๆ อาจทำให้เด็กไม่ยอมสมาคมกับ เพื่อน ๆ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็กที่ครูต้องคอยช่วย

4. ปัจจัยทางอารมณ์และสังคม เด็กที่รู้สึกมีความมั่นคงทางจิตใจจะเรียนภาษาได้ดี กว่าเด็กที่มีความหวาดหวั่น ทางโรงเรียนต้องสร้างสถานการณ์ที่เด็กปรับอารมณ์ของตนเองให้ มั่นคง และสมาคมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างดี

5. ระดับสติปัญญา นอกจากการเรียนรู้จะเกี่ยวกับความสามารถในการเห็น และการ ได้อินแล้ว ยังเกี่ยวกับทักษะการตีความหมายของสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบตัวเด็กด้วย ทักษะ เช่นนี้จะต้องใช้สติปัญญา และวุฒิทางสมอง ในการแปลความหมาย โรงเรียนจะต้องตระเตรียม กิจกรรมที่จะให้เด็กเพิ่มสติปัญญาสำหรับทักษะดังกล่าวด้วย

6. ระยะเวลาตั้งใจ เด็กบางคนมีความตั้งใจแน่วแน่และคงความสนใจไว้นาน แต่ บางคนตั้งใจสิ่งใดไม่ได้เลย โรงเรียนจึงต้องจัดกิจกรรมที่จะฝึกเด็กเก็บความตั้งใจให้มากขึ้น

สรุป ความพร้อม หมายถึง ความสามารถตามวัยอันเป็นไปตามวุฒิภาวะประสบการณ์ เดิมของเด็ก ความตั้งใจและความสนใจของเด็กต่อกิจกรรมนั้นๆ รวมถึงความสามารถทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ของเด็กในการมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม

นักจิตวิทยาได้มีความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมแยกเป็น 2 พวก คือ (พรณี ข.เจนจิต. 2528)

กลุ่มที่ 1 "Natural Readiness" Approach เห็นว่า ความพร้อมเป็นเรื่องของธรรมชาติ พวกนี้มองเห็นว่าก่อนที่จะเด็กจะไปโรงเรียนต้องมีความพร้อมเสียก่อน ฉะนั้นพวกนี้เห็นว่าเป็นสิ่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะวัดให้ได้ว่าใครพร้อมที่จะเรียน ถ้ายังไม่พร้อมก็ให้รอ นักจิตวิทยาได้ทำการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความพร้อม เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีวุฒิภาวะมาก

กว่าและจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าและง่ายกว่าเด็กเล็ก เช่น ฮิลการ์ต (1932) ได้ทดลองกับเด็กกลุ่มหนึ่งอายุประมาณ 2 - 3 ขวบ โดยการฝึกให้เด็กติดกระดุม ปีนบันไดและการใช้กรรไกรเป็นเวลา 12 สัปดาห์ เปรียบเทียบกับเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกให้ทำกิจกรรมหนึ่ง ๆ ดังกลุ่มทดลอง เด็กกลุ่มนี้มีอายุแก่กว่ากลุ่มทดลอง 3 เดือน ผลปรากฏว่าหลังการฝึก 12 สัปดาห์ เด็กในกลุ่มทดลองสามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม หลังจากนั้นกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นภายในเวลา 1 สัปดาห์ ผลปรากฏว่าเด็กกลุ่มนี้ทำได้เท่ากับกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึกมาเป็นเวลา 12 สัปดาห์ ผลจากการทดลองนี้สรุปได้ว่า เด็กที่มีวุฒิภาวะประกอบกับประสบการณ์เมื่อถึงเวลาที่พร้อมจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้โดยไม่ต้องรับการฝึกหัด นอกจากนี้ยังมีการทดลองอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันนี้ ความคิดของนักจิตวิทยาจึงเรียกว่า การยืดเวลาของการสอนออกไปเพื่อรอให้เด็กพร้อมเสียก่อนนั้น จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพราะเด็กที่มีวุฒิภาวะย่อมจะเริ่มต้นเรียนด้วยความมั่นใจ จะไม่ประสบความล้มเหลวและจะเรียนรู้ได้เร็วในระยะเวลาอันสั้น

กลุ่มที่ 2 "Guided - Experience" Approach นักจิตวิทยากลุ่มนี้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้น ความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญ แต่มิใช่จะต้องรอให้เด็กพร้อม เราสามารถช่วยให้เด็กพร้อมได้โดยการช่วยจัดประสบการณ์ ความคิดของกลุ่มนี้แบ่งเป็น 2 ทาง คือ

1. Cognitive Field

Bruner เห็นว่า ควรจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก Bruner ถือว่า ความพร้อมเป็นสิ่งที่สอนกันได้ หรือเร่งให้เกิดเร็วขึ้นได้ ถ้าผู้ใหญ่จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการเช่นเดียวกับ Piaget

2. Traditionalism

Thondike และ Skinner ซึ่งอยู่ในกลุ่มนี้มองว่าการปล่อยให้เด็กพัฒนาขึ้นมาเองเมื่อถึงเวลาและโอกาสนั้นเป็นการเสียเวลา ฉะนั้นผู้ใหญ่ควรให้ความช่วยเหลือแนะนำและจัดให้เด็กพัฒนาไปตามขั้นต่าง ๆ

นอกจากนี้ Thondike ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ไว้ว่า กฎแห่งความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อม หรือความมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้อะไรหรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่จะเรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ความพร้อมจึงจำแนกออกเป็น 3 สภาพดังนี้ (อารี พันธุ์มณี. 2534)

1. เมื่อบุคคลพร้อม แล้วได้กระทำ ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ก็จะเกิดการเรียนรู้
พร้อม → ได้กระทำ → พอใจ → เกิดการเรียนรู้
2. เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำ และไม่ได้กระทำก็ทำให้ไม่เกิดความพอใจ และไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้
พร้อม → ไม่ได้กระทำ → ไม่พึงพอใจ → ไม่เกิดการเรียนรู้
3. เมื่อบุคคลไม่พร้อม → ต้องกระทำ → ไม่พอใจ → ไม่ทำให้
→ เกิดการเรียนรู้

ดังนั้น ความพร้อมหรือความมีวุฒิภาวะของผู้เรียน จึงเป็นความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งพื้นฐาน ประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของ อวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ได้

การที่ให้เด็กได้รับการพัฒนาเกิดความพร้อม ควรส่งเสริม จัดสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนให้กับเด็กวัยนี้

1.3 องค์ประกอบของความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมทางการเรียน ของเด็กปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

กาเย่ (ประสาธน์ อิศรปริดา. 2522 : 135 ; อ้างอิงจาก Gagne. 1977 : 179) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความพร้อมดังนี้

1. ความสนใจหรือความใส่ใจ (Attention Set) เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสับสนเนื่องกันเป็นชุด จึงมีชื่อเรียกว่า Attention Set หรือชุดที่ทำให้เกิดความใส่ใจคือสิ่งแรกสุดจะต้องมีสิ่งเร้ามาเร้า เช่นกรณีที่ครูชี้ตัวอักษรให้เด็กดู เด็กจะเกิดความสนใจในสิ่งที่ครูชี้ ความรู้สึกสนใจหรือใส่ใจ มิได้เพียงแต่มองตามที่ครูชี้เท่านั้น แต่เด็กจะเกิดการตอบโต้ขึ้น โดยอาจฝึกตามไปหรือออกเสียงตามไปเบา ๆ หรือออกเสียงดัง ๆ ตามครู การตอบสนองนี้จะเกิดขึ้นสับสนเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตลอดไปในขณะที่มีความใส่ใจอยู่ นอกจากนี้แล้ว เด็กยังมีความรู้สึกหรือความคิดต่าง ๆ ตามไปด้วย เช่น การจัดลำดับ ก่อน - หลัง

2. แรงจูงใจ (Motivation) ที่จะเรียน เป็นผลสืบเนื่องมาจากความใส่ใจในการเรียน คือ เมื่อความใส่ใจในการเรียนมีมากขึ้น ก็จะมีผลให้เกิดความต้องการอยากกรู้อยากเห็นและเกิดความอยากรู้หรือเกิดแรงจูงใจในการเรียนของเด็ก ซึ่งมีสองลักษณะคือ แรงจูงใจที่ได้งาน (Task Motivation) และแรงจูงใจที่จะได้ผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

3. สภาพของพัฒนาการ (Developmental Status) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อ ระบบประสาท และสติปัญญา การเรียนรู้อย่างง่าย ๆ จะเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเป็นเด็กเล็ก ๆ การที่เด็กเรียนรู้จะไวมากก่อนเข้าโรงเรียน เป็นการสร้างประสบการณ์หรือความรู้พื้นฐานให้แก่เด็ก ทำให้เด็กสามารถรับรู้และดัดแปลงการเรียนรู้ของตนตามที่ได้เรียนรู้อย่างรวดเร็วให้เข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้อีกอย่างต่อเนื่องกัน

บันลือ พุกกะวัน (2518 : 25) กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟัง การพูด ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ เช่น ตากับมือ เป็นต้น
2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถลำดับเหตุการณ์จากนิทาน ที่ตนได้ฟังหรือดูภาพ ลำดับภาพได้ จำได้แม่นยำ จะพูดหรือทำอะไรก็เข้าใจง่าย
3. ความพร้อมในด้านอารมณ์ ได้แก่ รู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานและเล่นเป็นกลุ่มได้ ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เป็นต้น
4. ความพร้อมในด้านจิตวิทยา ได้แก่ มีความเข้าใจในการอ่าน รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาได้ดี

พูลศิริ แก้วกลางศึก (2519 : 30) ได้กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. วุฒิภาวะของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะความเจริญเติบโตทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคลในระยะใดระยะหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเรียนได้สะดวก
2. ประสบการณ์และสภาพครอบครัว
3. วิธีสอนและอุปกรณ์ เด็กจะมีความพร้อมมากขึ้นเมื่อมีการใช้อุปกรณ์ ที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
4. สภาพทางอารมณ์และการปรับตัว เด็กที่ไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ถูกทอดทิ้ง เคยได้รับความล้มเหลวในการเรียน ความไม่อบอุ่นทางบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 32) กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ประกอบด้วย
 - 1.1 สุขภาพ เด็กที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงก็จะไม่พร้อมที่จะเรียน
 - 1.2 วุฒิภาวะ เป็นตัวกำหนดระดับความเจริญเติบโตสูงสุด ของพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในแต่ละวัยของบุคคล เช่น วุฒิภาวะของเด็กอายุ 5 ปี โดยทั่วไปจะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านร่างกาย มีน้ำหนักประมาณ 19 กิโลกรัม สูงประมาณ 107 เซนติเมตร
- ด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง
- ด้านสังคม จักคนได้ง่ายขึ้น รู้สึกสนุกสนานที่ได้เล่นกับเด็กอื่น ต้องการเพื่อน ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่
- ด้านสติปัญญา สามารถชี้และเรียนชื่อสีได้ 4-6 สี เรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การสำรวจ มีความเข้าใจในเรื่องหน้าที่ และประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ

1.3 การปรับตัวทางอารมณ์ เด็กที่ไม่มีความสุข จะเรียนไม่ได้ดี ซึ่งอาจเกิดมาจากครอบครัว การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ฯลฯ ซึ่งทำให้เด็กไม่มีความพร้อมที่จะเรียน

1.4 ความสามารถทางสมองและกล้ามเนื้อ เด็กที่ไม่มีความสามารถในการเรียนหรือการทำงานในวิชาต่าง ๆ ก็จะไม่รู้ได้ยาก เช่น เด็กที่อายุน้อยกว่า 6 ½ ปี ไม่มีวุฒิภาวะทางสมองที่จะเรียนอ่านในบรรยากาศของชั้นเรียนทั่วไป ถ้าให้เด็กเรียนอ่านก็จะเรียนได้ช้า เป็นต้น

1.5 ประสบการณ์การเรียนรู้เดิม การเตรียมฝึกและจัดให้เด็กมีประสบการณ์ จะทำให้เด็กมีพื้นฐานที่จะเรียนในขั้นต่อไปอย่างได้ผล ประสบการณ์เดิมหรือความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เป็นความรู้เบื้องต้นที่ช่วยให้เรียนเข้าใจหรือเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ ได้ เช่น การรู้คำศัพท์จะเป็นพื้นฐานให้กับการพูดเป็นประโยค ดังนั้นในการเรียนรู้สิ่งใด ๆ ผู้เรียนจะต้องมีวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมมาก่อน จึงจะช่วยให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้

2. ครูและคุณภาพของการสอนของครู คุณภาพของการสอนมีความสำคัญต่อความพร้อมของเด็ก ดังนั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กที่เรียนช้าและเรียนเร็ว ซึ่งเด็กจะมีความพร้อมไม่เท่ากัน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามพัฒนาการของเด็ก องค์ประกอบความพร้อมในการเรียนของเด็กก็ปรูมวัย แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ ความเจริญเติบโตโดยทั่วไปทางด้านร่างกาย เช่น การมีสุขภาพดี อารมณ์ที่ดี สามารถบังคับกล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ได้ ตลอดจนประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำงานสัมพันธ์กันดี

มัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้ดี ตลอดจนประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำงานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

2. องค์ประกอบด้านสติปัญญา หรือการรู้ การคิด ได้แก่ความสามารถในการคิด การจำแนก การเปรียบเทียบ การหาเหตุผล การแก้ปัญหา จัดประเภทสิ่งแวดล้อมทุกชนิดที่อยู่รอบกาย ความสามารถด้านภาษา ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์จากเรื่องต่าง ๆ ที่

ได้ฟังหรือได้ดูมา จำได้แม่นยำ จะพูดหรือจะสั่งอะไรก็เข้าใจง่าย รู้จักการนับ การรู้ค่าของจำนวนทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการรับรู้ การจำ ความสนใจ และความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์รอบตัวทุกชนิด

3. องค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ เล่นเป็นหมู่ ไม่แย่งสิ่งของกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ ไม่เข้าหาหยกกัน ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ มีความอยากรู้อยากเห็น ความมั่นคงทางอารมณ์ ความเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ความต้องการการเรียนรู้ และควบคุมความประพฤติตนเองได้ เมื่อครูไม่อยู่

4. องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ ความสนใจในการมีเพื่อนเล่น รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ รู้จักเอาใจเพื่อน มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีทั้งส่วนตัวและสังคม มีความรับผิดชอบ การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยครอบคลุมพัฒนาการโดยส่วนรวมทุกด้าน (the whole child) คือสภาพทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อาจสรุปได้ดัง ตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย

1.4 ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

เด็กทุกคนเกิดมาในโลกนี้ด้วยความพร้อมที่จะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง เมื่อเขาได้รับรู้ ภูมิภาวะทางร่างกายและประสบการณ์ ซึ่งการที่จะบรรลุภูมิภาคนั้นไม่เพียงแต่ทำให้เขาเรียนรู้ ได้ดีแล้ว ยังทำให้เขาเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้อีกด้วย แต่ถ้าเขายังไม่บรรลุภูมิภาคนั้นแล้วยัง ไปบังคับให้เขาต้องเรียนรู้ก็จะทำให้เกิดปัญหาได้ ดังที่ ฮอร์นโดตีได้กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อม ในทฤษฎีของเขาว่า การที่บุคคลพร้อมที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้จึงนำมาซึ่งความพึงพอใจ แต่ถ้าพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วไม่ได้เรียนรู้ก็จะทำให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจหรือถ้าไม่พร้อมที่จะเรียนรู้แล้วถูกบังคับให้เรียนรู้ก็จะเกิดความไม่พึงพอใจเช่นกัน ดังนั้นการที่เสริมสร้างให้เด็กปฐมวัย เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน พ่อแม่ ครู ควรจัดหาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่บ้าน และโรงเรียนมาสนับสนุนให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน

1) ความหมายของความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถระดับหนึ่ง จะช่วยให้การเรียนดำเนินไปด้วยดีโดยมีอุปสรรคไม่มากนัก เรียนได้ในอัตราปกติสำหรับเด็กทั่วไป ความสามารถดังกล่าวอาจเกิดจากที่ผู้เรียนมีภูมิภาวะ หรือจากการเรียนรู้ การฝึกฝนที่ ผ่านมาหรือเกิดอิทธิพลของทั้งสองสิ่งประกอบกันได้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนและ ปราศจากความขัดข้องทางกาย อารมณ์ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

สำหรับความหมายของคำว่า ความพร้อมทางด้านการเรียนในงานวิจัยเรื่องนี้ หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของจำนวนและปริมาณ การ จำแนกความแตกต่าง การเปรียบเทียบ การรับรู้ทางด้านสายตาและการจำ การจำตัวอักษร ความสามารถในการฟัง ความสามารถด้านเป็นเหตุเป็นผล และความสามารถในการรับรู้เรื่อง ทั่ว ๆ ไป ซึ่งความสามารถดังกล่าวนี้เป็นพื้นฐานให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และโดยเฉพาะสติปัญญา

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อมทางด้านการ เรียนของเด็กปฐมวัย คือ ความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง

1. ความเข้าใจเรื่องของจำนวนและปริมาณ เช่น การมองเห็นรูปภาพ การจัด เรียง จำนวน การรู้จักค่าจำนวนตั้งแต่ 1 – 10 เป็นต้น
2. ความเข้าใจเรื่องการจำแนกความแตกต่าง เช่น การมองเห็นรูปทรงเรขาคณิต การจัดเรียงลำดับขนาด จากเล็กไปใหญ่ จากใหญ่ไปเล็ก เป็นต้น
3. ความเข้าใจเรื่องการเปรียบเทียบ เช่น การรู้จักสีต่าง ๆ สีน้ำ สีเทียน สีดิน สอ สีไม้ แม่สี ความเข้มของสี และการผสมสีต่าง ๆ การรู้ค่าจำนวนตัวเลข การสังเกต ตำแหน่งของอวัยวะ การเปรียบเทียบจำนวนมาก - น้อย
4. ความเข้าใจเรื่องการรับรู้ทางด้านสายตา และการจำ เช่น การรับรู้ การมอง

เห็น รูปทรง รูปร่างลักษณะต่าง ๆ การคิดและจินตนาการ การรู้จักความแตกต่าง เหมือนกัน ขนาดใหญ่และเล็ก เป็นต้น

5. ความสามารถในการจำตัวอักษร ได้แก่ การจำตัวอักษร พยัญชนะภาษาไทย การมองตัวอักษร ความเหมือน ความแตกต่าง

6. ความเข้าใจเรื่องการฟัง เช่น การแสดงท่าทางตามคำสั่งที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องได้ การฟังระดับเสียงดัง ค่อย / เบา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรับรู้คำและข่าวสาร การจับใจความสำคัญและการปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นต้น

7. ความสามารถด้านเป็นเหตุเป็นผล เรียงลำดับเหตุการณ์ ได้แก่ ความสามารถการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ชีวิตประจำวัน การใช้ความคิด การแก้ปัญหา

8. ความเข้าใจเรื่องการรับรู้ข้อมูลทั่วไป เช่น การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามมารยาทและประเพณีไทย ความเกี่ยวข้องของบุคคล เหตุการณ์ การรู้จักสิ่งของต่าง ๆ เช่น ดอกไม้ สถานที่

2) ลักษณะของความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

มีนักการศึกษา และนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ ของความพร้อมของเด็กปฐมวัยทางด้านสติปัญญา ซึ่งถือเป็นด้านที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน สรุปได้ดังนี้ (เจลา ประเสริฐสังข์, 2524)

1. สังกัปเกี่ยวกับปริมาณ โดแนลด์ และบอลโฟร์ (Donaldson and Balfour) ได้ศึกษาทำความเข้าใจในการใช้คำเปรียบเทียบ "มากกว่า" และ "น้อยกว่า" กับเด็กระดับอายุ 3 - 4 ปี พบว่าเด็กวัยนี้เริ่มเข้าใจความหมายของคำเปรียบเทียบทั้งสองนี้แล้ว แต่เด็กจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า "มากกว่า" ได้ดีกว่าคำว่า "น้อยกว่า" ไวเนอร์ (Weiner) ก็ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับความเข้าใจของเด็กในคำว่า " มากกว่า น้อยกว่า" เช่นเดียวกัน ซึ่งผลของการศึกษาสอดคล้องกับของ โดแนลด์สัน คือพบว่า เด็กที่มีอายุระดับ 3 ปี จะเข้าใจคำว่า "มากกว่า" แต่คำว่า "มากกว่า" จะมีความหมายเหมือนคำว่า "ใหญ่กว่า"

2. สังกัปเกี่ยวกับขนาด เด็กวัยก่อนเข้าเรียนสามารถแยกความแตกต่างของวัตถุตามขนาดได้แล้วว่าอันไหนมีขนาดใหญ่ หรือเล็ก ฮิคส์ (Hicks) ได้ทดลองการจำแนกวัตถุของเด็กระดับอายุ 3 ปี พบว่า เด็กระดับนี้สามารถแยกวัตถุที่มีขนาดใหญ่ เล็ก ได้แล้ว แต่ความคิดเกี่ยวกับขนาด "กลา" ของวัตถุในเด็กวัยนี้จะยังไม่เกิดขึ้น พ็อตส์ และฮัลสบูส (Poteat and Hulstebus) ได้ทดลองกับเด็กวัยเรียนระดับอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 75 คน โดยให้เด็กดูภาพ 3 มิติ 8 คู่ ในแต่ละคู่ให้เด็กบอกว่ภาพไหนมีขนาดใหญ่กว่ากัน ผลปรากฏว่า เด็กส่วนมากจะชี้ภาพขนาดใหญ่ในแนวตั้งสูงกว่า ว่ามีขนาดใหญ่กว่า

ดังนั้นความคิดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบขนาดของเด็กวัยนี้ เด็กจะใช้มิติในแนวตั้งเป็นเกณฑ์ในการตัดสินขนาดของวัตถุ กล่าวคือ วัตถุใดที่สูงมากกว่า วัตถุนั้นต้องมีขนาดใหญ่กว่าเสมอ ลักษณะความคิดเช่นนี้ จึงเป็นอุปสรรคทำให้เด็กวัยนี้ไม่สามารถเข้าใจความคงที่หรือการอนุรักษ์ของปริมาตรได้ (Conservation of Volume)

3. สัมกับเกี่ยวกับการเปรียบเทียบอื่น ๆ (Comparision Concept) จากการศึกษาสัมกับในด้านการเปรียบเทียบของเด็กอายุ 3 - 7 ปี ของเด็กทั้งในกรุงเทพมหานครและบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ เฉลลา ประเสริฐสังข์ (2521 : 85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของสัมกับในด้านการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัยจำนวน 200 คน ในสัมกับการเปรียบเทียบ 4 อย่าง คือ

- 3.1 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับปริมาณ (มากกว่า - น้อยกว่า)
- 3.2 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับขนาดและความยาว (ใหญ่กว่า - เล็กกว่า, ยาวกว่า - สั้นกว่า)
- 3.3 การเปรียบเทียบลักษณะภายนอก (เหมือนกัน - แตกต่างกัน)
- 3.4 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับตำแหน่ง (ด้านซ้าย - ด้านขวา)

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สัมกับแต่ละอย่างจะเกิดขึ้นที่ระดับอายุแตกต่างกันออกไป คือ สัมกับการเปรียบเทียบเกี่ยวกับ ปริมาณ ขนาด และความยาว จะเกิดขึ้นในเด็กระดับอายุ 3 - 4 ปี พร้อม ๆ กัน ส่วนสัมกับในด้านการเปรียบเทียบลักษณะเหมือนกันแตกต่างกัน จะเกิดขึ้นกับเด็กที่มีระดับอายุ 4 - 5 ปี จึงจะเข้าใจสัมกับนี้อย่างถูกต้อง

ฉะนั้นผลจากการศึกษานี้เป็นการยืนยันถึงลักษณะโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการเปรียบเทียบว่า ในเด็กปฐมวัยนี้จะเข้าใจคำว่า "มากกว่า - น้อยกว่า ใหญ่กว่า - เล็กกว่า ยาวกว่า - สั้นกว่า เหมือนกัน - แตกต่างกัน" ได้เป็นอย่างดี ส่วนความเข้าใจเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ "ซ้าย - ขวา" นั้น เด็กระดับอายุ 3 - 5 ปี จะยังไม่สามารถจำแนกได้อย่างถูกต้อง จนกว่าจะมีอายุ 6 - 7 ปี

4. ความคิดแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) ลักษณะความคิดของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน เพียเจต์ (Piaget) เรียกว่าเป็นลักษณะความคิดแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะมีความเชื่อมั่นในความคิดของตัวเองว่าเป็นสิ่งถูกต้องเสมอ เด็กวัยนี้จะคิดว่าทุกคนต้องมีแนวความคิดเช่นเดียวกับตัวเอง ดังนั้น ความคิดของเด็กวัย 2 - 4 ปีจึงแคบ เด็กไม่เคยสงสัยเลยว่าความคิด การกระทำของตัวเองนั้นถูกต้องหรือไม่ ต่อเมื่อตอนท้าย ๆ ของวัยนี้ อายุ 5 - 6 ปี เมื่อเด็กมีการพบปะกับเพื่อน ๆ มากขึ้น เด็กก็จะเริ่มมีความขัดแย้งกับเพื่อนและมีการทะเลาะกันมาก ทำให้เด็กทนต่อความกดดันทางสังคมไม่ได้ ความคิดแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางก็จะเริ่มเปลี่ยนไป เพื่อให้สังคมหรือกลุ่มเพื่อนยอมรับ ทำให้การปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ดีขึ้นเป็นลำดับ

5. ความคิดแบบการรวมเข้าหาศูนย์กลาง (Contration) เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า ลักษณะความคิดอีกแบบหนึ่งของเด็กวัยนี้คือ เด็กจะมองหรือรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการมองเข้าหาศูนย์กลาง (Center) เสมอ ความคิดจะไม่กระจายแยกแยะสู่ส่วนต่าง ๆ จะไปยึดติด (Fix) อยู่กับส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งเร้า

6. การอนุรักษ์หรือการคงที่ (Conservation) ลักษณะความคิดอีกรูปแบบหนึ่งของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของเพียเจท์ (Piaget) คือ เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถเข้าใจเกี่ยวกับความคงที่ในสิ่งต่าง ๆ เช่น การคงที่ของมวลสาร (Conservation of Mass) การคงที่ของจำนวน (Conservation of Number) การคงที่ของมวลของเหลว (Conservation of Liquid) เด็กระดับอายุนี้อาจยังไม่สามารถคิดตามการเปลี่ยนแปลงจำนวน ขนาด หรือรูปร่างของสิ่งของได้

7. พัฒนาการทางภาษากับสติปัญญา ภาษาพูดเป็นสื่อที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็ก ในวัยนี้ภาษาพูดจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว เด็กรู้ศัพท์ต่าง ๆ มากขึ้น รู้จักนำคำมาผูกเป็นประโยคมากขึ้น รู้จักใช้คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์เพิ่มมากขึ้น แต่ภาษาของเด็กจะพัฒนาไปในรูปแบบใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางสติปัญญาแล้ว ยังขึ้นอยู่กับโอกาสที่ได้รับการฝึกหรือการสนใจอีกด้วย เช่น เพื่อเด็กซักถามบิดามารดาในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เห็น ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองด้วยดี ก็จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจอยากจะรู้อยากจะถามมากขึ้น เมื่อไปพบเห็นสิ่งที่แปลกใหม่ในโอกาสต่อไป แต่ถ้าบิดามารดาไม่อดทน เมื่อเด็กถามมาก ๆ ก็ดุหรือทำโทษเด็ก ถ้าเป็นเช่นนั้นบ่อย ๆ ก็จะทำให้ความต้องการที่จะซักถามของเด็กในโอกาสต่อไปลดน้อยลงได้

นอกจากนั้น การที่เด็กมีการปะทะสังสรรค์กับสิ่งแวดล้อมเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจคุณลักษณะของวัตถุที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น ขนาด รูปร่าง สี เนื้อวัตถุ เป็นต้น ขณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นของเด็ก (ขณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นของเด็ก. 2524 : 9 – 11) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านการรับรู้คุณลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุไว้ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับขนาด การที่เด็กจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับขนาดของวัตถุ ประการสำคัญอยู่กับการเห็นความสัมพันธ์ของขนาดของวัตถุสิ่งหนึ่งกับสิ่งอื่น หรือชิ้นหนึ่งกับอีกชิ้นหนึ่ง เด็กอายุ 2 ขวบครึ่ง ส่วนใหญ่จะสามารถมองเห็นความแตกต่างของขนาดวัตถุและสามารถเล่นของเล่น โดยเรียงกล่องหรือบล็อกจากใหญ่ไปสู่เล็กได้ถูกต้อง หรือจากการที่พ่อแม่สอนเด็ก 2 ขวบให้รู้จักคำว่า เล็กใหญ่ได้ถูกต้องจากของเล่น เช่น บล็อกที่สามารถใส่บล็อกอื่นได้หมดคือบล็อกที่เล็กที่สุด และบล็อกที่ไม่สามารถใส่ในบล็อกอื่น ๆ ได้คือ บล็อกที่ใหญ่ที่สุด ทำให้เด็กเรียนรู้ว่าวัตถุทั้งหลายต้องมีขนาด และเรียนรู้ว่าขนาดของวัตถุหมายถึงจำนวนเนื้อที่ที่วัตถุครอบอยู่ ซึ่งมีขนาดใหญ่เล็กต่างกัน เด็กเล็กอาจจะรู้สึกสับสนเกี่ยวกับขนาดของวัตถุได้จนเด็กอายุถึง 5 ขวบ

2. การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง ในเด็กเล็ก ๆ นั้นอาจจะพิจารณาจากการเล่นของเด็ก เช่น เด็กอายุ 18 เดือน ยังไม่รู้จักการเล่นภาพตัดต่อ (Puzzles) แต่ถ้าวางให้เล่นก็พยายามที่จะวางชิ้นส่วนให้พอดีกับช่อง บางทีก็พยายามที่จะใส่ชิ้นส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมลงไปในห้องสามเหลี่ยม บางครั้งก็เอาชิ้นส่วนเล็ก โดยไม่คำนึงถึงรูปร่างอะไร ลงในห้องเล็ก หรือชิ้นส่วนใหญ่ลงในห้องใหญ่ แต่ยังไม่รู้จักว่าควรจะเอารูปร่างสี่เหลี่ยมใส่ลงในห้องสี่เหลี่ยม เป็นต้น เพราะเด็กยังสับสนเกี่ยวกับรูปร่าง เป็นต้น เด็กอายุ 2 - 4 ขวบ พอจะรู้จักรูปร่างแบบง่าย ๆ รูปร่างที่เด็กสามารถเรียนรู้แยกแยะได้ง่าย ๆ คือ สี่เหลี่ยม วงกลม และสามเหลี่ยม ต่อมาอาจจะเป็นรูป 6 เหลี่ยม กากบาท และรูปร่างที่ยุ่งยากขึ้น แสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มรับรู้เกี่ยวกับรูปร่างโดยเริ่มจากรูปร่างง่าย ๆ และยากขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับการเพิ่มอายุ ชลีนซ็อก (Schlinsog, 1967 :293 - 294) ได้เสนอแนวคิดในการจัดประสบการณ์สอนทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาทางเรขาคณิตไว้ดังนี้ รูปร่าง ได้แก่ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปวงกลม รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก รูปสามเหลี่ยม จุดเส้น การจัดลำดับ ขนาด หรือรูปร่าง

3. การรับรู้เกี่ยวกับสี เอส ฮันการราว่า (S. Hankarraara) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิกิริยาที่สนองตอบต่อสีของเด็กเล็กไว้ดังนี้ คือ เด็กเล็ก ๆ มักชอบสีสดใส และสีจัดของแม่สี และเด็กมักจะเลือกสีประเภทนี้มากกว่าสีมัวจืดไม่แจ่มใส ซึ่งสอดคล้องกับเวอร์นอน (Vernon, 1962 : 35) ได้ศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้ทางสายตาในเรื่องสีของเด็กนั้น สีแดงเป็นสีที่เด็กชอบมากที่สุด รองลงมาคือ สีเหลือง น้ำเงิน และเขียว ส่วนเด็กวัยเข้าเรียนมักจะชอบสีน้ำเงิน เด็กเล็กชอบสีที่สว่าง ๆ คือ สีเหลืองมากกว่าสีน้ำเงิน และสีเขียว

4. การรับรู้เกี่ยวกับเนื้อวัตถุ เด็กอายุ 1 - 3 ขวบ มักจะชอบและต้องสิ่งของและมีความรู้สึกว่าจะสำรวจสิ่งของไปเสียทุกอย่าง อยากจะลองจับดูว่ามันแข็งหรือนิ่ม หยิบหรือเรียบ มีขนปุย ๆ เป็นอย่างไร ขนสั้น ๆ เป็นอย่างไร เด็กอายุ 2 - 5 ขวบ นอกจากจะให้มีโอกาสได้จับสิ่งของตามที่อยากรู้ยากเห็นในเนื้อวัตถุแล้ว ยังอาจจะหาความเพลิดเพลินจากการเล่นไปด้วย

5. การรับรู้เกี่ยวกับตำแหน่ง โลกของการมองเห็นของเด็ก จะผิดแปลกไป การเคลื่อนไหวจะเป็นลักษณะงุ่มง่ามและลังเล เขาจะมีความยากลำบากในการเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในลักษณะบุพพบท (Spatial Position) เช่น ใน นอก บน ล่าง ก่อน หลัง ข้าง ขวา นอกจากนี้ยังมีความยุ่งยากในการเรียน เพราะเขาจะรับรู้ตัวอักษร คำวลี ตัวเลข และรูปภาพในลักษณะผิดแปลก และสับสน เช่น จะรับรู้ d เป็น b, p เป็น q, 24 เป็น 42, ถ เป็น ก ฯลฯ ทำให้เด็กมีความยากลำบากในการอ่าน เขียน สะกด และการทำเลข (ลีซ่า กันธมาลา. 2529)

6. การรับรู้เกี่ยวกับจำนวน สเตรง ได้ศึกษาพบว่า เด็กอายุ 2 ขวบ รู้จักแต่ของที่มีจำนวน "หนึ่ง" ส่วนของที่มากกว่าจะเป็นเท่าไรก็ตาม เขาจะเรียกว่า "สอง" ทั้งหมด พออายุเข้าอายุ 3 ขวบ จะเข้าใจความหมายของคำว่า "สอง" ตามทฤษฎีของเพียเจท์ เน้นถึงการปฏิบัติทางสถิติปัญหาหรือการจัดกระทำ จะทำให้โครงสร้างทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น เด็ก 3 ขวบแรก

สามารถจัดกระทำสิ่งของได้เพียงจำนวนน้อย ๆ และไม่เกินสาม เด็กอายุประมาณ 4 ขวบ และมากกว่าสามารถจัดกระทำกับสิ่งของได้ถึงจำนวนหก และอายุ 6 ขวบ สามารถจัดกระทำกับสิ่งของจำนวนเจ็ดถึงแปด

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

ความพร้อมทางด้านการเรียนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่มนุษย์ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนคลอดออกมา เจริญเติบโตเป็นลำดับจนสิ้นอายุขัย มนุษย์อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมมากมายหลายชนิด สิ่งแวดล้อมของมนุษย์มิใช่มีเพียงอากาศเพียงอย่างเดียว เมื่อมนุษย์ได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็เกิดความรับรู้ความเข้าใจเป็นลำดับ เมื่อมนุษย์ไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างใหม่ ก็จะเรียนรู้อีกเป็นเช่นนี้ตลอดเวลา เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) กล่าวว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมมีผลให้ระดับสติปัญญาของเด็กแตกต่างกันมากในช่วงอายุนี้โดยเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีในวัยแรกของชีวิตนี้ก็จะสกัดกั้นพัฒนาการด้านสติปัญญาด้วย แม้จะได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดีในช่วงอายุต่าง ๆ มากก็ไม่อาจแก้ไขได้ แต่ถ้าเด็กวัยนี้ได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดี แม้ช่วงอายุต่อมาจะได้รับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ก็มิทำให้พัฒนาการด้านสติปัญญาชะงักได้ ระดับสติปัญญาที่ต่างกันนี้จะทำให้ความสำคัญของชีวิตเมื่อโตขึ้นต่างกันมาก ดังนั้นสิ่งแวดล้อม จึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความพร้อมทางด้านการเรียน ปัจจัยแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนนั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ทาง ได้แก่ ปัจจัยแวดล้อมทางบ้านตามวิถีไทยและปัจจัยแวดล้อมทางโรงเรียนตามวิถีไทย

2.1 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านตามวิถีชีวิตไทย

การเตรียมสภาพแวดล้อมทางบ้านให้กับ พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง อาจจัดเตรียมประเภทของสภาพแวดล้อม แบ่งออกได้เป็น 2 ด้านคือ

1. สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ
2. สิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพ

1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดตั้งของหรือของเล่น เพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก ครอบคลุมสิ่งของ ของเล่น อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยี และเครื่องดนตรี วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ เมื่อเด็กได้สัมผัส เล่น และฝึกส่งผลพัฒนาเด็กในด้านกล้ามเนื้อสายตาและมือ พัฒนาการทางภาษา พัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า

สำหรับการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อพัฒนาส่งเสริมสติปัญญาให้กับเด็กวัย 4 – 7 ปีนี้ กิจกรรมที่พ่อแม่ อาจจัดให้กับเด็ก ได้แก่

1. กิจกรรมส่งเสริมการฝึกประสาท การใช้กล้ามเนื้อสายตาและมือ ได้แก่ เล่นของโดยใช้มือกดปุ่มต่าง ๆ ฝึกการแยกสี วาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน สีน้ำ การปั้น การพับ บันทึคน้ำมัน แป้งปั้น การเล่นนี้ การเล่นทราย การใช้อุปกรณ์กรรไกร การ และการสำรวจสิ่งต่าง ๆ

2. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ได้แก่ การให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ในการอ่านหนังสือนิทาน เล่านิทาน พูดสนทนาโต้ตอบ เล่นละคร หยิบจับของเล่นตัวอักษรต่าง ๆ การอ่านหนังสือนิยายสาร หรือหนังสือพิมพ์

3. กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ การส่งเสริมการ ต่อเติมด้วยไม้บล็อก ท่อนไม้เล็ก ๆ ภาพตัดต่อ ตัวพลาสติก การนับ การสังเกต การจำแนก มิติสัมพันธ์

4. กิจกรรมบันเทิง ได้แก่ การส่งเสริมให้เล่นเครื่องดนตรีไทยสากล ทั้งที่เป็นของเล่นและของจริง การร้องเพลง การให้พ่อก่อน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรม ดังกล่าวแล้วข้างต้น พ่อแม่ ผู้ปกครองจัดให้เด็กควรจัดอย่างเหมาะสมและมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (พัชรี สวนแก้ว. 2536 : 127)

1. ให้เด็กได้เผชิญสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง โดยให้เด็กเล่นเอง ทำเองเพื่อฝึกให้เด็กใช้ความคิดริเริ่ม ถ้าเด็กทำอะไรสำเร็จด้วยตนเองจะเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

2. สิ่งแวดล้อมที่จัดให้เด็กต้องเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละวัยต้องรู้ว่าเด็กมีวุฒิภาวะที่จะทำสิ่งนั้นได้หรือไม่ การเคี่ยวเข็ญให้เด็กเดินก่อนวัยอันควรเป็นอันตราย แก่เด็ก ผู้ปกครองควรระวังจะหวงพฤติกรรมอะไรจากเด็กในแต่ละวัย ในกรณีนี้เด็กควรทำได้และแต่ยังไม่ได้ควรให้กำลังใจไม่ใช่ดูให้เด็กหมดกำลังใจ

3. คำนึงถึงอยู่เสมอว่าเด็กแต่ละคนมีความถนัดหรือความสามารถเฉพาะตัวสิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมการพัฒนาของเด็กจึงต้องเหมาะสมกับความถนัดของเด็กแต่ละคนด้วย

4. ถ้าพฤติกรรมที่ตอบสนองสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ควรส่งเสริมให้เด็กทำต่อไป ซึ่งอาจทำได้โดยการให้รางวัล เช่น การชมเชย การแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครอง พอใจ ฯลฯ แต่อย่าให้บ่อย ๆ จนเด็กติดนิสัยว่าเมื่อทำอะไรแล้วจะต้องได้สิ่งตอบแทนเสมอไป

5. ผู้ปกครอง ควรหยุดยั้งพฤติกรรมของเด็ก ที่อาจเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก หรือ พฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือของส่วนรวม เช่น การด่าคน รังแกน้อง ขโมยของ ฯลฯ การหยุดยั้งพฤติกรรมเด็กอาจกระทำโดยการลงโทษ ซึ่งมีทั้งการลงโทษทางจิตใจ เช่น การจำกัดสิทธิบางอย่างของเด็ก การแสดงอาการไม่ชอบของผู้ปกครอง ฯลฯ และการลงโทษทางร่างกาย เช่น การเขียนนิต โดยปกติแล้วการลงโทษทางร่างกายมักจะไร้ผลสำหรับเด็ก การแสดงว่าผู้ปกครองไม่ชอบเป็นวิธีการที่หยุดยั้งพฤติกรรมของเด็กที่ได้ผลมากกว่า เพราะเด็ก ๆ ต้องการให้ผู้ปกครองรับเด็กจะไม่ทำในสิ่งที่ผู้ปกครองไม่ชอบ

2) สิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ปรากฏออกมาในรูปของการกระทำ ลักษณะท่าทาง คำพูด ความรู้สึกนึกคิด และบรรยากาศที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสบายใจ และพร้อมที่จะรับการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี การปฏิบัติตนของผู้ใหญ่ มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ใหญ่ไม่ควรให้ความรู้สึกลบเลวใจจิตใจ เช่น ความเบื่อหน่าย ความท้อแท้ ความกังวลใจ ความเศร้าโศก เพราะจะเป็นการทำลายบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ของเด็กข้อพึงปฏิบัติสำหรับพ่อแม่ในการสร้างสิ่งแวดล้อม ทางบ้านด้านจิตภาพ ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1. การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะในช่วงต้นของชีวิต และในช่วงอายุ 4 - 7 ปี วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่เหมาะสม ย่อมทำให้เกิดปัญหาและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลักษณะการอบรมเลี้ยงดู โดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถและความ คิดเห็นของตนเอง ทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เคทซ์ (Katz. 1987 : อ้างใน สิริมา ภิญญไญยอนันตพงษ์. 2538) กล่าวว่า พื้นฐานความต้องการของเด็กนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่ามียะไรบ้าง และจะตอบสนองอย่างไร จึงพัฒนาเด็กอย่างได้ผล โดยการให้ ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่เด็กในด้าน ความรักความเอาใจใส่ การกระตุ้น การเปิดโอกาสให้ ความเป็นอิสระแก่เด็ก ความแปลกใหม่ และการมีสิทธิ์เลือกในการทำกิจกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควร ให้จำนวนตอบสนองแก่เด็กที่เพียงพอ และมีความถี่ในการทำ

2. การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมอัน ดับแรกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อและแม่และ ความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยเฉพาะการปฏิบัติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ ทางสติปัญญาของเด็กอย่างมาก สำหรับบทบาทของพ่อแม่ในการให้เพลิงที่มีคุณภาพกับลูก เป็นสิ่งจำเป็นและความหมายสำหรับเด็ก พ่อและแม่ควรมีโอกาสทำ กิจกรรมร่วมกับเด็กพูดคุยและสั่งสอน หรือจัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว อาทิ มีเวลาดูโทรทัศน์กับลูกพา เด็กไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ สอนลูกให้รู้จักระเบียบของสังคม การปฏิบัติที่ดี นอกจากนั้นการ ตอบสนองของพ่อแม่ต่อเด็ก พ่อแม่แสดงบทบาทเข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น เด็กเกิดความ มั่นคงทางจิตใจ และสามารถพัฒนานตนเองทุกด้านอย่างเต็มที่ แต่ถ้าเด็กรู้สึกกระทบกระเทือน จิต ใจ และสามารถพัฒนานตนเองทุกด้านอย่างเต็มที่ แต่ถ้าเด็กรู้สึกกระทบกระเทือนจิตใจ ขาดความ อบอุ่น และไม่แน่ใจในบทบาทของตนเอง ทำให้พัฒนาการหยุดชะงักได้ ดังนั้นพ่อแม่ควรให้ ความสำคัญกับลูก พูดคุย ตอบคำถาม เมื่อเด็กสงสัย ใช้ภาษาพูดคุย สนทนาที่ถูกต้องและ เป็นประโยชน์ เป็นต้น

3. การจัดสภาพบ้านให้น่าอยู่และปลอดภัย สถานที่ที่สร้างให้เกิดการเรียนรู้ ควรเป็นสถานที่เด็กอยู่แล้วเกิดความสบายใจ ปลอดภัย อบอุ่น พ่อแม่ควรจัดสภาพบ้านที่เต็มไปด้วยบรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัย สะอาด มีระเบียบ ไม่รกรุงรัง และมีแสงสว่าง เพียงพอ

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญาซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนเป็นอันมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเก็บประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทางด้านการเรียนเต็มตามศักยภาพ แต่ในทางตรงข้าม สิ่งแวดล้อมที่ด้อยจะยังผลให้เด็กมีความพร้อมทางการเรียนไม่พัฒนาเท่าที่ควร

นอกจากนี้สำหรับสิ่งแวดล้อมทางบ้านตามตามวิถีไทย ที่ปรากฏออกมาในรูปจิตภาพ ได้แก่ บริบทที่ผูกพันกับครอบครัว ดังนี้

1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้แก่ อาชีพและรายได้ของครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อขนาดของบ้าน จำนวนบุตร อาหาร การพักผ่อน การอบรมเลี้ยงดูบุตร เศรษฐกิจของครอบครัวจะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีเกี่ยวกับการเรียนของเด็กและผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะความพร้อมทางด้านภาษา เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดีและปานกลาง จะมีพัฒนาการด้านภาษาดี ทำให้เด็กมีความพร้อมในการพูดและฟัง ด้านบุคลิกภาพและสังคม เด็กจะมีบุคลิกดีมีความมั่นใจ เข้าใจระเบียบวินัยของโรงเรียน ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ เด็กจะมีพัฒนาการด้อยไปทุกด้าน เช่น ด้านภาษา จะฟังครูพูด สิ่งไม่ใคร่เข้าใจ ทำให้ไม่พร้อมที่จะเรียน นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังส่งผลถึงเจตคติของบิดามารดาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญาแก่เด็กอีกด้วย

2. ฐานะทางสังคมของครอบครัว หมายถึง การจัดกลุ่มหรือจัดชั้นของครอบครัว มีการจัดตำแหน่งของสมาชิกในสังคมว่าใครเป็นพวกใคร ใครเด่นใครด้อย ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพล แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความสะดวกสบาย ความมีหน้ามีตา ความมั่งคั่ง ซาติตระกูล และบางสังคมก็ใช้วรรณะด้วยตัวกำหนดพฤติกรรมของคนเราเหล่านี้เป็นมูลเหตุให้คนแต่ละชั้นมีความคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งส่งผลต่อการเลี้ยงดูอบรมเด็กด้วย จากการศึกษาวิจัย พบว่า บุตรของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางมีความพร้อมทางด้านการเรียนเมื่อแรกมาโรงเรียนแล้ว เพราะบิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาย่อมจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ของเล่นควบคู่กันไป กับโภชนาการสำหรับร่างกาย แต่สำหรับคนจนหรือคนชั้นต่ำไม่มีค่านิยมเรื่องการศึกษาเด็กจึงขาดความพร้อมทางด้านการเรียนเมื่อแรกมาโรงเรียน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวเช่นนี้จะมีลักษณะ เช่น มีความเจริญด้านภาษาน้อย พูดจาไม่ฉะฉาน ไม่สนใจอยากรู้อยากเห็น ขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีระเบียบวินัย ไม่รู้จักแบ่งปันเพื่อน และบางทีอาจมีส่วนสูงและน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์

3. คุณภาพชีวิตของครอบครัว หมายถึง ความเป็นไปภายในครอบครัวของแต่ละครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพของเด็กมาก ครอบครัวทำหน้าที่วางรากฐานต่าง ๆ ไว้ให้เด็กทั้งสิ้น เช่น ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต ศาสนา ความเชื่อ โอกาสของชีวิต ลักษณะการดำเนินชีวิตของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา บทบาทความรับผิดชอบของบิดามารดา

ต่อครอบครัว เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อความเจริญด้านบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม ตลอดจนการปรับตัวของเด็กซึ่งจัดเป็นความพร้อมทางด้านการเรียนอีกด้านหนึ่งด้วย

การศึกษาลักษณะการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ยากจน พบว่าเด็กได้รับความเชื่อและลักษณะการดำเนินชีวิตอันมีส่วนทำให้เด็กเหล่านั้นเสียเปรียบเป็นอันมาก เช่น ความเชื่อถือโชคลาง มีความคับข้องใจ น้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมใหญ่ได้ ชอบการใช้กำลังกายมากกว่าการใช้สมอง ชอบเรื่องตื่นเต้นต่าง ๆ และชอบความสนุกสนานทางกายอย่างฉาบฉวย พ่อแม่ที่ยากจนมักจะขาดทิศทางที่ชัดเจนถูกต้องและเป็นไปได้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งต่างกับพ่อแม่ที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ชัดเจนและเป็นไปได้ เมื่อหน่วยครอบครัวซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานในการดำเนินชีวิตมีคุณภาพต่างกันจึงยังผลให้เด็กแตกต่างกันทั้งด้านภาษา ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและการปรับตัว ตลอดจนในความพร้อมทางด้านการเรียนตั้งแต่เมื่อแรกมาโรงเรียน

4. โภชนาการ ความสำคัญของการเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย อาหารมีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อม อันตรายของการขาดอาหารมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย , ระบบย่อยอาหารและสุขภาพจิต เรื่องของอาหารจึงเป็นเรื่องที่เด็กควรได้รับการเอาใจใส่อย่างดี เพราะถ้าเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอไม่وارهะยะก่อนคลอดหรือระยะเจริญเติบโต จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสมอง การที่สมองเจริญเติบโตไม่เต็มที่ จะส่งผลทำให้การเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาเป็นไปได้น้อยด้วย เด็กที่สมองเจริญเติบโตช้า จะเรียนรู้ช้า จดจำสิ่งต่าง ๆ ได้น้อยกว่าเด็กที่สมองเจริญเติบโตตามปกติ ถึงแม้จะได้รับประสบการณ์หรือสิ่งเร้าเช่นเดียวกันและมีเวลาเรียนรู้เท่า ๆ กัน นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าเด็กที่ขาดอาหารจะมีอาการหิวโหย อ่อนเพลีย กระวนกระวาย ทำให้ไม่มีสมาธิที่ดี ไม่มีความสนใจขาดความกระตือรือร้น ไม่อยากรู้ไม่อยากเรียน ซึ่งเป็นเหตุให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความท้อถอยและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

นอกจากนั้น การสร้างสรรคสิ่งแวดล้อมทางบ้านให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ที่ครอบคลุมความต้องการของเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

1. ความต้องการด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย ได้แก่ ความต้องการด้านอาหาร การติดตามเฝ้าระวังด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการ การได้รับภูมิคุ้มกันโรค การได้รับการรักษาพยาบาล การให้บริการดูแลเด็ก รวมทั้งที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม โดยบิดาควรมีส่วนร่วมกับมารดาดูแลเด็กปฐมวัยอย่างใกล้ชิด

2. ความต้องการด้านความแข็งแรงของร่างกาย รวมทั้งการพักผ่อนและนันทนาการ ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม ให้สอดคล้องกับศักยภาพของเด็ก โดยเด็กในแต่ละวัยจะมีความต้องการแตกต่างกันไป กล่าวคือ เด็ก 0 - 1 ปี

ต้องการความรัก การเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการสัมผัสอย่างอ่อนโยน เพราะอยู่ในวัยของการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้อื่น เด็กวัย 1 - 3 ปี ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะต้องการเล่นปีนป่าย และออกกำลังกาย เด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคม และจริยธรรมเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม

3. ความต้องการด้านการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาระดับพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อม ความคิด ความริเริ่ม และสามารถสร้างแบบแผนชีวิตที่ดีงามได้

4. ความต้องการด้านวัฒนธรรม ภาษา เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งศีลธรรมและศาสนา เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษา จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ทั้งจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ

3) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย

สำหรับบริบทของสังคมไทย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย

ทศานา แชมณี และคณะ (2536) ได้จำแนกแนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กไทย ดังนี้คือ

- แนวคิดทางพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้วางหลักการพัฒนามนุษย์ไว้อย่างชัดเจน ว่ามนุษย์ที่คลอออกมาแล้วนั้นเป็นภาวะการรวมตัวของขันธ์ 5 คือ รูป (กาย) เวทนา (รู้สึก) สัญญา (ความจำได้ หมายรู้) สังขาร (ความคิด) และวิญญาณ (ความรู้) หรือเป็นการรวมกันของรูปและนาม ดังนั้นการพัฒนามนุษย์จึงต้องพัฒนารูป (ร่างกาย พฤติกรรม และการทำงานของอวัยวะ) กับนาม (อารมณ์ จิตใจ) ไปพร้อมกัน ด้วยหลักการดังกล่าวในการเลี้ยงดูเด็กจึงต้องพิจารณาองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม โดยมีคุณธรรม ศีลธรรมเป็นแกนนำในการพัฒนาทุกด้าน หลักการของพุทธศาสนานับยอมรับในศักยภาพของมนุษย์ว่าสามารถพัฒนาได้ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันโดยกำเนิด นอกจากนี้หลักธรรมะว่าด้วยทศ 6 ยังแสดงให้เห็นการพัฒนามนุษย์ตามนัยแห่งพุทธศาสนา มิได้มุ่งพัฒนาบุคคลแต่ละคนเพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นความสัมพันธ์ หน้าที่ แนวปฏิบัติ และความรับผิดชอบที่คนในสังคมมีต่อกัน เช่น หน้าที่ของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และหน้าที่ของบุตรต่อบิดามารดา เป็นต้น

หลักพระพุทธศาสนา ได้อธิบายถึงการพิจารณาด้านความพร้อม และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียนและเรียนรู้ ปัญหาที่เกิดจากการพิจารณาเหตุผล และปัญหาที่เกิดจากการฝึกหัด และลงมือปฏิบัติจนเกิดความ

ชำนาญ ในกระบวนการพัฒนาปัญญา พระพุทธศาสนายึดหลักการสร้างศรัทธากับปัญญา ซึ่งตรงกับหลักสากลที่เน้นแรงจูงใจใฝ่รู้

การอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้หลักของศีล สมาธิ ปัญญา ควบคู่ไปกับวิธีการอื่น ๆ เป็นการพัฒนาคุณธรรมตามหลักไตรสิกขา กระบวนการพัฒนาคุณธรรมดังกล่าว มุ่งเน้นให้เด็กเติบโตเป็นบุตรที่ดี เป็นศิษย์ที่ดี เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นมนุษยชาติที่ดี กระบวนการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้อย่างมีเหตุผลมี 4 ขั้นตอน คือ การชี้ให้ชัด การชักชวนให้ปฏิบัติ การเร้าใจให้กล้าหาญ (กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ดี) การปลุกใจให้ร่าเริง (มีความสุขกับความดีที่ทำไป)

ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา ถือว่าบทบาทของพ่อ แม่ ครู และผู้เลี้ยงดูมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะพ่อ แม่ มิใช่เป็นเพียงการเลี้ยงดูให้เติบโตเท่านั้น แต่พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูด้วยความรัก ถนอมชี้แนะและช่วยเหลือด้วยลักษณะของกัลยาณมิตร 7 ประการ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

- แนวคิดทางวัฒนธรรมไทย

แนวคิดทางวัฒนธรรม ที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเด็กมี 8 แนวคิด (รายละเอียดดูสุนทร อมรวิวัฒน์ และคณะ. 2534 : 51 - 80 ที่ได้รับรวบรวมจากวรรณคดีและเพลงพื้นบ้าน ตลอดจนงานเขียนและงานวิจัยต่าง ๆ) ดังนี้

- การสำนึกความเป็นไทย

โดยยึดสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ

- ความประพฤติของเด็กไทย

โดยยึดแนวปฏิบัติตามลักษณะของสมบัติผู้ดี วัฒนธรรมไทย ถือเอาความสงบ ความเรียบร้อย และความสำรวมในการแสดงกิริยา วาจาเป็นหลักใหญ่ ซึ่งตรงกับหลักพุทธศาสนาที่ว่า "เป็นผู้ประพฤติดีทั้งกาย วาจา ใจ" คือมีกิริยา วาจา อ่อนหวาน นุ่มนวล สุภาพเรียบร้อย มีความซื่อสัตย์สุจริต

- การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมเป็นพื้นฐาน

ค่านิยมที่เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่让孩子ได้รับรู้ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่พวก การช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปัน การเคารพผู้ใหญ่ การทำบุญด้วยหวังผลให้ร่มเย็นเป็นสุข ความผูกพันต่อบรรพบุรุษ การกินอยู่ที่เรียบง่าย

คุณธรรม และจริยธรรมที่ปรากฏชัดในวิธีการสั่งสอนอบรมเด็ก ได้แก่ คุณธรรมตามหลักศาสนา เช่น เมตตา กรุณา ขยัน อดทน และคุณธรรมจริยธรรมทั่วไปเช่น ความสุภาพ เชื่อฟัง รู้จักกาลเทศะ ประหยัด ซื่อสัตย์ และสะอาด

- การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักถนอม

ในวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย พ่อแม่เลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีธรรมชาติ เด็กอ่อนจะได้อ่านนมแม่ มีการสัมผัสทางกาย เช่น การโอบอุ้ม การจูบ ลูบหลัง ให้นอนหนุนตัก เข้มล้อมอาบน้ำเต่งตัวให้ ป้อนข้าว เวลานอนกอดนอนกับพ่อแม่ นอกจากนี้ยังมีการสัมผัสทางวาจา ทำ

ทาง เช่น การหยอกล้อ เล่านิทาน หัวเราะ ร้องเพลงให้ฟัง ตักเตือนเมื่อโตขึ้น เด็กก็ยังอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ คอยระวังไม่ให้เกิดอันตราย ความใกล้ชิดทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ได้เรียนรู้ทางสังคม การปรับตัว ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ได้รับรู้ถึงความรักและห่วงใย ความผูกพันระหว่างลูกกับพ่อแม่มีความลึกซึ้ง ลูกจึงมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ทดแทนพระคุณพ่อแม่โดยการดูแลยามแก่เฒ่า

- วัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กไทย ได้แก่ วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ศิลป ดนตรี - นาฏศิลป์ เครื่องเล่นและการละเล่นต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะการเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ และได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นเนืองนิจ การเล่นของเด็กได้รับการวิเคราะห์แล้วว่าก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาการ การแสดงออก (ทางร่างกาย ภาษา พฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และความสัมพันธ์ของเด็กกับผู้อื่น การปรับตัว สุนทรีย์ภาพ การผจญภัย คุณธรรม และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Reschly, 1982 อ้างใน สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. 2534 : 316)

- วัฒนธรรมด้านภาษา

เนื่องจากคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน การจึงมักมีการสวดแทรกภาษาไว้ในละเล่นต่าง ๆ เช่น บทสวดมนต์ได้ตอบ (เล่นงูกินหาง) คำคล้องจอง (เล่นรีรีข้าวสาร) และนิทานพื้นบ้านซึ่งสะท้อนความคิดความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีต เด็กไทยได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของภาษาไทย เพื่อจรรโลงวัฒนธรรมการละเล่นต่าง ๆ ไว้

- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและจิตวิญญาณ

เด็กไทยเติบโตขึ้นท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เด็กได้ฝึกสังเกต เกิดความรู้ความเข้าใจจากการทดลองสัมผัส สัมพันธ์ ทำให้เด็กสามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เพราะวิถีวัฒนธรรมไทยผูกพันกับธรรมชาติ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคมของเด็กอย่างมาก การได้ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตวิญญาณ ที่ผู้ใหญ่จัดไว้ในวิถีชีวิตไทย ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวและค่านิยมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต

- วงศาคุณญาติ

สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติยังมีอยู่มาก นอกจากพ่อแม่ ซึ่งมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พี่ ยังมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะ ย่ากับยาย เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด เมื่อแม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน พี่ทั้งหญิงและชายมักจะได้รับมอบหมายให้ดูแลน้อง เด็กได้กิน นอน เล่น และออก

กำลังกาย ช่วยทำงานบ้านร่วมกับผู้ใหญ่เสมอ นอกจากนี้เพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ก็อาจได้รับความไว้วางใจให้ดูแลลูกหลานแทน ทำให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตในสังคมไทย

2) ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย

สมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย มีด้วยกัน 10 แบบคือ

1. แบบให้อิสระเชิงควบคุม

เมื่ออยู่บ้านผู้ใหญ่จะให้อิสระกับเด็กในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง เช่น ให้กินข้าวเอง อาบน้ำเอง เล่นเอง เป็นต้น เพื่อให้เด็กช่วยตนเองและเป็นการลดภาระของผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่จะควบคุมดูแลอยู่ห่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก แต่ความอิสระจะน้อยลงเมื่อเด็กไปอยู่ที่ศูนย์เด็ก หรือโรงเรียน เพราะเด็กต้องปฏิบัติตามตารางที่ศูนย์หรือโรงเรียนกำหนด เช่น จะเล่นเมื่อถึงเวลาเล่น จะกิน / นอน เมื่อถึงเวลา เด็กจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบใหม่ที่ต่างจากวิถีชีวิตที่บ้าน

2. แบบควบคุมเชิงละเอียด

การเลี้ยงดูแบบนี้ผู้ใหญ่จะคอยควบคุมดูแลเด็กได้กินอยู่หลับนอน โดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ แต่ไม่เป็นการควบคุมตลอดกระบวนการ ถ้าพฤติกรรมใดที่บอกเด็กหรือห้ามเด็กแล้ว เด็กนิ่งเฉยหรือยังทำงานอยู่ ผู้ใหญ่บางครั้งก็ยังเฉยปล่อยเด็กทำไป บางครั้งก็เข้มงวดขึ้นกับอารมณ์ของผู้ใหญ่ ทำให้เด็กสับสน แต่เมื่อเด็กไปโรงเรียน / ศูนย์แล้ว เด็กก็จะได้รับการควบคุมตลอดกระบวนการมากกว่าอยู่ที่บ้าน

3. แบบยอมรับแบบไม่แสดงออก

ผู้ใหญ่ให้การยอมรับเด็ก โดยไม่แสดงออกอย่างชัดเจนทางพฤติกรรม เมื่อเด็กยังเล็ก จนอายุได้ประมาณ 3 ขวบ ผู้ใหญ่จะแสดงความรักโดยการกอดจูบ แต่เมื่อโตขึ้นการสัมผัสทางกายจะน้อยลง การแสดงความรัก และการยอมรับจะเปลี่ยนจากการสัมผัสและสัมผัสทางกายเป็นการแสดงออกทางวาจา และการกระทำ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมในทางที่ดีเป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มักไม่ให้การชมเชย บางทีการเฉยเมยหรือนิ่งของผู้ใหญ่ถือว่าการแสดงการยอมรับเด็ก แต่ถ้าการกระทำไม่เป็นที่พอใจ ผู้ใหญ่จะตักเตือน ดู ว่า หรือสั่งสอน สภาพการณ์นี้เริ่มเปลี่ยนแปลงเมื่อเด็กไปศูนย์เด็ก หรือโรงเรียน ถ้าครูหรือผู้ดูแลเด็กจะให้คำชมเชยหรือยกย่องทางวาจามากขึ้น เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่น่าพอใจ

4. การเป็นแบบอย่าง

เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมทางบวก เช่น การแสดงความสามัคคีระว่ต่อผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ การช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อนบ้าน ส่วนพฤติกรรมทางลบก็มี เช่น การพูดไม่จริงหรือหลอกกันเห็นเป็นเรื่องสนุก การด่าทอทะเลาะ

วิวาท นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ยังตัดสินใจไม่ได้ว่า ถ้าเด็กเลียนแบบแล้วจะให้คุณหรือโทษอย่างไร เช่น การบนบานศาลกล่าว และการเชื่อถือโชคลาง เป็นต้น

5. แบบให้เด็กสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

การพาเด็กไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคล สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อมทางวัตถุ เป็นต้น เด็กได้สัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ จากการทำกิจวัตรประจำวัน การสังเกตและการเรียนรู้บทบาทของตนในครอบครัว การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาและการทำมาหากิน การเรียนรู้จากการเล่น จากเพื่อนเล่น และจากการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามธรรมชาติ

6. แบบใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมากและแสดงเหตุผลน้อย

ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้ใหญ่มักใช้พฤติกรรมทางวาจาโดยการบอก การออกคำสั่ง การห้าม การตักเตือน การหลอก การขู่ และดุด่า พ่อแม่ผู้ดูแลเด็กและครูที่โรงเรียนใช้พฤติกรรมทางวาจาเหมือนกัน วิธีการพูดของผู้ใหญ่มีการชี้แจงเหตุผลน้อย

7. แบบใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดู

ผู้ใหญ่ใช้อำนาจทั้งทางวาจา และทำทางเมื่อเด็กทำสิ่งใดที่ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ผู้ใหญ่จะดุด่าหรือลงโทษเด็กด้วยการตี หรือตรงจี้ การใช้อำนาจของผู้ใหญ่ขึ้นกับอารมณ์ ถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ไม่ดีจะใช้อำนาจมากและรุนแรงกว่าเวลาอารมณ์ดี เด็กเล็กจะได้รับโทษน้อยและรุนแรงน้อยกว่าเด็กโต ครูหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กหรือโรงเรียนก็ใช้อำนาจเช่นเดียวกัน เมื่อออกคำสั่งและคาดหวังว่าเด็กต้องปฏิบัติตาม ส่วนใหญ่เด็กสามารถรับคำสั่งและเชื่อฟังดี

8. แบบไม่คงเส้นคงวา

ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้ใหญ่แสดงพฤติกรรมทั้งทางวาจาและการกระทำไม่คงเส้นคงวา ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ดีและแสดงออกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าอารมณ์ไม่ดีก็จะแสดงออกอีกแบบหนึ่ง พ่อแม่หรือผู้สอนเด็กโดยใช้อารมณ์ค่อนข้างมาก ไม่ค่อยสนใจในสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้

9. แบบมีผู้ดูแลเด็กหลายคน

ครอบครัวชนบทยังมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย นอกจากพ่อแม่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูแล้ว ยังมีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ด้วย เช่น ยาย หรือป้า ที่มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู พี่ก็มีบทบาทในการเลี้ยงดูน้อง นอกจากนั้นเพื่อนบ้านก็ให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ด้วย

10. การเลี้ยงดูแบบสนองความต้องการของเด็กตามวัยวุฒิภาวะลำดับที่ของบุตร และเพศของบุตร

ลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่จะแตกต่างกันไปตามตัวแปร ดังกล่าว เช่น วัยเด็กพ่อ

แม่เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด เน้นการสัมผัสทางกาย พอโตมากขึ้นก็เปลี่ยนเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบ คำพูด / วาจา แสดงความห่วงใยแทน การสัมผัสทางกายจะลดลงไปหรือไม่มีเลย บางครอบครัวเลี้ยงเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน เด็กชายเน้นการปลุกฝังให้เข้มแข็ง อดทน ถ้าเป็นพี่ก็ต้องดูแลน้อง ๆ ส่วนเด็กหญิงเน้นเรื่องกิริยามารยาท สอนให้ทำงานบ้าน บางครอบครัวเลี้ยงลูกคนสุดท้ายแบบตามใจ เป็นต้น

ดังนั้นในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความพร้อม--- จำเป็นต้องอาศัยหลักการ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถผสมผสานความรู้ตามหลักสากล (หลักการศึกษาปฐมวัย) กับวิถีชีวิตแบบไทย และระบบการให้คุณค่าของสังคมไทยเข้ากันอย่างเหมาะสม ซึ่งหลักการเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความพร้อมควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยอาศัยปัจจัยแวดล้อม เพื่อสนองตอบต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กอันนำไปสู่ความพร้อม และลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาในการดำรงชีวิต โดยยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ เป็นต้น

3) ลักษณะบ้าน

บ้าน เป็นสถานที่ที่เด็กรู้จักตั้งแต่ลืมตาดูโลก บ้านจึงเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สำคัญของเด็กปฐมวัย ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย : จากอดีตถึงปัจจุบัน ในโครงการวิจัยเรื่องหลักการ และรูปแบบ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวไทยในอดีต เป็นครอบครัวใหญ่ หรือครอบครัวขยาย อาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่อยู่รวมกันใหญ่เครือญาติ สำหรับครอบครัวที่มีฐานะดีอาจมีพี่เลี้ยงทำหน้าที่แม่เลี้ยงดูเด็ก เด็กจึงมีเพื่อนเล่นที่มีวัยใกล้เคียงกัน และมีสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้บนบ้าน เช่น ปลาเงิน ปลาทอง ปลากัด นกแก้ว นกขุนทอง และสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว หรือสัตว์เลี้ยงไว้ทำงานในไร่นา เช่น วัว ควาย เด็กมีโอกาสดูแลกับสัตว์เลี้ยงช่วยพ่อแม่ปลูกพืช ดูแลต้นไม้ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กมีทั้ง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และพี่หรือพี่เลี้ยง ในการเลี้ยงทารก เด็กได้ดูคนแม่ และได้รับการเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอมใกล้ชิดในการอบรมสั่งสอนเด็กเล็ก ๆ พ่อแม่หรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็กใช้บทเพลงแก้กล่อมเด็กเวลาอน ทำนองเพลงมีความไพเราะ ช่วยให้เด็กเพลิดเพลิน ฟังแล้วสบายใจ มีความสุข เนื้อเพลงที่กล่อมเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม คติสอนใจ ทำให้เด็กได้รับการอบรมในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมไปด้วย ความมุ่งหวังของการอบรมเลี้ยงดู มีหลักใหญ่ 3 ประการ ได้แก่ ให้มีสุขภาพดี มีกิริยามารยาทดี มีคุณธรรมทั้งกาย วาจา ใจ

สวามินาธาน (Swaminathan. 1989 : 15 - 17) ได้เสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับการช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยใช้สิ่งแวดล้อมทางบ้านโดยครอบครัว ดังนี้

1. เด็กต้องการความรักและต้องการเป็นสมาชิกของบ้าน ความรักและความทะนุถนอม

ความอบอุ่น และปกป้องคุ้มครองที่เด็กได้รับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและรู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับ ซึ่งจะนี้เป็นพื้นฐานสนับสนุนให้เด็กกล้าที่จะสำรวจโลกที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ของเด็ก

2. เด็กต้องได้รับการปฏิบัติในฐานะของบุคคลที่มีความหมาย มีใช้สมาชิกธรรมชาติของกลุ่ม นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กควรเป็นแบบตัวต่อตัว เด็กควรได้รับความสนใจ และได้รับการตอบสนองความต้องการทุกด้าน

3. เด็กควรได้รับการพัฒนา ในสถานการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ มากกว่าการจัดสถานการณ์ขึ้น โดยให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตเลียนแบบ และเรียนรู้จากการเฝ้ามองและมีส่วนร่วมในการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่สนใจตามความสนใจและความเหมาะสมกับวัย

4. เด็กเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และทุกหนทุกแห่ง จึงไม่จำเป็นต้องมีการสอนอย่างเป็นทางการแก่เด็กในวัยนี้

5. เด็กที่แวดล้อมด้วยผู้คน ซึ่งให้ความสนใจในตัวเด็ก ช่วยสนับสนุนและแนะนำ จะทำให้เด็กเรียนรู้กิริยามารยาท และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน

6. เด็กเรียนรู้สำนวนและภาษาจากสภาพแวดล้อม และเรียนรู้จากการเลียนแบบ การทดลอง การฝึกฝน โดยจัดเวลาที่จะอยู่กับเด็กอย่างเพียงพอ และหมั่นสนทนาพูดคุยกับเด็กอยู่เสมอ

7. เด็กมีโอกาสที่จะเรียนรู้ฝึกฝน และพัฒนาการด้านการฟังคำสั่ง การทำตาม การเลียนแบบ และการสังเกตจากครอบครัวอย่างไม่เป็นทางการ

8. เด็กเรียนรู้บทบาทของคนในครอบครัวจากการสังเกต และการลงเล่นตามความนึกคิดของเด็กตามประสาเด็ก

4) การสร้างสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ เพื่อส่งเสริมความพร้อมตามวิถีไทย

บ้าน เป็นสถานที่ที่มีอิทธิพลในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เป็นโลกของเด็ก เป็นที่เด็กได้รับความรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆ ก่อนถึงวัยเข้าเรียน บ้านเป็นสถานที่ที่เด็กในวัยต้นใช้เป็นที่ทดลอง และใช้ความสามารถของตนจนเกิดความพอใจ เด็กจะเจริญเติบโตได้มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับบทบาทของบ้าน หรือครอบครัวนั่นเอง

สุชา จันทรธรม (2541) กล่าวว่า การสร้างสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมของเด็กคือ การทำให้เด็กมีการเรียนรู้ที่ดี อาจกระทำได้โดย

1. จัดให้เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความพร้อมของเด็ก การจัดสิ่งแวดล้อมมีสิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ

- ให้เด็กได้เผชิญสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ให้เด็กเล่นเอง ทำเองเพื่อฝึกให้เด็กใช้ความคิดริเริ่ม ถ้าเด็กทำอะไรสำเร็จด้วยตนเอง จะเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

- สิ่งแวดล้อมที่จัดให้เด็กต้องเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละวัย ต้องรู้ว่าเด็กมีวุฒิภาวะ หรือความพร้อมที่จะกระทำการสิ่งนั้นได้หรือยัง การเคียดแค้นให้เด็กเดินก่อนวัยอันควร อาจเป็นอันตรายแก่เด็ก พ่อแม่ควรรู้ว่าระหว่างพฤติกรรมอะไรจากเด็กในแต่ละวัย ในกรณีที่เด็กควรทำได้แล้ว แต่ยังทำไม่ได้ ควรให้กำลังใจไม่ใช่ทำให้เด็กหมดกำลังใจ

- เด็กแต่ละคนมีความถนัด หรือความสามารถ เฉพาะตัว สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความพร้อมของเด็กจึงต้องเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลด้วย

- ถ้าพฤติกรรมที่ตอบสนองสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ควรส่งเสริมเด็กทำต่อไป อาจทำได้โดยการให้รางวัล เช่น การชมเชย การแสดงให้เห็นว่าพ่อแม่พอใจ รางวัลที่เป็นสิ่งของก็ได้ผล แต่อย่าให้บ่อย ๆ จนเด็กติดนิสัยว่าเมื่อทำอะไรแล้ว จะต้องได้สิ่งตอบแทนเสมอไป

- พ่อแม่ควรหยุดยั้งพฤติกรรมของเด็กที่อาจเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก หรือพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือของส่วนรวม เช่น การตำหนิ รังแกผู้อื่น ขโมยของ การหยุดยั้งพฤติกรรมเด็กอาจกระทำได้โดยการลงโทษ ซึ่งมีทั้งการลงโทษทางกาย และการลงโทษทางจิตใจ อาจกระทำโดยจำกัดสิทธิของเด็ก แต่อย่าแสดงอาการไม่ชอบของพ่อแม่ การลงโทษด้วยการตี โดยปกติแล้วการลงโทษทางกายมักจะไร้ผลสำหรับเด็ก การแสดงว่าพ่อแม่ไม่ชอบเป็นวิธีการที่หยุดยั้งพฤติกรรมของเด็กที่ได้ผลมากกว่า เพราะเด็ก ๆ ต้องการให้พ่อแม่รัก เขาจะไม่ทำในสิ่งที่พ่อแม่ไม่ชอบ

2. การเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบ หรือการหาตัวแบบที่เหมาะสมให้เด็กเลียนแบบ เพราะการเลียนแบบเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง หรือเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความพร้อม

- ความต้องการสร้างบุคลิกภาพเฉพาะตัว ทำให้เด็กรับเอาบุคลิกของคนอื่น ๆ มาคนละเล็กละน้อย และปรุงแต่งเป็นบุคลิกของตนเอง บุคคลที่เด็กชอบเลียนแบบมักจะเป็นบุคคลที่เด็กเกิดความประทับใจ เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ นักร้อง ดาราภาพยนตร์ นักกีฬา ฯลฯ การนำเอาประวัติและผลงานของบุคคลตัวอย่างมาเล่าให้เด็กฟัง เป็นวิธีการหาตัวแบบที่เด็กเหมาะสมให้เด็กวิธีหนึ่ง

- เนื่องจากเด็กจะสร้างบุคลิกภาพจากพ่อแม่ของเขา พ่อแม่ของเด็กจึงต้องแสดงความสำเร็จในชีวิตให้เด็กประจักษ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวมีความสำคัญเช่นกัน การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็ก ๆ ปฏิบัติต่อลูก ๆ และปฏิบัติต่อคนอื่น ๆ จะถูกเด็กจดจำไว้ทั้งสิ้น และมักจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อความพร้อมของเด็กปฐมวัย

- การเรียนรู้โดยการเลียนแบบ มีผลมากกว่าการสั่งสอนอบรมเด็ก พ่อแม่ที่พ่ราสอนเด็ก ให้มีเหตุผลในขณะที่ต้องการใช้อารมณ์กับเด็ก หรือพ่ราสอนให้เด็กละเว่นในการกระทำบางอย่าง แต่พ่อแม่เป็นผู้กระทำเอง เช่น การสูบบุหรี่ การเล่นการพนัน จะไม่บังเกิดผลแต่ประการใด

นอกจากนี้ ทิศนา ขมมณี (2536) ได้เสนอแนวทางการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อ ส่งเสริม ให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนี้

1. การส่งเสริมความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

การที่เด็กมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น และเป็นผู้มีสุขภาพดี สามารถใช้วัยวะ เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว จะช่วยให้เด็กได้มีความพร้อมทางร่างกายที่ดี ผู้ใหญ่ต้องเน้นในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

1) อาหาร เด็กจำเป็นจะต้องได้อาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน ถูกสัดส่วนและ ปลูกฝังนิสัยการรักการกิน อาหารสำหรับเด็กวัยนี้มีความสำคัญมากสำหรับชีวิตเด็ก เพราะเด็ก วัยนี้มีอัตราความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การกินอาหารที่ดีและถูกสัดส่วนจะช่วยวางรากฐานที่ ดีสำหรับอนาคตของเด็ก.

2) การให้โอกาสเด็กใช้วัยวะเคลื่อนไหว เพื่อให้มีทักษะและความพร้อม การ ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทักษะในการใช้วัยวะเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งให้คล่องแคล่ว (Motor skill) ทำได้โดยให้เด็กมีโอกาสนั่ง ทำงาน จับถือของอยู่เสมอ การเล่นค้อน ระบายสีด้วยมือ การวาดรูป วาด กระโดด ขี่จักรยาน 3 ล้อ เดินให้เข้ากับจังหวะดนตรี หรือให้เด็กได้ทำงานช่วยผู้ ใหญ่ที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถและความสนใจของเด็ก จะทำให้เด็กมีพัฒนาการและความ พร้อมเจริญเติบโตขึ้น ในระยะนี้ผู้ใหญ่ไม่ควรห้ามเด็กบ่อยนัก เพราะเด็กอาจไม่กล้าทำกลายเป็นเฉื่อยชาได้ ผู้ใหญ่ต้องคิดอยู่เสมอว่า การเล่นคืองานของเด็กนั่นเอง

3) สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ควรส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทาง จิต เพื่อเพิ่มความพร้อมและความเจริญโตสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อชุมชนได้ด้วย การป้องกันโรคติดต่อของเด็กอาจทำได้โดยทำให้เด็กมีภูมิคุ้มกันโรค ให้เด็กได้กิน อาหารที่ถูกสัดส่วน ได้รับอากาศบริสุทธิ์ และหัดให้เด็กมีนิสัยรักความสะอาดอยู่เสมอเป็นสุข นิสัย เป็นต้น นอกจากนั้นผู้ใหญ่ควรป้องกันอุบัติเหตุด้วยการ สอนให้รู้ว่าจะทำอะไรถึง อุบัติเหตุมีอะไรบ้าง จัดสถานที่ที่ปลอดภัยให้เด็กได้เล่น สอนกฎจราจรให้เด็กทราบ สอนให้ วัยน่าเป็น หัดให้เป็นคนตัดสินใจได้รวดเร็วเมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้า

2. การส่งเสริมความพร้อมทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การที่เด็กมีเจตคติต่อผู้อื่นนั้น ความสามารถและความพร้อมที่จะจัดความคับ ข้องใจและความเครียดที่เกิดขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เด็กได้รับจากทางบ้าน การทำให้เด็กเรียนรู้การทำตัวเป็นมิตรกับผู้อื่นเมื่อเขาโตขึ้น เพื่อสนองความต้องการเบื้องต้น ของเด็ก พ่อแม่ควรสร้างบรรยากาศที่บ้านดังต่อไปนี้

1) ให้ความรักและความต้องการเด็ก ความรู้สึกที่พ่อแม่มีต่อลูกนั้นมีอิทธิพล อย่างมาก เป็นยังคงต้องการให้พ่อแม่แสดงความรัก ความเมตตาปรานี ต้องการความช่วยเหลือ ที่เตรียมให้เขาได้มีความพร้อมและสามารถเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกบ้านได้

2) เข้าใจเอกัตภาพของเด็ก การช่วยให้เด็กมีกำลังใจ ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้สำเร็จ คือไม่เปรียบเทียบผลสำเร็จของตน ความสามารถ ทำทาง หรือสิ่งอื่น ๆ ของเด็กกับเด็กอื่น ผู้ใหญ่แต่ละคนต้องยอมรับว่าเด็กมีเอกัตภาพเป็นของตนเอง

3) ฝึกฝนให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองจะทำให้เด็กเกิดความพร้อม ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสเด็กทำในสิ่งที่อยู่ในขอบเขตกำลังความสามารถของเด็ก ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งเป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั่นเอง

4) การปลูกฝังความรู้สึกและความมั่นคงปลอดภัยให้เด็กมีประสบการณ์หลาย ๆ ครั้งในการตัดสินใจ และให้เด็กเรียนรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีขอบเขต เพื่อเพิ่มความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยให้กับเด็ก

5) ให้อิสระภาพบางประการ คำว่า "อย่า" ควรใช้เฉพาะที่จำเป็น และควรอธิบายให้เด็กเข้าใจด้วย

3. การส่งเสริมความพร้อมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ความสัมพันธ์อย่างอบอุ่นภายในครอบครัว รวมทั้งโอกาสที่จะได้มีประสบการณ์โต้ตอบกับบุคคลภายนอกครอบครัว จะช่วยให้เด็กรู้จักสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น และรักษาไมตรีไว้ได้นาน ดังนั้น พ่อแม่ควรช่วยปรับปรุงการเข้าสังคมของลูกดังนี้ คือ

1) สร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับลูก

2) ให้ความเอาใจใส่ พยายามเข้าใจความต้องการ ความพร้อม และความสามารถของเด็ก

3) ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้แพ้รู้ชนะ การให้และรับทุกครั้งที่เด็กทำกิจกรรมสำเร็จ

เด็กที่มีเพื่อนมาก มักจะเป็นเด็กที่มีทำทางดี สะอาดเรียบร้อย มีความสามารถ รู้จักใช้เหตุผล เป็นกันเองและยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ เป็นต้น

4. การส่งเสริมความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ความพร้อมทางปัญญาของเด็กปฐมวัยเป็นผลมาจากการเรียนรู้ นับตั้งแต่เกิด เด็กมีการเรียนรู้ตลอดเวลาจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของพ่อแม่ที่จะส่งเสริม ได้แก่

1) การเลือกหนังสือให้เด็กอ่าน เพื่อพัฒนาความพร้อม โดยเลือกตามความสนใจและความต้องการของเด็ก เลือกตามความสามารถในการอ่าน และความสามารถในการเข้าใจเรื่องราว ตลอดจนเลือกหนังสือที่มีคุณภาพทั้งรูปร่างและเนื้อเรื่อง และเลือกหนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กงอกงามในทุก ๆ ด้าน

2) การฟังวิทยุและการดูโทรทัศน์ เป็นการเพิ่มพูนความสามารถทางสมอง ได้มากเช่นเดียวกับการอ่าน พ่อแม่ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ควบคุมให้ดูเฉพาะรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เหมาะกับเวลาและโอกาสด้วย

3) การเป็นผู้ทำด้วยตนเอง ให้เด็กมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น เด็กชอบเล่นดนตรี ชอบประดิษฐ์สิ่งของ เป็นต้น พ่อแม่และผู้ปกครองควรส่งเสริม

4) สัตว์เลี้ยงและเพศศึกษา การเลี้ยงสัตว์ของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความอ่อนโยน เมตตาสงสารแล้วยังช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องเพศได้ง่ายขึ้นด้วย

5. ข้อควรคำนึงในการส่งเสริมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

1) ผู้ใหญ่จะสนองความต้องการของเด็กได้ ต้องคำนึงถึงความพร้อม และ วุฒิภาวะของเด็กในแต่ละระดับเป็นสำคัญ

2) พ่อแม่และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบทุกคน จะต้องคำนึงว่า เด็กแต่ละคน มีลักษณะเฉพาะตัว (Unique) และมีอัตราการเจริญเติบโตแตกต่างกัน เด็กมิได้เป็นผลผลิตที่มีแบบเป็นมาตรฐาน (Stardardize product) แต่เด็กจะเป็นตัวของตัวเอง จะสนองความต้องการแตกต่างกันออกไป

3) การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายของเด็กนั้น ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย เช่นเด็กจะมีสุขภาพดีต้องมีสุขภาพจิตดีด้วย ดังนั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการทางจิตของเด็กด้วย

5) บทบาทของพ่อและแม่ต่อการส่งเสริมความพร้อมทางด้านการเรียน

1. บทบาทของพ่อ

โดยทั่วไปแล้ว ครอบครัวไทยสมัยก่อน พ่อมักมีอำนาจในการปกครองบ้าน และมีหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว โดยมีแม่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู แต่ปัจจุบันแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน บทบาทของพ่อและแม่ก็เปลี่ยนแปลงไป คือ พ่อต้องมาช่วยแม่ทำงานบ้านหรือเลี้ยงดูลูกมากขึ้น เนื่องจากพ่อเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสถาบันครอบครัว ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

1) ดูแลลูกเมียให้ได้รับความอบอุ่น บรรยากาศของครอบครัวที่อบอุ่น เป็นสิ่งที่พ่อจะให้ได้ ครอบครัวที่ขาดพ่อจะรู้สึกวุ่นวาย ไม่มั่นคง ทำให้ลูกเมียมีปมด้อย

2) เป็นกำลังทางเศรษฐกิจให้ครอบครัว หากขาดพ่อแล้วแม่และลูกจะต้องทำงานหนักมากขึ้น การที่มีพ่ออยู่ด้วยทำให้ครอบครัวมีฐานะที่มั่นคงกว่า

3) ดูแลลูกให้ได้รับการศึกษาสูง ๆ พ่อเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษาให้

4) การเป็นผู้นำของครอบครัว ถ้าขาดพ่อแล้วจะขาดผู้นำของลูกและครอบครัว ขาดคนที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการวางแผนการอนาคตของครอบครัว

ลักษณะของครอบครัวไทยนั้นสามเป็นหัวหน้าครอบครัว มีสิทธิ์ที่จะจัดการกับสมาชิกในครอบครัวตามที่ตนปรารถนา การตัดสินใจใด ๆ เป็นหน้าที่ของสามีทั้งสิ้น ปัจจุบันนี้บรรยากาศในครอบครัวแบบเดิม ๆ ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ทั้งสามีและภรรยาเป็นผู้นำครอบครัวร่วมกันปรึกษารื้อกัน ช่วยกันทำงานบ้าน ฝ่ายชายเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ผู้

หน้าที่ในยุคสมัยประชาธิปไตย คือ การเป็นเพื่อนและเป็นพี่ปรึกษาของภรรยาและลูก ดังนั้น พ่อจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ ตลอดจนความพร้อมของเด็ก และพยายามปลูกฝังความรัก ความเข้าใจ ให้ความปลอดภัยแก่ทุกคนในบ้าน พร้อมทั้งจะเผชิญความจริง มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้พ่อเป็นผู้ใหญ่ของครอบครัวได้

2. บทบาทของแม่

รูปแบบการแสดงความรักของแม่ต่อลูก เป็นประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งในการอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากในสังคมไทยส่วนใหญ่แล้ว มักจะมอบภาระในการอบรมเลี้ยงดูให้กับผู้เป็นแม่ อย่างไรก็ตามมีการศึกษาวิจัยในประเทศดังนี้

ศรีสมร ทิวาระ (2520) ได้สัมภาษณ์แม่ของเด็กเล็ก ที่เลือกมาจากภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งลูกอายุระหว่าง 2 - 3 ปี จำนวน 200 คน พบว่า แม่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่ออารมณ์ของลูกดังนี้ เมื่อลูกโกรธจะอุ้ม โอบกอดปลอบโยน หาวของเล่นให้เมื่อดิ้นขึงใจ หลอกล่อว่าจะซื้อสิ่งของให้ เมื่อลูกอิจฉาเอาใจใส่ต่อลูกมากขึ้น แบ่งของเล่นให้เมื่อลูกริษยา ยิ้มแย้มแสดงความพอใจเมื่อลูกสนุกสนาน กอดอุ้มเอาใจเมื่อลูกต้องการความรัก

จตุพร จริยะนวิวิช (2514) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรักของแม่และลูกปรากฏว่า การยอมรับตนเองตามมาตรฐานสังคมของแม่ มีอิทธิพลบางส่วนต่อการยอมรับตนเองตามมาตรฐานสังคมของลูก โดยเฉพาะในด้านการให้ความรัก แม่ที่ให้ความรักแก่ตัวเองสูง ลูกก็ให้ความรักแก่ตัวลูกสูงตามไปด้วย

การให้ความรักที่ถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือลูกตามความสามารถ รู้จักชมเชยให้กำลังใจ ยอมรับในสภาพของตนเอง ยกย่องในความสามารถ เห็นใจเมื่อผิดพลาด ไม่เยาะเย้ยทักท้วง ถ้าเด็กได้รับความรักจะรู้จักสร้างความรักให้กับครอบครัวของตนต่อไป ถ้าไม่สนใจปรับปรุงความสัมพันธ์ในครอบครัว ปล่อยให้เด็กเจริญเติบโตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ผิดปกติ ย่อมนำไปสู่ความแปรปรวนในสภาพจิตใจของเด็กต่อไป

ดังนั้น สถาบันที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ บ้าน (ครอบครัว) บ้านเป็นสถาบันที่สำคัญอันดับแรกที่จะส่งเสริมให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข บทบาทของพ่อแม่มิมีความสำคัญนับตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ ในการส่งเสริมความพร้อมแก่ลูกก่อให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน

2.2 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย

โรงเรียนจัดว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกเช่นกัน ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กให้ถูกต้องและเหมาะสมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อม

ทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน บุคลิกภาพของครู การจัดบทเรียนของครู รวมทั้งวิธีที่ครูใช้ในการสอน ฯลฯ ถ้าเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ห้องเรียน ครูและเพื่อน ๆ ก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจ ความต้องการที่จะเรียน อยากเรียน อยากทำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้แก่เด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การพัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกายด้านความสามารถหรือสติปัญญา ด้านคุณธรรมหรือคุณลักษณะนิสัย และสังคมนิสัย
2. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้ เน้นความสามารถและทักษะในการหาความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของตนและสังคม
3. เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใด กับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความสนใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้
4. ควรเปิดโอกาสการเรียนรู้ วิธีการ และเวลาให้ยืดหยุ่นได้ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ สติปัญญาและความสนใจ
5. การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง ทำตามแบบ ดังนั้นการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กรับฟังอย่างเดียว จึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
6. การเล่น คือ ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ทุกคน การเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน เพราะการเล่นเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ ดังนั้นการเล่นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

1) ความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน ทั้งห้องเรียนและนอกห้องเรียน การรู้จักหาให้ได้มา การรู้จักใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน การรู้จักส่งเสริมทำนุบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพที่ดี และสนองความต้องการอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้สวยงาม และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน หลักในการบริหารอาคารสถานที่คือ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ การใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดทั้งรู้จักตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกัน (พนัส หันนาคินทร์. 2524 : 246 - 248)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการจัดพื้นที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสม มีคุณภาพ เอื้อให้เกิดพฤติกรรมทางบวก เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

2) หลักการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538 : 119) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา ประมวลไว้ว่า ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในการจัดประสบการณ์ภายในโรงเรียนโดยใช้สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการปรับตัว - ดังนั้น อาคารเรียนหรือห้องเรียน มีผลต่อการจัดสิ่งแวดล้อม ถ้าตัวอาคารที่สอนเด็กมีเนื้อที่น้อย เวลาเล่นต้องรวมเอาเด็กเล่นด้วยกัน ก็จะทำให้การเล่นนั้นๆ สนองตอบความต้องการของเด็กได้น้อยลง เพราะสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่น หรือการพัฒนาเด็ก ในการจัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ อาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบและอาคารพิเศษต่าง ๆ และบริเวณโรงเรียน

จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 หมวดที่ 4 โรงเรียน สถานที่ และอาคาร และสิ่งแวดล้อม(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2537 : 92 - 94) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนอนุบาลที่จะจัดตั้งใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนอนุบาลที่ตั้งอยู่เดิม ไม่น้อยกว่า 300 เมตร บนเส้นทางคมนาคมทางบก

2. บริเวณโรงเรียนต้องมีลักษณะดังนี้คือ มีที่ดินติดต่อกันผืนเดียวไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา ผู้รับใบอนุญาตมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาเช่าไม่น้อยกว่า 3 ปี พื้นที่ต้องไม่เป็นที่ลุ่ม มีรั้วแสดงบริเวณที่เป็นสัดส่วน สถานที่ตั้งของโรงเรียนต้องตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน ต้องมีพื้นที่สำหรับเด็กเล่นไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ห้ามใช้บริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการของโรงเรียน

3. อาคารเรียนและห้องเรียน ต้องมีลักษณะตามที่กฎกระทรวงกำหนดไว้ อารมณ์ สุวรรณपाल (2537 : 112 - 113) กล่าวถึงการจัดอาคารเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ควรเป็นอาคารชั้นเดียว ขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีระเบียงกว้างขวางสำหรับเดินได้สะดวก สีของอาคารทั้งภายนอกและภายในควรเป็นสีที่เย็นตา เป็นอาคารที่ระบายความชื้นได้ดี และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ส่วนพื้นที่อาคารเป็นซีเมนต์หรือไม้ก็ได้ แล้วแต่แบบ แต่พื้นห้องไม่ควรขัดจนมันลื่น เพราะจะเป็นอันตราย

4. นอกจากห้องเรียนแล้ว โรงเรียนจะต้องจัดให้มีห้องบริหาร สถานที่สำหรับที่รับประทานอาหาร ห้องเตรียมอาหาร ห้องพยาบาล ห้องนอนสำหรับนักเรียน ห้องน้ำหรือที่อาบน้ำ และห้องส้วม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539ข : 11 - 12) กล่าวถึงหลักในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนต้องปลอดภัย สะอาด กว้างสำหรับให้อากาศเด็กได้สำรวจเรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น สนามเด็กเล่น บริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรมีการจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ รวมถึงบรรยากาศที่ดี และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กต้องเป็นไปในทางบวก สนับสนุนพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนทำได้ด้วยการจัดมุมประสบการณ์ หรือจัดมุมเล่นตามบริเวณต่าง ๆ ของห้อง

3. การจัดพื้นที่ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระโดยไม่รบกวนคนอื่น จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดัง- และเรียบออกจากกันมีที่แบ่งอาณาเขตของมุมเล่นต่าง ๆ

4. ต้องสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ มีแสงสว่างเพียงพอในห้อง

5. มีสื่อเพียงพอ หลากหลายเหมาะสมกับวัยเด็ก และต้องมีความทนทานจัดวางไว้บนชั้นเตี้ย ๆ แสดงให้เห็นชัดเจน เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง เด็กวัยนี้ต้องเลือกสื่ออุปกรณ์ที่สามารถลงมือทำด้วยตนเองได้ เป็นการช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ความสนใจเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และเด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจแต่ละคน

6. มีที่จัดเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน ซึ่งอาจจัดได้หลายส่วนในห้อง

7. สิ่งแวดล้อมที่จัดให้กับเด็กควรมีสภาพอ่อนนุ่มบ้าง เช่น เบาะ พรม แก้วโยก วัสดุนุ่ม ๆ เช่น หวาย แป่ง น้ำ เป็นต้น

8. สิ่งแวดล้อมภายนอกห้อง เช่น สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น มีดิน หวาย หญ้า พื้นที่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องเล่นสนาม สำหรับปีนป่ายทรงตัว ฯลฯ ต้องไม่ติดกับบริเวณที่เป็นอันตราย

ดังนั้น การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับสถานศึกษามาก เนื่องจากสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเรียนเพื่อเรียนรู้โลกภายนอก ซึ่งอาจเปรียบเหมือนบ้านที่ 2 ของเด็ก เพราะในแต่ละวันเด็กจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งเรียน เล่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการพักผ่อนนอนหลับ ดังนั้นอาคารเรียน สถานที่และสิ่งแวดล้อม จะต้องมีความเหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาศาหรับเด็กวัยนี้เต็มที่ ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงแรกของเด็กที่ออกสู่สังคมนอกบ้าน สภาพแวดล้อมที่ดี บรรยากาศที่ดี ซึ่งรวมทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์สำหรับให้เด็กเล่น และบุคลากรรอบข้างมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ และปรับตัวอยู่ในโรงเรียนได้อย่างเป็นสุข

3) องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. ครูผู้สอน จะช่วยให้เด็กเรียนเกิดความพร้อมในการเรียน โดยเฉพาะครูสำหรับ เด็กปฐมวัยที่มีบุคลิกภาพดี มีใจรักและเมตตาเด็ก อ่อนโยน นุ่มนวล ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจา ไพเราะอ่อนหวาน เอาใจใส่เด็ก มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ จะช่วยให้เด็กสนใจอยากเรียน เห็นในสิ่งที่ครูจะสอน

2. บทเรียน การจัดแผนประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องสอดคล้องกับ พัฒนาการของผู้เรียน บทเรียนที่ยากเกินความสามารถหรือความเข้าใจของเด็กจะทำให้เด็ก เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจที่จะเรียนรู้

3. วิธีสอน จะต้องใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ครูต้องใช้เทคนิค วิธี สอนหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน มีกิจกรรมและสื่อการสอนที่น่าสนใจ อันจะช่วยให้ กระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน

4. สิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศที่สนับสนุนที่จะช่วยให้เกิด การเรียนรู้ ความเรียบ ความพอดีของแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศที่ดี ห้องเรียนไม่คับแคบ มีเนื้อที่ที่จะให้เด็กได้เคลื่อนไหวและทำกิจกรรมได้โดยสะดวก อุปกรณ์พอเพียง บริเวณโรง เรียนร่มรื่น สะอาด รวมทั้งส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกอยากมาโรงเรียน ซึ่งจะ ช่วยให้เด็กสนใจที่จะเรียนมากขึ้น

ดังนั้น องค์ประกอบภายในโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยแวดล้อมทางโรงเรียนที่ส่งผลต่อการ เรียนรู้และความพร้อมของเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กเกิดความสนใจ ความใส่ใจ หรือแรงจูงใจภายในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้

4) การจัดหลักสูตร

สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย นิยมใช้คำว่า "แนวการจัดประสบการณ์" แทนคำว่า "หลักสูตร" ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้มีความแตกต่างจากระดับประถมศึกษา คือ ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และอีกประการหนึ่ง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้น มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษาชั้นต้นถือว่า เป็นการศึกษา จึงเป็นการ จัดการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้คงสภาพอ่าน ออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ สามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย แต่ในระดับปฐมวัยนั้น เป็นการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นการปูพื้นฐานที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า หลักสูตรที่นำไปใช้กับการจัดการ ศึกษาทุกระดับย่อมทำให้มีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ใน ระดับปฐมวัยมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวม หรือโครงของการจัดการศึกษา

ระดับนั้น ๆ มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร ต่างทัศนะกัน ดังนี้ (สิริมา ภิญโญนัตพงษ์. 2538 : 56 - 57)

Berwer (1992 : 30 อ้างถึงในสิริมา ภิญโญนัตพงษ์. 2538) ให้ความหมายว่า ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การวางแผนการเรียนรู้ รายการหรือหัวข้อ ที่จัดให้นักเรียน ได้ศึกษาเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ได้ให้ความหมายของคำว่า-หลักสูตร คือ ประสพการณ์ทั้ง หลายที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และการพัฒนาตนเองในทิศทางที่ โรงเรียนปรารถนา หลักสูตรที่ดีต้องตอบสนองความสนใจของผู้เรียน อันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมที่สุด ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม สภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สภาพการเมืองการปกครอง สภาพทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมและคุณธรรม

ราตี ทองสวัสดิ์ (2537) ได้สรุป ความหมายของหลักสูตรว่า

1. ความหมายกว้าง หลักสูตร คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในตัวเด็กในกระบวนการ เรียนรู้ ซึ่งหมายรวมถึงโรงเรียน ชั้นเรียน อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน ต่าง ๆ เพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร สนามเด็กเล่น วิชิตสอน กิจกรรม การวางแผน หนังสือ ความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ครู เพื่อนบ้าน ฯลฯ รวมทั้งบรรยากาศต่าง ๆ ที่ครูสามารถจัดขึ้น เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาตามที่ต้องการ

2. ความหมายแคบ หมายถึง การจัดโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบไปด้วยเนื้อหา วิชา และการจัดประสบการณ์

จากความหมายของหลักสูตรที่แตกต่างกันนั้น พอจะสรุปได้ว่านักการศึกษาได้ให้ ความหมายของหลักสูตรไว้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2529 : 512)

1. หลักสูตร คือ แผนการจัดประสบการณ์ ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. หลักสูตร เป็นการอธิบายถึงลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ที่ จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

สำหรับในระดับปฐมวัยศึกษานั้น เนื่องจากเป็นการศึกษาก่อนภาคบังคับ การที่จะ จัดทำหลักสูตรให้แน่ชัดตายตัวเป็นหนึ่งเดียวกัน ให้ทุกสถานศึกษาปฐมวัยได้ใช้ ยังไม่ได้มีการ กำหนดเป็นทางการไว้นั่นเอง แต่หน่วยงานของรัฐบาลคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้คำว่า "แนวการจัดประสพ การณ์" และได้มีการจัดทำหลักสูตรเป็นรูปเล่ม เรียกว่า "แนวการจัดประสพการณ์ระดับก่อน ปฐมวัยศึกษา" (สิริมา ภิญโญนัตพงษ์. 2538 : บทความนำ)

ฮาสส์ (Hass 1982 อ้างอิงใน สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. 2538 : 57 - 59) กล่าวว่า การกำหนดการสร้างหลักสูตร มีองค์ประกอบอยู่ 4 ข้อ คือ

1. ขอบบังคับของสังคม คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ที่มีลักษณะความเป็นหนึ่งเดียวกัน ความแตกต่าง ความกดดัน การเปลี่ยนแปลง ความเป็นไปของประเพณี วัฒนธรรม หลักสูตร จะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวในสังคมนั้น ๆ เป็นจุดเริ่มต้น

ความรู้เรื่องพัฒนาการมนุษย์ในการจัดหลักสูตรจะต้องพิจารณาเรื่องพัฒนาการมนุษย์ มาเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม

2. วิธีการเรียนรู้ การจะจัดหลักสูตรการศึกษาให้แก่ผู้เรียนแต่ละระดับ ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างของวัยเด็กแต่ละคน

3. เนื้อหาความรู้กับสติปัญญา เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดแนวประสบการณ์เด็ก ๆ สามารถรับรู้ข้อมูลและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างไร ควรมีวิธีการจัดหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เหมาะสมกับความแตกต่างด้านสติปัญญาของเด็กแต่ละคน

ส่วน สุนน อมรวิวัฒน์ (2530 : 92 - 93) กล่าวว่า พื้นฐานที่จำเป็นในการสร้างหลักสูตรนั้น มีพื้นฐานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ความเคลื่อนไหว ปรากฏการณ์ ปัญหาความต้องการ ความยากจน อาชีพ รายได้ แนวความคิด สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ความล้าหลัง ความก้าวหน้า การพัฒนาช่องว่างของชีวิตความเป็นอยู่ ฯลฯ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การพัฒนาถึงจุดหมาย เป้าหมายของหลักสูตรมีทิศทางที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

2. พัฒนาการของผู้เรียน การรู้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และคุณสมบัติทั่วไป เช่น พื้นความรู้ วัย เพศ ความสนใจ จะช่วยทำให้การจัดหลักสูตรเป็นไปได้อย่างตรงกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนได้อย่างดีขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดหลักสูตรให้กับผู้เรียนวัย 8 - 10 ปี ย่อมจะต้องต่างจากการจัดหลักสูตรให้กับเด็กวัย 18 - 25 ปี

3. ประวัติการศึกษา ในการสร้างหลักสูตร ผู้สร้างควรจะได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของการจัดการศึกษาของประชากรด้วย เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างหลักสูตร ควรรู้ประวัติความเป็นมาตั้งแต่เริ่มแรกว่า เป็นการศึกษาแบบวิชาเรียน ก่อนที่จะมีการจัดการศึกษาวิชาหนึ่งคือตามวัดวาอารามแล้ว จึงมีการจัดการศึกษาเพื่อทวยราษฎร์ การศึกษาภาคบังคับ และกลายมาเป็นการผสมผสานรูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาหนึ่งคือและวิชาชีพ เป็นต้น

4. พื้นฐานทางด้านปรัชญาทางการศึกษา และทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา พื้นฐานทางด้านปรัชญา หรืออุดมการณ์ที่สังคมยึดถือ จะเป็นตัวสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ในหลักสูตร เช่น ถ้าปรัชญานั้นอยู่ในค่าย Progressive ลักษณะของ

หลักสูตรจะเน้นไปที่ ความสนใจและความต้องการของนักเรียนเป็นหลัก ถ้าเน้นปรัชญาค่าย Essentialist ก็จะมีจุดมุ่งความสำคัญไปที่เนื้อหาความรู้ และวิทยาการที่สร้างสมมา ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมเหล่านี้ จำเป็นในการสร้างหลักสูตร เพราะทฤษฎีการศึกษาจะบอกให้รู้ว่าจะสร้างจุดมุ่งหมายอย่างไร จะกำหนดเนื้อหาอย่างไร จึงจะเป็นสัดส่วนในระหว่าง พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการจัดเนื้อหานั้นควรจะอยู่ในรูปแบบใด เช่น จากง่ายไปยาก หรือตามลำดับเหตุการณ์ หรือตามลำดับความคิด และยังช่วยกำหนดด้วยว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนนั้นควรทำอย่างไร

กรมวิชาการ (2540 : 31 - 34) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กอายุ 3 - 6 ปี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
6. อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
8. ใช้ภาษาในการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
10. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

Kohlberg (อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2537 : 11 - 15) เป็นนักทฤษฎีที่เน้นเรื่องความสำคัญของเด็กปฐมวัย เห็นความสำคัญว่าแนวการจัดประสบการณ์ในระดับนี้ควรมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากโปรแกรมการศึกษาระดับอื่น เขาเสนอว่าทฤษฎีที่นำมาใช้ในระดับปฐมวัยนั้น ควรครอบคลุมถึง ทฤษฎีด้านวุฒิภาวะ ทฤษฎีด้านพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีด้านพัฒนาการทางสติปัญญา เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

จะเห็นได้ว่า หลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยนั้น มีความสำคัญมากในการใช้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาเด็กเพื่อให้บรรลุผลตามที่วางไว้ เพราะหลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความเหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

5) การจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการพัฒนา และส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน(โชติรส, 2543 : 35)

การจัดการเรียนการสอนหมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ตามความต้องการและความสนใจของเด็กในวัยนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 9)

สำหรับแนวการจัดประสบการณ์ก็คือ แนวการจัดประสบการณ์ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน โดยจะคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก ขอบข่ายและเนื้อหาสาระในแนวการจัดประสบการณ์ไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่มีลักษณะเป็นการรวมกันในรูปแบบของหน่วยการสอน โดยที่มีลำดับความยากง่าย

นักการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ John Locke, Rousseau, Pestalossi, Montessori, Piaget และ Erikson นักการศึกษากลุ่ม Neo - Humanism และกลุ่ม Waldorf จะมีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กที่ค่อนข้างสอดคล้องกัน คือ (ราตี ทองสวัสดิ์. 2537 : 182)

1. เด็กมีความแตกต่างกัน
2. การศึกษาระดับปฐมวัย จะต้องมุ่งให้เด็กได้พัฒนาทั้ง ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา
3. ไม่ควรเร่งให้เด็กเรียนรู้ทางวิชาการ เพราะจะทำให้มีผลเสียในระยะยาว
4. การศึกษาระดับปฐมวัยควรพัฒนาเด็กทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และรักการเรียนรู้
5. เด็กควรมีโอกาสได้ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกการตัดสินใจด้วยตนเอง และมีโอกาสได้สำรวจสภาพแวดล้อม
6. กิจกรรมประจำวันควรยืดหยุ่นได้
7. เด็กควรได้พัฒนาผ่านการเล่น การได้รับประสบการณ์ตรง และเด็กจะเรียนรู้ได้ดีผ่านการการทดลอง และการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
8. สภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก
9. การจัดการศึกษาจะได้ผลดี ครูต้องได้รับการอบรมเรื่องการทำงานกับเด็กวิธีการจัดกิจกรรมและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2537 : 28) กล่าวว่า กระบวนการในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ จัดว่าเป็นวิธีการและขั้นตอนสำคัญ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากส่งผลให้การจัดประสบการณ์ถูกจัดได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องกับพัฒนาการ และหลักการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ ซึ่งกระบวนการในการวางแผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย การจัดลำดับ การเลือก การสร้างความสมดุล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลาย ๆ ทั้งนี้เพื่อวางแผนจัดประสบการณ์ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 19) ได้ดำเนินการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์ระดับประถมศึกษา เพื่อให้ครูได้นำเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับปฐมวัย โดยแผนการจัดประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมที่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา และกิจกรรมที่ไม่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเล่านิทาน การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ทัศนศึกษา การปฏิบัติการทดลอง และการเตรียมเด็กให้สงบ

ตอนที่ 2 แผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย หน่วยการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษาในแต่ละหน่วยจะมีรายละเอียดของจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล

ตอนที่ 3 รายละเอียดของแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะกล่าวถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ที่ปรากฏในแต่ละหน่วยประสบการณ์ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปใช้ในการปรับหรือปรับเปลี่ยนหน่วยการจัดประสบการณ์ในระดับท้องถิ่น หรือโรงเรียน และสิ่งที่ควรคำนึงถึงเมื่อมีการปรับเปลี่ยนหน่วยการจัดประสบการณ์ สิ่งที่ต้องคงไว้ตามเดิม คือ จุดประสงค์ทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพราะได้เรียงลำดับความยากง่ายแล้ว

การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงควรเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทุกด้านพร้อมกันดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 15) ได้จัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการ ดังนี้

1. ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็ก ได้พัฒนาสุขภาพอนามัย กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้าน อารมณ์ - จิตใจ เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสดแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
3. ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านสังคม เป็นประสบการณ์ที่ช่วยฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน การเล่น และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
4. ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา เป็นประสบการณ์ ที่ช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อม หรืออยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ธรรมชาติ เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเรื่องราวตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก นอกจากนั้นเด็กยังมิโอกาสใช้ภาษาสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ มีโอกาสจินตนาการ แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาต่าง ๆ เหมาะสมกับวัยคณะกรรมการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับปฐมวัย (2539 : 32 - 34) ได้กำหนดกิจกรรมหลักที่ควรจัดให้แก่เด็กเป็นประจำทุกวัน มีดังนี้

- กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ และศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุมหนังสือ เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาเลือกเล่นได้อย่างเสรี
- กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ เช่น การวาดภาพ การระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การฉีก การตัด การปะ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ครูอาจเลือกจัดต่าง ๆ กัน วันละ 2 - 3 กิจกรรมทุกวัน ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจ โดยครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเล่นเสมอ
- เกมการศึกษา เกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา การคิดของเด็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีกฎกติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือสามารถเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 - 6 ปี เช่น เกมจับคู่แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ ต่อภาพเหมือนหรือโดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ เกมต่อตามแบบ เกมร้อยลูกปัดตามแบบ ฯลฯ เกมการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ช่วยให้เด็กได้รู้จัก สังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่และระยะ
- กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในวงกลม หรือกิจกรรมที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ซึ่งจัดให้เด็กได้มีโอกาสนั่ง ฟุด สังเกต คิด และปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดในลักษณะต่าง ๆ เช่น สนทนา นิทาน สาธิต ทด้นศึกษา เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ฯลฯ
- กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นของเล่นประเภทลากเข็น จูง เล่นทราย เล่นน้ำ ถีบจักรยาน 3 ล้อ เคลื่อนไหวข้ามเครื่องกีดขวางอย่างง่าย ๆ เล่นเกมต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ และการทำงานของ การประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ ในการเล่นกลางแจ้งนั้นเป็นการตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง อารมณ์จิตใจเบิกบาน สดชื่นแจ่มใส มีโอกาสปฏิบัติสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้รับทราบทบทวนการเล่นและการอยู่ร่วมกัน
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงหรือคำสั่ง ส่งเสริมด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ จังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ เช่น เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะระฆังสามเหลี่ยม รำมะนา กลอง ฯลฯ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ อาจนำคำคล้องจอง การร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเต้น การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ มาประกอบในการทำกิจกรรม และก่อนจบกิจกรรมควรมีช่วงเวลาให้เด็กได้พักผ่อน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากจะคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กิจกรรมที่จัดให้กับเด็กควรเน้นให้มีสื่อของจริง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ผู้ใหญ่ (กรมวิชาการ. 2540 ข : 24)

6) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็กมาก ทั้งในฐานะที่เป็นตัวกลาง เพื่อช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม เจตคติ และทักษะของตนไปสู่เด็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อยังช่วยเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเด็ก สื่อนั้นมีทั้งสื่อที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ดังนี้คือ

1. สื่อที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ รูปภาพ หนังสือ อุปกรณ์การสอน วิชีย โทรทัศน์ เทป คอมพิวเตอร์ เหล่านี้ช่วยให้เด็กสนุก เข้าใจ และเรียนรู้ง่าย นอกจากนี้ยังมี สื่อที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย ที่แสดงถึงศิลปะ สติปัญญาจากสื่อศิลปวัฒนธรรมที่เป็นแบบไทย คือ ปรัชญาคำทาย เพลง นิทาน หนังสือเด็ก เครื่องเล่น กระดาษเล่น เกม ตลอดจนสิ่งของวัสดุที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอันอาจหาได้ในท้องถิ่น โดยทั่วไป ปรัชญาคำทาย นิทาน และหนังสือเด็ก ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาและฝึกการคิด การแสดงออก เพลง ช่วยสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานร่าเริง และให้สาระที่นักเรียนรู้ เช่นเดียวกันกับเครื่องเล่น การละเล่น และเกมที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกาย สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ สังคม คุณธรรมและวัฒนธรรม และการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างดี

2. สื่อที่มีชีวิต ได้แก่ ตัวบุคคล พ่อแม่ ครูหรือผู้ใหญ่ เป็นสื่อที่สำคัญมาก เป็นสื่อที่มีชีวิต มีวิญญาณ จึงสามารถให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กได้ ทั้งส่งเสริมให้ดี และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กในขณะที่เด็กทำผิด เป็นต้น

การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นต่าง ๆ ให้เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัยควรจัดหาและเลือกสื่อที่ดี เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จะทำให้สามารถได้สื่อที่ช่วยพัฒนาพัฒนาการ การเรียนรู้ และความคิดริเริ่มของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวดำเนินการ จัดซื้อ จัดหาสื่อ และเครื่องเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ มีแนวดำเนินการ ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542 ก : 1)

1) การจัดซื้อจัดหาสื่อ และเครื่องเล่นให้คำนึงถึงคุณลักษณะ คุณลักษณะทางวิชาการ ประกอบด้วย การเป็นสื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำหรับที่โรงเรียน ความสอดคล้องกับหลักสูตร แนวการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การจัดหาสื่อและเครื่อง

เล่นควรมีความหลากหลาย ทั้งชนิดที่เล่นเป็นรายบุคคล และเล่นรวมกันได้ ความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการพัฒนาความพร้อมตามหลักสูตรและแนวการจัดประสบการณ์ และคุณลักษณะอื่นประกอบด้วย ความปลอดภัย ความประณีต การประหยัด ความสะอาดต่อการนำมาใช้ การเคลื่อนย้าย รวมทั้งการเก็บรักษา และมีคำอธิบาย หรือมีคู่มือการใช้สื่อและเครื่องเล่น

2) การจัดหาสื่อที่ดีเพื่อสนับสนุนพัฒนาการ การเรียนรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จะทำให้สามารถได้สื่อที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเกณฑ์ในการจัดหาและเลือกสื่อที่ดี ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสื่อกับวัยของเด็กเป็นสำคัญ รวมทั้งในแง่ของคุณภาพ ความปลอดภัย ความคงทนถาวร และการออกแบบประโยชน์การใช้สอย ความประหยัด ความสะอาด ในการจัดหาให้มีความหลากหลาย และมีจำนวนที่เพียงพอ รวมทั้งความสามารถของครูในการใช้สื่อ

7) พฤติกรรมของครู

พฤติกรรมของครูในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คุณลักษณะ และพฤติกรรมของครูที่ดีมีดังนี้

1. การแต่งกาย ครูควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย สวยงาม สุภาพ กระโปรงไม่ควรสั้นหรือยาวจนเกินไป เสื้อไม่ควรใส่นอกเสื้อกว้าง เพราะจะไม่สวยงามเมื่อก้มมอง เสื้อและกระโปรงควรให้สะอาดต่อการเคลื่อนไหว เพราะครูต้องทำกิจกรรมร่วมกับเด็กต้องวิ่ง กระโดด ต้องลุกนั่งให้ว่องไวทันเด็ก นอกจากเสื้อผ้าแล้วครูควรทำตัวให้สะอาด ผม เล็บ มือ ถ้าผมรุงรังก็จะทำให้ไม่น่าดู เป็นต้น

2. บุคลิกภาพเด็กระดับปฐมวัย เป็นวัยที่กำลังเลียนแบบ เด็กจะจดจำลักษณะนิสัยท่าทางต่าง ๆ จากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด โดยเฉพาะกับครู ดังนั้นถ้าครูเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี เด็กย่อมจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีไปด้วย ดังนี้ 1) กิริยาท่าทางสง่า ผาเผย สุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ตามแบบที่ดีในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเดิน ยืน นั่ง การรับประทานอาหาร การกราบ การไหว้ เป็นต้น รู้จักใช้คำว่า "สวัสดี" "ขอบคุณ" "ขอโทษ" ตามโอกาส ซึ่งนอกจากครูจะต้องปฏิบัติเป็นนิสัยให้เป็นแบบตัวอย่างแก่เด็กแล้ว ครูต้องคอยเตือนเด็กให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยด้วย 2) ให้พูดจาสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน อ่อนโยน ชัดเจน รู้จักพูด "ค่ะ" "ครับ" และใช้ภาษาเข้าใจง่าย 3) การควบคุมอารมณ์ ครูต้องมีความอดกลั้น ไม่แสดงอารมณ์โกรธ หรือเกลียดให้เด็กเห็นง่าย ๆ หรือทำให้เด็กสะเทือนใจ เช่น เวลาเด็กร้องไห้ โยเย ครูจะต้องไม่แสดงอาการโกรธหรือรำคาญ เป็นต้น

3. การปฏิบัติตนของครู เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ และพัฒนาเด็กครบทุกด้าน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เข้าในธรรมชาติ และรู้พัฒนาการความต้องการของเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กทุกคน มีความขยัน

4. การใช้คำพูด ครูต้องพูดจาให้ถูกต้อง ชัดเจนกับเด็ก และคอยชักชวนให้เด็กพูด จาถูกต้อง โดยละมุนละม่อมให้เด็กพูดให้ไพเราะ จนเป็นนิสัย

5. มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมอบความรักความอบอุ่นกับเด็ก ใน 3 ลักษณะคือ การใช้สายตา ตาประสานตา การใช้คำพูด ใช้คำพูดที่ไพเราะสร้างสรรค์ ให้ ค่ายกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจใน การส่งเสริมแรงแก่เด็ก การใช้การสัมผัส โอบกอด สัมผัส เด็กด้วยความรัก เด็กจะเกิดความอบอุ่น

6. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง วัดและชุมชน ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย ผู้ปกครอง ตามทุกข์สุข และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ฯลฯ เชิญผู้ปกครองมา ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และอาจเชิญผู้ปกครองมาร่วมพัฒนา ให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน เป็นต้น

8) ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน

ครูสามารถนำความรู้ในเรื่องของความพร้อม และพัฒนาการเด็กมาใช้ประโยชน์ใน การจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งพัชรีย์ สวนแก้ว (2536 : 35) ได้กล่าวถึงประโยชน์ไว้ดังนี้

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก ความรู้สึกนึกคิดของเด็กโดย เฉพาะวัยที่จะต้องสอน ช่วยให้เข้าใจความหมายของพฤติกรรมและสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม นั้น ๆ

2. ช่วยให้ครูสามารถศึกษาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวเด็กได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยไม่ขัดต่อพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก

3. ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก การที่ครูมี ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก จะสามารถวางโครงการและจัดสภาพแวด ล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละวัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการตัด ปัญหาความขัดแย้งระหว่างครูและเด็ก อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็กอีก ด้วย

4. ช่วยให้ครูสามารถวางรูปแบบเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียน รู้ของเด็กแต่ละวัย ตลอดจนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก

5. ช่วยให้ครูใช้เป็นแนวทางในการสร้างระเบียบวินัย ให้การฝึกอบรมเด็กได้อย่าง เหมาะสม

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนจำเป็นที่ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งนี้เพราะจะทำให้ครูเข้าใจความหมายในการแสดงพฤติกรรม ของเด็ก และสามารถนำมาพัฒนาและส่งเสริมความพร้อมของเด็กได้

9) ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมทางการเรียน

ในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กมุ่งเน้นที่การเตรียมความพร้อมเป็นสำคัญเพื่อความเจริญเติบโตที่เหมาะสมของเด็ก สุมนา พานิช (2531 : 39 – 44) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความพร้อม ดังนี้

1. ความพร้อม ช่วยให้การเรียนตรงระดับสติปัญญา และความสามารถของเด็ก พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัย 2 – 5 ปี การคิดของเด็กอยู่ในขั้นรูปธรรม คือ เด็กต้องได้เห็นของจริง ได้สัมผัส ทดลอง การใช้เหตุผลเป็นเพียงกึ่งเหตุผล ยังใช้เหตุผลแท้จริงไม่ได้ และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของความคิด คือ คิดว่าความคิดของตนเองถูกต้องที่สุด ไม่อาจคิดหรือแก้ปัญหาโดยใช้ทัศนะของผู้อื่นได้ การศึกษาที่สอดคล้องกับระดับสติปัญญาและความสามารถของเด็กวัยนี้ก็คือ เตรียมความพร้อมทางการเรียน และใช้วิธีสอนแบบเรียนปนเล่น การให้เด็กเรียนอ่าน เขียนพยัญชนะและคิดเลขเป็น เป็นการเรียนที่เกินความสามารถของเด็ก เด็กอาจเรียนได้แต่จะทำให้ทำซ้ำ ๆ ใช้เวลามาก จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย และปราศจากความเข้าใจ จำแบบนกแก้ว นกขุนทอง ซึ่งเป็นผลเสียมากต่อเด็ก

2. ช่วยเด็กที่เสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อม เด็กทุกคนมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตเท่าเทียมกัน แต่ศักยภาพนั้นมิได้สมบูรณ์ในตัวเอง ต้องอาศัยปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมเป็นอันมาก สิ่งแวดล้อมมีธรรมชาติเป็นเงื่อนไข คือ พัฒนาการของเด็กจะสมบูรณ์หรือบกพร่องก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะมีความเสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มีปัญหาในการเล่าเรียนและการปรับตัวมาก ดังนั้น การจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจจะช่วยให้เด็กเสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมมีความพร้อมและเกิดการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งการเรียนในชั้นเด็กเล็กจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการและความพร้อมทางการเรียน ตลอดจนลดความล้มเหลวในการเรียนที่จะเกิดขึ้นในระยะเริ่มแรก

3. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านลักษณะนิสัยและสังคมนิสัย เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ อยู่ในสังคมแคบ ๆ เฉพาะครอบครัวและญาติ ซึ่งคนเหล่านั้นเฝ้าปกป้องเอาใจมาจนทำให้เด็กคิดว่าตนเองสำคัญที่สุด เสริมให้เด็กมีนิสัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยิ่งขึ้น นิสัยของเด็กวัยนี้ชอบต่อต้านสังคมหรือไม่เป็นสังคมที่ดี คือ ขอบเข่งขัน อิจฉา ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นยอมรับ ขัดแย้ง เห็นแก่ตัว โกรธง่าย เป็นต้น ดังนั้น การจัดการศึกษาโดยการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเล็กจะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะจุดมุ่งหมายในการเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัยก็เพื่อฝึกจิตใจหรือเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาอย่างจริงจัง หากเด็กในวัยนี้ลักษณะนิสัยและสังคมนิสัยที่ไม่พึงปรารถนาแล้ว เด็กจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ยอมรับผู้

อื่น ไม่เข้าใจกฎระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นอันตรายต่อตนเอง และส่วนรวมอย่างยิ่งเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

4. ช่วยลดการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปัจจุบันเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยถือหลักว่าเด็กมีความพร้อมถึงระดับที่สมควรเรียนตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว แต่ปรากฏว่าอัตราการซ้ำชั้นมีสูงมากในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษาและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในท้องถิ่นเหล่านี้ขาดความพร้อมที่จะเรียน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมก่อนจึงหวังผลว่าจะช่วยลดอัตราการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลงได้บ้าง

กล่าวได้ว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างเป็นสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นได้ดี นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาการเรียนซ้ำชั้นของเด็กเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

แบนดูรา (Albert Bandura, 1999 : 13 - 14) กล่าวว่า ครอบครัวไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตเท่านั้น ครอบครัวยังมีบทบาทสำคัญในการโน้มน้าวจิตใจของเด็กด้วย

ปัจจุบันโครงสร้างทางครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไป มีครอบครัวโดดเพิ่มขึ้นและครอบครัวเดี่ยวก็มีบทบาทเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการที่สตรีมีโอกาสร่วมตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กลดลง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮิลการ์ต (พรณี ชูทัย, 2522 : 18 ; อ้างอิงจาก Hillgard) ทำการทดลองเกี่ยวกับความพร้อมของเด็กอนุบาล โดยการฝึกติดกระดุม ปีนบันได และการใช้กรรไกรหลังการฝึกพบว่า เด็กกลุ่มทดลองซึ่งมีอายุน้อยกว่ากลุ่มควบคุม 3 เดือน สามารถทำกิจกรรมได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม แต่หลังจากนั้นเด็กกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวภายใน 1 สัปดาห์ พบว่าสามารถทำได้ดีเท่ากับกลุ่มทดลอง ผลการทดลองสรุปได้ว่า เด็กที่มีวุฒิภาวะประกอบกับประสบการณ์ เมื่อถึงเวลาที่พร้อมจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้โดยไม่ต้องฝึกหัด

อัลบูรี (Albury, 1977 : 568-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลประจำตำบล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกณฑ์การตั้งโรงเรียนอนุบาลจำต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ งบประมาณ การสรรหาครู โครงสร้างของหลักสูตร การผลิตวัสดุอุปกรณ์

การรับรองวิทยฐานะ จำนวนนักเรียน ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ปกครอง การประเมินการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และความต้องการของชุมชน

ฟิลลิปส์และคนอื่น ๆ (พรทิพย์ สวีล. 2537 : 24; อ้างอิงมาจาก Phillips and others. 1980) ได้ศึกษาคุณภาพของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเบอร์มิวด้า (Bermuda) ศึกษาสภาพแวดล้อม 6 ประเภท ได้แก่ การดูแลประจำวัน การจัดตกแต่งพื้นที่และจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับเด็ก ประสบการณ์การใช้เหตุผลทางภาษา กิจกรรมการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการทางด้านสังคม พบว่า คุณภาพของสภาพแวดล้อมของศูนย์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคมและภาษาของเด็ก

การ์เซีย (ซูลิพร อนะมาน. 2539 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Garcia. 1985) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริโก ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอนี้เป็นประโยชน์คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเองและควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนรู้และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

งานวิจัยในประเทศ

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กอายุ 4 – 7 ปี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 12 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้ง 12 ค่า มีพีสียตั้งแต่ .526 ถึง .871 โดยความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กกับระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด เท่ากับ .526 และกับการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .871

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของ ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กเป็นดังนี้

1) ค่าสัมพันธสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีค่าสูง ($R = .573$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 28.884$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 37 %

2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพกับความสัมพันธ์ทางสติปัญญาของเด็ก มีค่าสูง ($R = .853$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 28.884$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 72% .

3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพกับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีค่าสูง ($R = .889$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 40.788$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 79%

4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีค่าสูง ($R = .944$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 32.295$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 89%

ค่าความสำคัญสัมพัทธ์ของข้อมูลเด็ก กลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก มีทั้ง ค่าบวกและค่าลบ ที่ส่งผลในทางบวกมี 11 ข้อ และส่งผลในทางลบมี 2 ข้อ โดยตัวแปรที่ ส่งผลมากที่สุด คือ การตอบสนองของแม่ต่อเด็กส่งผล 26.25% ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในทางบวกรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียนส่งผล 17.86% ส่วนการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเองส่งผล 15.62% การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษาส่งผล 10.12% การที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้เด็กเป็นครั้งคราวส่งผล 8.03% อายุของเด็กส่งผล 6.07% พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกันส่งผล 3.90% สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กส่งผล 3.40% อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรีส่งผล 2.96% การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ส่งผล 2.82 % และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือส่งผล 1.88% และวัสดุ/อุปกรณ์ ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าส่งผล 1.08%

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่ทำนายความสามารถทาง สติปัญญาของเด็กได้ดีที่สุดคือกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ได้แก่ อายุของเด็กและกลุ่มตัวแปร สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ได้แก่ การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเองและการตอบสนองของแม่ต่อเด็กมีค่าสูง ($R = .932$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($F=122.859$) ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 86% ตัวแปรจากกลุ่มข้อมูลเด็ก คือ อายุ และตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ คือการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง การตอบสนองของแม่ต่อเด็กส่งผลต่อความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กในทางบวกทั้งหมด ตัวแปรที่ส่งผลในทางบวกมากที่สุดคือ การตอบสนองของแม่ต่อเด็กส่งผล 49.91% รองลงมาตามลำดับ คือ อายุของเด็กส่งผล 28.46% และการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเองส่งผล 21.63%

ฉวีวรรณ นิยมชาติ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน โดยให้กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน มีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์. (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนา โดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยให้กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบคำถาม ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อกับประกอบคำถาม มีความพร้อมทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประโยชน์ จันทร์โชติ (2520 : 61-3-63) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยสอบถามที่คณะจากบุคคลหลายฝ่าย คือ ครูประถมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะด้านการสอน มีความรู้ดีมีการติดตามผล เตรียมการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนและอุปกรณ์ มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี มีความสามารถสอนวิชาต่าง ได้หลายวิชา เอาใจใส่กับนักเรียน สอนให้คิดและปฏิบัติได้ สนใจต่อความเคลื่อนไหวทางวิชาการกระตุ้นให้นักเรียนอยากกรู้อยากเห็นสร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเรียน

2. คุณลักษณะด้านสัมพันธ์ภาพกับนักเรียน ได้แก่ มีความเมตตาหัวหนากันไม่วางท่าถือตัว ได้ถามทุกข์สุข ทำตัวให้เด็กทั้งรักทั้งเคารพ เอาใจใส่ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และร่วมกิจกรรมนักเรียน รู้จักให้อภัยและมีความอดกลั้น รักษาความลับของนักเรียนได้ มีความหวังดีต่อนักเรียนทุกคน ช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

3. คุณลักษณะด้านคุณธรรม – ศีลธรรม ความประพฤติ ความเรียบร้อย มีความ

เมตตากรุณาต่อคนทั่วไป ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในศีลธรรม ไม่มัวเมา
อบายมุข

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกท่าทาง ได้แก่ รูปร่างสง่างาม แต่งกายเรียบร้อยทันสมัย
พอสมควรมีสุขภาพกายและจิตดี มีความกระตือรือร้น ร่าเริงไว แต่อ่อนน้อม ไม่ทำตัวเป็นคนมี
ปมด้อย

5. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อ ให้ความร่วมมือ
กับผู้ปกครอง ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่เห็นแก่ตัว มองคนอื่นในแง่ดีไม่เอา
เปรียบเพื่อนร่วมงาน

6. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ ใช้เวลาให้แก่งานทุกอย่างปรับปรุง
โรงเรียนให้ดีขึ้นไม่เป็นคนนั่งดูตาย ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

7. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ เลื่อมใสการปกครองระบบ
ประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแผนของกฎหมาย เคารพมติของกลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็น
และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

พรทิพย์ รัตนวิสาณนท์ (2527 :12) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหารอาจารย์และนัก
ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพครูช่วงอุตสาหกรรมระดับปริญญาที่พึงประสงค์ โดยถามสมรรถภาพ
ครูช่วงอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาชีพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์
และสังคม ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของ
กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม เห็นว่า ครูควรมีสมรรถภาพด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม
และด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียนอยู่ในเกณฑ์มากและมากที่สุด คือ ด้านวิชาชีพ

ยุพิน อุปการณาระ (2529 : 12) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่เด็กปฐมวัยชอบการ
วิจัยกระทำโดยวิธีการสัมภาษณ์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ซึ่งสรุปได้
ดังนี้

1. ครูที่ใจดี
2. ครูที่เล่นิทานสนุก
3. ครูไม่เขี่ยตีนดี
4. ครูที่สวย
5. ครูที่รักเด็ก
6. ครูที่ไม่ดุ
7. ครูที่พูดไพเราะ
8. ครูที่อยู่กับเด็กไม่ทั้งเด็ก
9. ครูที่ไม่พูดเสียงดัง

10. ครูที่มีของเล่นมาก ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ยุพิน อุปการะนาระ (2530 : 9) ได้ทำการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ของวิทยาลัยครูสวนดุสิต ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรักและความอบอุ่นอาหารต่อเด็ก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง
3. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย มีรสนิยมดี ไม่น่าสมัยหรือล้าสมัยเกินไป
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำสิ่งแปลก ๆ เทคนิคใหม่ ๆ มาใช้
6. มีกิริยามารยาทเรียบร้อยน่านวล พูดจาไพเราะ มีบุคลิกภาพที่ดี
7. มีความสามารถพิเศษหลายด้าน
8. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพและศีลธรรม
9. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนเอง จงละทิ้งงานสอนประจำ
10. มีความคล่องแคล่วในการทำงาน เข้าใจในธรรมชาติของเด็ก

วิจิตรา วิเศษสมบัติ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการบ้าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการบ้าน และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การบ้านแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการบ้านและแบบทดสอบวัดความพร้อมทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการบ้านมีความพร้อมทางภาษา แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การบ้านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท มีความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมทั้งที่บ้านและทางโรงเรียนหรือไม่อย่างไร โดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง ชั้นอนุบาล ของโรงเรียนอนุบาลในอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 โรงเรียนอนุบาลใน อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งมีอายุระหว่าง 5 ปีถึง 7 ปี จำนวน 60 คน ผู้ปกครองของนักเรียนจำนวน 60 คน และครูจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงจากประชากรนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง	ประเภท	จำนวน	รวม
1	เด็กนักเรียน	60	60
2	ผู้ปกครอง	60	60
3	ครู	60	60
รวม		180	180

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวัด 2 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 : เป็นแบบทดสอบวัดความพร้อมทางด้านการเรียน จำนวน 40 ข้อ

ประเภทที่ 2 : เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ แยกออกเป็น

2.1	แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้าน	จำนวน	71	รายการ
2.2	แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน	จำนวน	72	รายการ

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือวัดใช้ในการศึกษาค้างนี้ มีลักษณะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบทดสอบ ความพร้อมทางด้านการเรียน

แบบทดสอบชุดนี้ เป็นแบบทดสอบที่เป็นรูปภาพวัดความสามารถของเด็กที่มีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ รวม 8 ด้าน แต่ละด้านมี 5 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ดังนี้

1. ความเข้าใจเรื่องของจำนวนและปริมาณ	จำนวน	5 ข้อ
2. ความเข้าใจในการจำแนกความแตกต่าง	จำนวน	5 ข้อ
3. ความสามารถในการเปรียบเทียบ	จำนวน	5 ข้อ
4. ความสามารถในการรับรู้ทางสายตาและการจำ	จำนวน	5 ข้อ
5. ความสามารถในการจำตัวอักษร	จำนวน	5 ข้อ
6. ความสามารถด้านการฟัง	จำนวน	5 ข้อ
7. ความสามารถด้านเป็นเหตุเป็นผล เรื่องลำดับเหตุการณ์	จำนวน	5 ข้อ
8. ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	5 ข้อ

สำหรับรายละเอียดอื่น ในการใช้แบบทดสอบมีรายละเอียดดังนี้

1) คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้ เป็นแบบทดสอบที่ใช้สอบเด็กเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ให้ทดสอบเด็กเป็นกลุ่ม เป็นแบบทดสอบที่ดำเนินการสอบโดยไม่จำกัดเวลาและการสังเกตสอบเป็นคำสั่งด้วยวาจาทั่วไป

2) การดำเนินการสอบ

2.1) ผู้ดำเนินการทดสอบ ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และครูประจำชั้น

รวม 4 คน

2.2) ดำเนินการทดสอบเป็นกลุ่ม

2.3) แจกแบบทดสอบให้นักเรียนแต่ละคน ผู้ดำเนินการทดสอบคือผู้วิจัยและให้ครูร่วมเขียนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนลงบนข้อสอบ ประกอบด้วย ชื่อและชื่อสกุล วันเดือนปี อายุ

2.4) จากนั้นแจกชุดข้อสอบ ให้กับนักเรียนคนละ 1 ฉบับ

2.5) ให้นักเรียนเริ่มทำพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มจากข้อ 1 โดยมีคณะผู้วิจัยคอยดูแล และให้คำสั่งในการทำข้อสอบแต่ละข้อ

2.6) ให้นักเรียนลงมือทำทีละข้อ โดยเขียนเครื่องหมายทับลงบนข้อสอบ

2.7) นักเรียนทำข้อสอบตั้งแต่ ข้อ 7 จนถึงข้อ 40 รวมทั้งหมด 40 ข้อ

3) การให้คะแนน

ถ้านักเรียนตอบถูก ข้อละ 1 คะแนน ถ้านักเรียนตอบผิดข้อละ 0 คะแนน

2. แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

การสร้างแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ -

1) ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่การกำหนดโครงสร้าง คุณลักษณะสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ที่มีความเกี่ยวข้องกับความพร้อมทางด้านการเรียน ของเด็กวัยนี้

2) ศึกษาวิเคราะห์แบบประเมิน สิ่งแวดล้อมทางบ้านของสิริมา ภิญโญนันต์ พงษ์ (2542) ซึ่งเน้นแบบประเมินคุณลักษณะสิ่งแวดล้อม ทางบ้านของเด็กตั้งแต่อายุ 4 - 7 ปี กับพัฒนาการด้านสติปัญญา

3) รวบรวมเนื้อหาความรู้ที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดเป็นหมวดหมู่ กำหนดเป็นโครงสร้างที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ครอบคลุมหัวข้อ ดังนี้

3.1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสิ่งของหรือของเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้แก่ สิ่งของหรือของเล่นที่พัฒนากล้ามเนื้อมือ สายตา พัฒนาทางภาษา พัฒนาความคิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ พัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารและเครื่องดนตรี

3.2) สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ออกมาในรูปของการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็ก พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว การตอบสนองของแม่และครูต่อเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

4) นำโครงสร้างที่กำหนดในข้อ 3 เป็นเกณฑ์กำหนดในการสร้างข้อกระหะความ และคัดเลือกข้อกระหะความที่มีความสอดคล้องตามเนื้อหาข้อ 2.1 และ 2.2 มา จัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน จากนั้นรวบรวม ได้แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

4.1) แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้าน

4.2) แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

4.1 แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเด็กและพ่อแม่ 15 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะของบ้าน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางบ้าน 51 ข้อ

สำหรับตอนที่ 3 จำนวนข้อกระทงความจำแนกตามโครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนข้อของข้อกระทงความ จำแนกตามโครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ

รายการ	จำนวนข้อ	ลำดับข้อ
1.สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ		
1.1 สิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ	4	1 – 4
1.2 สิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา	5	5 – 9
1.3 สิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์	3	10 – 12
1.4 วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า	1	13
1.5 อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี	2	14 – 15
2.สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ		
2.1 การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง	8	16 – 23
2.2 พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน	5	24 – 28
2.3 พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว	3	29 – 31
2.4 การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก	11	32 – 42
2.5 สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก	9	43 – 51

4.2 แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเด็กและพ่อแม่ 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะของโรงเรียน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางบ้าน 60 ข้อ

สำหรับตอนที่ 3 จำนวนข้อกระทงความจำแนกตามโครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนข้อของข้อกระทงความ จำแนกตามโครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ

รายการ	จำนวนข้อ	ลำดับข้อ
1.สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ		
1.1 สิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ	4	19 – 22
1.2 สิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา	5	23 – 27
1.3 สิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์	3	28 – 30
1.4 วัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า	1	31
1.5 อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี	3	32, 33, 38
2.สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ		
2.1 การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาส ให้ กระทำด้วยตนเอง	5	34 – 37, 39
2.2 พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน	8	40 – 45, 48, 49
2.3 พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่ายสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว	4	17, 18, 46, 47
2.4 การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก	11	50 – 60
2.5 สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก	16	1 – 16

5) การให้คะแนน

ลักษณะแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ในแต่ละข้อกระทงความหรือรายการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 3 คำตอบคือ ลำดับคะแนน 2, 1 และ 0 โดยลำดับคะแนนมีความหมายดังนี้

ให้คะแนน 2 หมายถึง สิ่งของ/พฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นมาก

ให้คะแนน 1 หมายถึง สิ่งของ/พฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นปานกลาง

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีสิ่งของ/พฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็น

6) นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ที่สร้างขึ้น โดยแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้านไปทดลองใช้กับพ่อแม่ และแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนทดลองใช้กับครู ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบดูว่า ข้อกระทงความเหล่านั้นมีความเหมาะสมชัดเจนหรือไม่ซึ่งเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสำรวจ

7) นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ที่ทดลองใช้แล้วมาพิจารณาข้อกระทงความอีกครั้ง และแก้ไขปรับปรุงข้อกระทงความตามผลที่ได้จากข้อ 2.5

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งสองฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

8.1 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน

ส่วนที่ 1 เป็นเจตนาของผู้วิจัยถึงครู เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนสำหรับเด็กอนุบาล ซึ่งเป็นข้อกระทงความแบบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 4 คำตอบ

8.2 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

1. เป็นเจตนาของผู้วิจัยถึงครู

2. เป็นแบบประเมินสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนสำหรับเด็กอนุบาล ซึ่งเป็นข้อกระทงความแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 4 คำตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางบ้านและแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน จึงได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ติดต่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน เพื่อขอให้เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำข้อทดสอบความพร้อมทางด้านการเรียน

3. ติดต่อกับครูประจำชั้น เพื่อบันทึกหมาย วัน เวลา เพื่อดำเนินการสอบเด็กนักเรียน

3.1 วางแผนในการดำเนินการสอบล่วงหน้า และเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอ กับจำนวนเด็กนักเรียนที่สอบ

3.2 การดำเนินการสอบ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความพร้อมทางด้านการเรียนไป ดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัน เวลาที่ได้บันทึกหมายไว้กับครูประจำชั้น โดยดำเนินการคือ นำแบบ ทดสอบไปทดสอบกับเด็กจำนวนเด็ก 60 คน จากนั้น รวบรวมคำตอบที่เด็กทำแบบทดสอบมา ตรวจให้คะแนน และจัดบันทึกคะแนนเก็บไว้

4. สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมบ้านและแบบสอบถาม สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ในวันที่ผู้วิจัยให้การทดสอบเด็กด้วยแบบทดสอบ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ ฝากแบบสอบถามทางบ้านแก่ครูประจำชั้น เพื่อให้ครูได้มอบกับผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม สิ่งแวดล้อมทางบ้าน

4.2 นำแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน มอบให้ครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทางบ้านและทางโรงเรียนมารวบรวมจด บันทึกรวบรวมไว้

4.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบและข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินมาวิเคราะห์ ทางสถิติและทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC แยกการวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการ วิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและ ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์สัมพันธอย่างง่ายของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Eta

4. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญ สัมพันธ์ (B) โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบป้อนเข้าทุกตัวแปร (Enter) และ แบบขั้นตอน (Stepwise)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F-Distribution
df	แทน	ชั้นของความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของกำลังสองของคะแนน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE_{est}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์
Beta	แทน	ค่าความสำคัญสัมพัทธ์
RED	แทน	คะแนนความพร้อมทางด้านการเรียนของนักเรียนอายุ 5-6 ปี
Age	แทน	อายุนักเรียน
Level	แทน	ระดับชั้นเรียน
Sta	แทน	สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่
Size	แทน	ขนาดของโรงเรียน
PAH	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ
PBH	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกทักษะทางภาษา
PCH	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
PDH	แทน	วัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
PEH	แทน	อุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี
BAH	แทน	การกระตุ้นเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนกระทำด้วยตนเอง
BBH	แทน	พ่อแม่ของเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน

BCH	แทน	พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
BDH	แทน	การตอบสนองของพ่อแม่ต่อเด็ก
BEH	แทน	สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก
PAS	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ
PBS	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกทักษะทางภาษา
PCS	แทน	สิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์
PDS	แทน	วัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า
PES	แทน	อุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี
BAS	แทน	การกระตุ้นเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนกระทำด้วยตนเอง
BBS	แทน	ครูของเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
BCS	แทน	ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว
BDS	แทน	การตอบสนองของพ่อแม่ต่อเด็ก
BES	แทน	สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ได้เสนอเป็นสี่ตอนทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลทางบ้านและส่วนที่เป็นข้อมูลทางโรงเรียน โดยเรียงลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 การหาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณและคำแนะนำนักควมสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก
- ตอนที่ 4 การค้นหาตัวแปรที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทางบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาหาค่าร้อยละ จำแนกข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อมูลเกี่ยวกับพ่อแม่และลักษณะทางบ้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน สถานภาพของพ่อแม่ วุฒิการศึกษาของพ่อแม่ อายุของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ที่ตั้งบ้าน ลักษณะบ้าน สถานภาพบ้าน และมุมที่จัดไว้สำหรับเด็ก

ปรากฏผลดังตาราง 3 - 13

ตาราง 3 แสดงข้อมูลจำนวนเด็กนักเรียนจำแนกตามอายุ เพศ และระดับชั้นเรียน

ระดับอายุ (ปี)	ชั้นอนุบาล 1		ชั้นอนุบาล 2		รวม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ
5	7	8	0	2	17	28.3
6	0	0	18	25	43	71.7
รวม	7	8	18	27	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กนักเรียนอายุ 6 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.6 อายุ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.4 ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีเฉพาะเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จำนวนนักเรียนในระดับอนุบาลที่มีอายุ 6 ปีทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 71.7 ส่วนอายุ 5 ปี มีน้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 28.3

ตาราง 4 แสดงสถานภาพสมรสของผู้ปกครองของเด็ก

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน	47	78.3
สมรสแล้วแยกกันอยู่	5	8.3
หย่าร้าง	4	6.7
พ่อ/แม่ ตาย	4	6.7
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า พ่อแม่เด็กที่สมรสแล้วอยู่ด้วยกันมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา คือ สมรสแล้วแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 8.3 หย่าร้างและพ่อ/แม่ตาย คิดเป็นร้อยละ 6.7 เท่ากัน

ตาราง 5 แสดงวุฒิสูงสุดของพ่อแม่ของเด็ก

วุฒิสูงสุด	พ่อ		แม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	15	25.0	13	21.3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	22	36.7	25	41.7
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	5	8.3	9	15.0
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	7	11.7	5	8.3
อนุปริญญา	6	10.0	2	3.3
ปริญญาตรี	5	8.3	4	6.7
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0	2	3.4
รวม	60	100.0	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า พ่อแม่เด็กมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.7 และ 41.7 ตามลำดับ รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 21.3 ตามลำดับ ที่น้อยที่สุด คือ วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.4

ตาราง 6 แสดงระดับอายุของพ่อแม่ของเด็กนักเรียน

ระดับอายุ	พ่อ		แม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 25 ปี	4	6.7	10	16.7
26 - 30 ปี	11	18.3	16	26.7
31 - 35 ปี	22	36.7	18	30.0
36 - 40 ปี	11	18.3	12	20.0
41 - 45 ปี	9	15.0	3	5.0
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	3	5.0	1	1.7
รวม	60	100.0	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับอายุของพ่อส่วนมากอยู่ในช่วง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือระดับอายุในช่วง 26 - 30 ปี และ 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 เท่ากัน ระดับอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไปน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.0

สำหรับระดับอายุของแม่ส่วนมากอยู่ในช่วง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือระดับอายุในช่วง 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือระดับอายุในช่วงตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตาราง 7 แสดงอาชีพของพ่อแม่ของเด็กนักเรียน

อาชีพของพ่อและแม่	พ่อ		แม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำสวน ทำไร่ ทำนา	22	36.7	18	30.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	5	8.3	6	10.0
รับราชการ	4	6.7	3	5.0
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	0	0	1	1.7
รับจ้าง	21	35.0	29	48.3
อื่น ๆ	8	13.3	3	5.0
รวม	60	100.0	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า อาชีพของพ่อส่วนมากคือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 35.0 น้อยที่สุดคือ อาชีพรับราชการคิดเป็นร้อยละ 6.7

ส่วนอาชีพของแม่ส่วนมากคือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 30.0 น้อยที่สุดคือ แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตาราง 8 แสดงรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของเด็กนักเรียน

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	45	75.0
10,000 – 15,000 บาท	9	15.0
15,001 – 20,000 บาท	3	5.0
20,001 – 25,000 บาท	1	1.7
30,000 บาทขึ้นไป	2	3.3
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนมากรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือรายได้ในช่วง 10,000 – 15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.0 น้อยที่สุดคือ รายได้ในช่วง 20,001 – 25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตาราง 9 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของเด็กนักเรียน

สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
2 คน	2	3.3
3 คน	16	26.7
4 คน	20	33.3
5 คน	11	18.3
มากกว่า 5 คน	11	18.3
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครอบครัวของเด็กนักเรียนส่วนมากมีสมาชิกจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือสมาชิกจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือสมาชิกจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 10 แสดงผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนักเรียน

ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน	ร้อยละ
แม่	16	26.7
พ่อ	2	3.3
ทั้งบิดาและมารดา	33	55.0
อื่น ๆ	9	15.0
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนักเรียนส่วนมาก คือทั้งพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ แม่เพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือ พ่อเพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 11 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของบ้าน

ที่ตั้งของบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ในชุมชน	35	58.3
ไม่ไกลชุมชน	15	25.0
อยู่ไกลชุมชน	10	16.7
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ที่ตั้งของบ้านเด็กนักเรียนส่วนมากอยู่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาคืออยู่ไม่ไกลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 25.0 น้อยที่สุดคือ อยู่ไกลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 16.7

ตาราง 12 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบ้านและสถานภาพของบ้าน

สถานภาพของบ้าน	ลักษณะของบ้าน		
	บ้านเดี่ยว	ทาวเฮาส์	อื่น ๆ
บ้านของตนเอง	40	1	7
บ้านพักข้าราชการ	2	1	0
อาศัยอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ	3	0	1
อื่น ๆ	3	0	2
รวม	48	2	10

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนมากในท้องถิ่นมีบ้านเป็นของตนเองที่เป็นบ้านเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมา คือ มีบ้านของตนเองที่เป็นลักษณะอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 11.7 น้อยที่สุด ได้แก่ ทาวเฮาส์ที่เป็นของตนเอง ทาวเฮาส์ที่เป็นบ้านพักข้าราชการ และอาศัยอยู่ร่วมกับคนอื่นคิดเป็นร้อยละ 1.7

ตาราง 13 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับมุมที่จัดไว้สำหรับเด็กในบ้าน

มุมที่จัดสำหรับเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีมุมที่จัดไว้สำหรับเด็กเลย	27	45.0
มี 1 – 2 มุม	29	48.3
มี 3 – 4 มุม	3	5.0
มีมากกว่า 5 มุม	1	1.7
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มุมที่จัดสำหรับเด็กในแต่ละด้าน ส่วนมากมี 1 – 2 มุม คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ ไม่ได้จัดไว้เลย คิดเป็นร้อยละ 45.0 และที่น้อยที่สุด คือ มีมากกว่า 5 มุม คิดเป็นร้อยละ 1.7

1.2 ข้อมูลทางโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในตอนนี้ ผู้วิจัยนำ ข้อมูลมาหาค่าร้อยละ จำแนกข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูและลักษณะของโรงเรียน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ในการสอน ลักษณะของโรงเรียน สภาพอาคารเรียน ปรากฏผลดังตาราง 14 - 19

ตาราง 14 แสดงข้อมูลจำนวนบุคลากรโรงเรียนจำแนกตามอายุและเพศ

ระดับอายุ (ปี)	เพศ		รวม	
	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 31 ปี	0	12	12	20.0
31 – 35 ปี	1	19	20	33.4
36 – 40 ปี	1	7	8	13.3
41 – 45 ปี	3	3	6	10.0
46 – 50 ปี	3	3	6	10.0
51 ปี ขึ้นไป	3	5	8	13.3
รวม	11	49	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 รองลงมาคือ ระดับอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 น้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 41 – 45 ปี และอายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 โดยภาพรวมแล้วเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง

ตาราง 15 แสดงสถานภาพสมรสของบุคลากรโรงเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	14	23.3
สมรส	45	75.0
หย่าร้าง	1	1.7
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 23.3 น้อยที่สุดคือ หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตาราง 16 แสดงตำแหน่งและวุฒิการศึกษาสูงสุดของบุคลากรโรงเรียน

วุฒิสูงสุด	ครูพี่เลี้ยง	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม	
				จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	0	0	18	30.0
ปริญญาตรี	3	28	11	42	70.0
รวม	21	28	11	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.0 ที่เป็น ส่วนวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.0 โดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหาร และครูพี่เลี้ยงมีน้อยที่สุด

ตาราง 17 แสดงระดับชั้นที่สอนและประสบการณ์ในการสอน

ระดับชั้นที่สอน	ประสบการณ์ในการสอน		รวม	
	1 – 6 ปี	7 ปี ขึ้นไป	จำนวน	ร้อยละ
อนุบาล 1	15	5	20	33.3
อนุบาล 2	16	2	18	30.0
อนุบาล 3	2	3	5	8.4
เด็กเล็ก	6	0	6	10.0
อื่น ๆ	0	11	11	18.3
รวม	39	21	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 1 คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ ประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 2 คิดเป็นร้อยละ 30.0 และน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 3 คิดเป็นร้อยละ 8.4 โดยภาพรวมแล้ว บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 – 6 ปี

ตาราง 18 แสดงลักษณะของโรงเรียน

ลักษณะของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดกลาง	39	65.0
ขนาดใหญ่	21	35.0
รวม	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 65.0 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 35.0

ตาราง 19 แสดงสภาพอาคารเรียน ความพอเพียงและไม่พอเพียง

สภาพอาคารเรียน	พอเพียง	ไม่พอเพียง	รวม	
			จำนวน	ร้อยละ
อาคารถาวร	32	19	51	85.0
อาคารกึ่งถาวร	0	2	2	3.3
อาคารชั่วคราว	4	3	7	11.7
รวม	36	24	60	100.0

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาคารเรียนแบบถาวร คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองลงมาคือ อาคารแบบชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 11.7 อาคารเรียนแบบกึ่งถาวรมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.3 โดยภาพรวมแล้วสัดส่วนของความพอเพียงและไม่พอเพียง มีค่าใกล้เคียงกัน แต่ความพอเพียงจะมีมากกว่า

ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลเบื้องต้นทางบ้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำ ข้อมูลเบื้องต้นของเด็ก พ่อแม่ และลักษณะทางบ้านที่อาจมีส่วนส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก มาทำการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยการนำมาหาความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียน ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 สหสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับข้อมูลเบื้องต้นทางบ้าน

ข้อมูลเบื้องต้นของเด็กและพ่อแม่	ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก
- เพศของเด็ก	-.055
- อายุของเด็ก	.557**
- ระดับชั้นของเด็ก	.623**
- สถานภาพสมรสแล้วอยู่ด้วยกัน	.242
- สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่	-.293*
- สถานภาพหย่าร้าง	.070
- สถานภาพพ่อ/แม่ตาย	-.146
- วุฒิการศึกษาของพ่อ	-.191
- วุฒิการศึกษาของแม่	.093
- อายุของพ่อ	.003
- อายุของแม่	-.017
- อาชีพของพ่อ	-.119
- อาชีพของแม่	-.157
- รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	.244
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-.208
- ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู	-.129
- ที่ตั้งบ้าน	-.089
- ลักษณะบ้าน	-.169
- สถานภาพบ้าน	.093
- มุมที่จัดไว้สำหรับเด็ก	.015

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของเด็กที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คือ อายุของเด็ก (.557) และระดับชั้นเรียนของเด็ก (.623) ข้อมูลเบื้องต้นของพ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (-.293) กล่าวคือเด็กที่มีพ่อแม่แยกกันอยู่จะมีผลการเรียนต่ำเท่านั้น ส่วน เพศของเด็ก ข้อมูลเกี่ยวกับพ่อแม่ ได้แก่ สถานภาพด้านอื่น ๆ วุฒิการศึกษา อายุ อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้อบรมเลี้ยงดู ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งบ้าน ลักษณะบ้าน สถานภาพบ้าน มุมที่จัดสำหรับเด็ก ข้อมูลดังกล่าวแล้วทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลเบื้องต้นทางโรงเรียน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลเบื้องต้นของบุคลากรโรงเรียนและลักษณะโรงเรียน ที่อาจมีส่วนส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก มาทำการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยการนำมาหาความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียน ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 สหสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน

ข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน	ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก
- เพศของครู	.185
- อายุของครู	-.192
- สถานภาพโสด	.105
- สถานภาพสมรส	-.125
- สถานภาพหย่าร้าง	.074
- ตำแหน่งครูที่เลี้ยง	.090
- ตำแหน่งครูผู้สอน	.057
- ตำแหน่งผู้บริหาร	-.185
- วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี	.032
- วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	-.032
- ระดับชั้นที่เปิดสอน	-.077
- ประสิทธิภาพในการสอน	-.100
- ลักษณะของโรงเรียน	-.461**
- อาคารเรียนถาวร	.008
- อาคารเรียนกึ่งถาวร	.105
- อาคารเรียนชั่วคราว	-.067

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คือ ลักษณะของโรงเรียน (-.461) กล่าวคือลักษณะของโรงเรียนที่แยกออกเป็นขนาดกลางและขนาดใหญ่มีผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กมีผลต่อนักเรียนได้ทั่วถึงมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ คือ ครูสามารถดูแลเอาใจใส่เท่านั้น ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ เพศของครู อายุของครู สถานภาพของครู ตำแหน่งของครู วุฒิการศึกษาของครู ระดับชั้นที่เปิดสอน ประสิทธิภาพในการ

การสอน ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งโรงเรียน ได้แก่ สภาพอาคารเรียน จำนวนอาคารเรียน ข้อมูลดังกล่าวแล้วทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่นับสำคัญทางสถิติกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเฉพาะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กจากตาราง 20 - 21 ได้แก่ ตัวแปรอายุของเด็ก ตัวแปรระดับชั้นเรียน ตัวแปรสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ และตัวแปรลักษณะของโรงเรียนร่วมกับตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพและตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมด 24 ตัวแปร มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอีกครั้งหนึ่ง โดยแยกนำเสนอข้อมูลทางบ้านและข้อมูลทางโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 22 - 23

ตาราง 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลเด็ก สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมด้านจิตภาพ

	ข้อมูลเด็ก			สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้าน กายภาพ					สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้าน จิตภาพ				
	Age	Lev	Sta	PAH	PBH	PCH	PDH	PEH	BAH	BBH	BCH	BDH	BEH
RED	.557**	.623**	-.293*	-.091	-.106	-.052	.066	.032	.066	.137	.056	-.010	.086
Age	1.000	.918**	-.212	-.190	-.008	-.039	.065	.025	.030	.159	.062	-.036	.057
Lev		1.000	-.244	-.121	.042	-.025	.072	.052	.007	.164	.081	-.003	.141
Sta			1.000	-.113	-.092	-.128	-.265*	-.289*	-.191	-.181	.000	.051	-.145
PAH				1.000	.630**	.544**	.358**	.326*	.347**	.157	.146	.263*	.346**
PBH					1.000	.719**	.260*	.398**	.521**	.379**	.378**	.337**	.309*
PCH						1.000	.267*	.308*	.555**	.359**	.568**	.301*	.412**
PDH							1.000	.234	.194	.232	.075	.247	.360**
PEH								1.000	.533**	.248	.213	.039	.092
BAH									1.000	.467**	.562**	.296*	.360**
BBH										1.000	.516**	.422**	.260*
BCH											1.000	.466**	.249
BDH												1.000	.616**
BEH													1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้าน

กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียงบางตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ อายุของเด็ก (Age) กับระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .918

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบครบทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .719 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .260 ส่วนการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบครบทุกตัวแปร โดยมีการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BD) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .616 และการที่พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BB) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .260 ส่วนการมีพ่อแม่จัดกิจกรรมที่นาสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้าน

กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ พบว่า ตัวแปรระหว่างกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) กับการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ -.289 และสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ -.265 ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับกลุ่ม ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพ พบว่า ตัวแปรระหว่างกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เกือบทุกตัวแปร ทุกค่าพหุคูณตั้งแต่ .287 ถึง .568 โดยมีการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) กับการที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่นา สนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .568 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) กับมีการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .287

ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพ ทั้งหมด 13 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียง 3 ตัวแปรเท่านั้น คือ ตัวแปรอายุของเด็กมีความสัมพันธ์เท่ากับ .557 ตัวแปรระดับชั้นเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ .623 และตัว

แปรสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.293 ที่เหลือออกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลโรงเรียน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและด้านจิตภาพ

	ข้อมูลโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ					สิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ				
	Size	PAS	PBS	PCS	PDS	PES	BAS	BBS	BCS	BDS	BES
RED	-.461**	-.122	.106	.111	.430**	.067	.060	.210	.213	.347**	-.044
Size	1.000	.026	-.024	.004	-.345**	-.166	-.089	-.221	.069	-.194	-.304*
PAS		1.000	.420**	.582**	.223	.624**	.551**	.672**	.404**	.282*	.617**
PBS			1.000	.880**	.525**	.463**	.541**	.461**	.584**	.251	-.037
PCS				1.000	.495**	.434**	.595**	.593**	.613**	.311*	.078
PDS					1.000	.438**	.399**	.523**	.489**	.597**	.215
PES						1.000	.703**	.494**	.376**	.279*	.503**
BAS							1.000	.751**	.789**	.613**	.585**
BBS								1.000	.755**	.770**	.720**
BCS									1.000	.648**	.360**
BDS										1.000	.538**
BES											1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

กลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรแต่ละตัวแปร

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพ พบว่า มีตัวแปรที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร ได้แก่ การมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) นอกนั้นต่างก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .880 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .420

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยที่มีการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ กระทำด้วยตนเอง (BA) กับโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .789 และมีโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .380

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

กลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร คือ ลักษณะของโรงเรียน (Size) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ -.355 นอกนั้นไม่พบว่ามี ความสัมพันธ์กัน ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะของโรงเรียน (Size)กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) เท่ากับ -.304 เท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร ได้แก่ การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD), การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) การมีสิ่งของ / ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) และการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) นอกนั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี การสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) กับมีการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง (BA) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด เท่ากับ .703 และการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) กับการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด เท่ากับ .279

ความพร้อมทางด้านการศึกษาของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ ทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียง 3 ตัวแปร เท่านั้น ได้แก่ ตัวแปรลักษณะของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.461 กล่าวคือโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงจะมีความพร้อมสูง ตัวแปรการมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .430 และการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .347 ที่เหลือนอกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้คะแนนความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กเป็นตัวเกณฑ์ มาทำการวิเคราะห์ที่ละด้านและวิเคราะห์รวมทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 24 - 25 และนำค่า น้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ (β) มาแปลงเป็นน้ำหนักสมทบสัมพัทธ์ (Relative Contribution) หรือค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลดังแสดงในตาราง 24

ตาราง 24 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

กลุ่ม	กลุ่มตัวแปร ทำนาย	R	R ²	Adjusted R ²	SE _{est}	F	df _{Reg}	df _{Res}
ข้อมูลทาง บ้าน	Age, Lev, Sta	.641	.410	.379	± 1.964	12.996**	3	56
ข้อมูลทาง โรงเรียน	Size	.461	.212	.199	± 2.230	15.650**	1	58
สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ ทางบ้าน	PAH, PBH, PCH, PDH, PEH	.174	.030	-.060	± 2.565	.336	5	54
สิ่งแวดล้อม ทางจิตภาพ ทางบ้าน	BAH, BBH, BCH, BDH, BEH	.195	.038	-.051	± 2.555	.426	5	54
สิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ ทางโรงเรียน	PAS, PBS, PCS, PDS, PES	.514	.264	.196	± 2.234	3.881**	5	54
สิ่งแวดล้อม ทางจิตภาพ ทางโรงเรียน	BAS, BBS, BCS, BDS, BES	.448	.201	.127	± 2.329	2.713	5	54

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .641$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 12.996$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 41 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.964

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .662$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 10.716$) มีความผันแปรร่วมกัน 43 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.934

3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .687$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F=4.729$) มีความผันแปรร่วมกัน 46 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.989

4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าสูง ($R = .691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F=2.933$) มีความผันแปรร่วมกัน 47 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.112

5. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .758$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 2.838$) มีความผันแปรร่วมกัน 57 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.975

6. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($F=2.250$) มีความผันแปรร่วมกัน 60 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

ตาราง 25 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

กลุ่มตัวแปรทำนายทั้ง 24 ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	SE _{est}	F	df _{Reg}	df _{Res}
Age, Lev, Sta, Size, PAH, PBH, PCH, PDH, PEH, BAH, BBH, BCH, BDH, BEH, PAS, PBS, PCS, PDS, PES, BAS, BBS, BCS, BDS, BES	.779	.607	.337	± 2.028	2.250**	24	35

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีค่าสูง($R=.779$)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($F=2.250$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 60%และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

ตาราง 26 คำนวณน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียน

ตัวแปร	คะแนนรวม		
	Beta	เปอร์เซ็นต์ส่งผล	อันดับสำคัญ
Lev	.559	16.46	1
PAS	-.440	-12.96	2
BES	-.257	7.57	3
PDH	.242	7.13	4
PDS	-.217	6.39	5
PCS	.198	-5.83	6
PBH	-.181	-5.33	7
PES	.142	4.18	8
BCS	.142	4.18	8
BAS	-.131	3.86	10
Sta	-.115	-3.39	11
PAH	.110	3.24	12
BEH	-.105	-3.09	13
PBS	-.092	-2.71	14
BAH	.088	2.59	15
Size	-.086	-2.53	16
Age	-.056	-1.91	17
PCH	.053	1.56	18
PEH	.050	-1.47	19
BDH	-.037	-1.09	20
BCH	.034	1.00	21
BDH	-.037	-1.09	20
BBS	-.030	0.88	22
BBH	.020	0.59	23
BDS	.002	0.06	24
รวม	3.396	100.00	

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความสำคัญสัมพัทธ์ของกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน กลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนของเด็ก มีทั้งค่าบวกและค่าลบ ที่ส่งผลในทางบวกมี 15 ข้อ และส่งผลในทางลบมี 9 ข้อ โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 16.46 % รองลงมาคือ การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือในโรงเรียน (PAS) ส่งผล 12.96 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในโรงเรียน (BES) ส่งผล 7.57 % วัสดุอุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDH) ส่งผล 7.13 % โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 6.39 % การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ในโรงเรียน (PDS) ส่งผล 5.83 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBH) ส่งผล 5.33% อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรีในโรงเรียน (PBS) ส่งผล 4.18% การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่นำเสนอใจให้เด็กเป็นครั้งคราว (BCS) ส่งผล 4.18% การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAS) ส่งผล 3.86% สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) ส่งผล 3.39 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PAH) ส่งผล 3.42% สภาพแวดล้อมในบ้านที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BAH) ส่งผล 3.09% การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBH) ส่งผล 2.71% การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAH) ส่งผล 2.59% ลักษณะของโรงเรียน (Size) ส่งผล 2.53% อายุของเด็ก (Age) ส่งผล 1.91% การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCH) ส่งผล 1.56% อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PEH) ส่งผล 1.47% การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BAH) ส่งผล 1.09% การที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่นำเสนอใจให้เด็กเป็นครั้งคราว (BCH) ส่งผล 1.00% โรงเรียนและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBS) ส่งผล 0.88% พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBH) ส่งผล 0.59% และการตอบสนองของโรงเรียนต่อเด็ก (BDS) ส่งผล 0.06%

ตอนที่ 4 ผลการค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด

การวิเคราะห์ตอนที่ผู้วิจัยได้นำตัวแปรด้านข้อมูลเด็ก 2 ตัวแปร ตัวแปรข้อมูลโรงเรียน 1 ตัวแปร ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพทั้งข้อมูลทางบ้านและทางโรงเรียน อย่างละ 5 ตัวแปร มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise) เพื่อค้นหาตัวแปรที่ทำนายความพร้อมทางการเรียนได้ดีที่สุด ดังแสดงในตาราง 27 และนำค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรมาแปลงเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลดังแสดงในตาราง 28

ตาราง 27 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุด

กลุ่มตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adjusted R ²	SE _{est}	F	Df _{Re} g	Df _{Re} s
Lev	.623	.388	.378	±1.966	36.796**	1	58
PDS	.691	.478	.459	±1.832	26.056**	2	57

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุดคือกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กและตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของทางโรงเรียน ได้แก่ ระดับชั้นเรียน (Lev) มีค่าสูง (R=623) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F=36.796) ซึ่งมีความผันแปรรวมกันถึง 38% และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ±1.966 และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) มีค่าสูง (R = .691) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 26.056) ซึ่งมีความผันแปรรวมกันถึง 47 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ±1.832

ตาราง 28 คำนำน้าหนักความสำคัญสัมพัทธ์และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของระดับชั้นเรียนของเด็กตัวแปรบางตัวของกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

ตัวแปร	คะแนนรวม RED		
	Beta	เปอร์เซ็นต์ส่งผล	อันดับสำคัญ
Lev	0.555	64.39	1
PDS	0.307	35.61	2
รวม	0.862	100.0	

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรจากกลุ่มข้อมูลเด็ก คือ ระดับชั้นเรียน (Lev) และตัวแปรจากกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางโรงเรียน คือ การมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กในทางบวกทั้งหมด ตัวแปรที่ส่งผลในทางบวกมากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียน (Lev) ส่งผล 64.39 % รองลงมา คือ การมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 35.61 %

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาความสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อหาความสัมพันธ์พหุคูณ และทำนายน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อค้นหาตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย ด้านตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ ลักษณะบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย และหาคำทำนายน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนตามวิถีไทยแต่ละด้านย่อย และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ ลักษณะบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนบางตัวแปร มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ และลักษณะทางบ้านมีความสัมพันธ์พหุคูณสูงกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ตัวแปรที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย บางตัวแปรจากสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนตามวิถีไทย

วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 โรงเรียนอนุบาลใน อำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งมีอายุระหว่าง 5 ปีถึง 7 ปี จำนวน 60 คน ผู้ปกครองของนักเรียนจำนวน 60 คน และครูจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือวัด

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวัด 3 ประเภท คือ

- 2.1 แบบทดสอบวัดความพร้อมทางการเรียน
- 2.2 แบบประเมินสิ่งแวดล้อมทางบ้าน
- 2.3 แบบประเมินสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวเด็ก พ่อแม่ ลักษณะทางบ้าน พบว่า

ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กนักเรียนอายุ 6 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.6 อายุ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.4 ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีเฉพาะเด็กนักเรียนอายุ 5 ปี เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จำนวนนักเรียนในระดับอนุบาลที่มีอายุ 6 ปีทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 71.7 ส่วนอายุ 5 ปี มีน้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 28.3

สถานภาพของพ่อแม่เด็กที่สมรสแล้วอยู่ด้วยกันมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา คือ สมรสแล้วแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 8.3 หย่าร้างและพ่อ/แม่ตาย คิดเป็นร้อยละ 6.7 เท่ากัน

วุฒิการศึกษาสูงสุดของพ่อแม่เด็ก คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.7 และ 41.7 ตามลำดับ รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 21.3 ตามลำดับ ที่น้อยที่สุด คือ วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.4

ระดับอายุของพ่อส่วนมากอยู่ในช่วง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ ระดับอายุในช่วง 26 – 30 ปี และ 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 เท่ากัน ระดับอายุตั้ง

แต่ 46 ปี ขึ้นไปน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.0 ระดับอายุของแม่ส่วนมากอยู่ในช่วง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือระดับอายุในช่วง 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือระดับอายุในช่วงตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.7

อาชีพของพ่อส่วนมากคือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 35.0 น้อยที่สุด คือ อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนอาชีพของแม่ส่วนที่มากที่สุดคือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา คิดเป็นร้อยละ 30.0 น้อยที่สุดคือ แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.7

รายได้ของครอบครัวส่วนมากจะต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือรายได้ในช่วง 10,000 – 15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 15.0 น้อยที่สุดคือ รายได้ในช่วง 20,001 – 25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ครอบครัวของเด็กนักเรียนส่วนมากมีสมาชิกจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือสมาชิกจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือสมาชิกจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนักเรียนส่วนมาก มีทั้งพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ แม่เพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 26.7 น้อยที่สุดคือ พ่อเพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 3.3

ที่ตั้งของบ้านเด็กนักเรียนส่วนมากอยู่ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมา คือ อยู่ไม่ไกลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 25.0 น้อยที่สุดคือ อยู่ไกลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 16.7

ส่วนมากมีบ้านเป็นของตนเองที่เป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมา คือ มีบ้านของตนเองที่เป็นลักษณะอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 11.7 น้อยที่สุด ได้แก่ ทาวเฮาส์ที่เป็นของตนเอง ทาวเฮาส์ที่เป็นบ้านพักข้าราชการ และอาศัยอยู่ร่วมกับคนอื่นคิดเป็นร้อยละ 1.7

มุมที่จัดสำหรับเด็กในแต่ละด้าน ส่วนมากมี 1 – 2 มุม คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ ไม่ได้จัดไว้เลย คิดเป็นร้อยละ 45.0 และที่น้อยที่สุด คือ มีมากกว่า 5 มุม คิดเป็นร้อยละ 1.7

1.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียน และลักษณะทางโรงเรียน พบว่า

บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 รองลงมา คือ ระดับอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 น้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 41 – 45 ปี และอายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 โดยภาพรวมแล้วเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง

บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมี สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 23.3 น้อยที่สุดคือ หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.7

บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.0 ที่เป็น ส่วนวุฒิต่ำกว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.0 โดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหาร และครูพี่เลี้ยงมีน้อยที่สุด

บุคลากรโรงเรียนส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 1 คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ ประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 2 คิดเป็นร้อยละ 30.0 และน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 3 คิดเป็นร้อยละ 8.4 โดยภาพรวมแล้ว บุคลากรโรงเรียน ส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 – 6 ปี

โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 65.0 ส่วนโรงเรียน ขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 35.0

โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาคารเรียนแบบถาวร คิดเป็นร้อยละ 85.0 รอง ลงมาคือ อาคารแบบชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 11.7 อาคารเรียนแบบกึ่งถาวรมีน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 3.3 โดยภาพรวมแล้วสัดส่วนของความพอเพียงและไม่พอเพียงมีค่าใกล้เคียงกัน แต่ ความพอเพียงจะมีมากกว่า

2. การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลเบื้องต้นทางบ้าน พบว่า ข้อมูล เบื้องต้นของเด็กที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .01 คือ อายุของเด็ก (.557) และระดับชั้นเรียนของเด็ก (.623) ข้อมูลเบื้องต้นของพ่อแม่ ที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (-.293) เท่านั้น ส่วน เพศของเด็ก ข้อมูลเกี่ยวกับพ่อแม่ ได้แก่ สถานภาพด้านอื่น ๆ วุฒิการศึกษา อายุ อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้อบรมเลี้ยงดู ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งบ้าน ลักษณะบ้าน สถานภาพบ้าน มุมที่จัดสำหรับ เด็ก ข้อมูลดังกล่าวแล้วทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความพร้อม ทางด้านการเรียนของเด็ก

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลเบื้องต้นทางโรงเรียน พบว่า ข้อมูล เบื้องต้นของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .01 คือ ลักษณะของโรงเรียน (-.461) เท่านั้น ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ เพศของครู อายุของครู สถานภาพของครู ตำแหน่งของครู วุฒิการศึกษาของครู ระดับชั้นที่เปิด สอน ประสบการณ์ในการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งโรงเรียน ได้แก่ สภาพอาคารเรียน จำนวน อาคารเรียน ข้อมูลดังกล่าวแล้วทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความ พร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลทางบ้าน

1) ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียงบางตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ อายุของเด็ก (Age) กับระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .918

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เกือบครบทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .719 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .260 ส่วน

การมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เกือบครบทุกตัวแปร โดยมีการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BD) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .616 และการที่พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BB) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .260 ส่วนการมีพ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ตัวแปรระหว่างกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) กับการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PE) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ -.289 และสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ -.265 ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับกลุ่ม ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า ตัวแปรระหว่างกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกค่าพิสัยตั้งแต่ .287 ถึง .568 โดยมีการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) กับการที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .568 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) กับมีการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .287

ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 13 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียง 3 ตัวแปรเท่านั้น คือ ตัวแปรอายุของเด็กมีความสัมพันธ์เท่ากับ .557 ตัวแปรระดับชั้นเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ .623 และตัวแปรสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.293 ที่เหลือออกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรข้อมูลทางโรงเรียน

1) ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรแต่ละตัวแปร

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีตัวแปรที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร ได้แก่ การมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) นอกนั้นต่างก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .880 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .420

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกตัวแปร โดยที่มีการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง (BA) กับโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .828 และมีโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว (BC) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .508

2) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร

กลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร คือ ลักษณะของโรงเรียน (Size) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ -.355 นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะของโรงเรียน (Size) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) เท่ากับ -.309 เท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร ได้แก่ การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD), การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) และการมีวัสดุ อุปกรณ์ ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE) นอกนั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อ สายตาและมือ (PA) กับการที่โรงเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน (BB) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด เท่ากับ .672 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) กับการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด เท่ากับ .282

ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ ตัวแปรลักษณะของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.461, ตัวแปรการมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .430 และการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .347 ที่เหลืออนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .641$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 12.996$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 41 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.964
2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .662$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 10.716$) มีความผันแปรร่วมกัน 43 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.934
3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .678$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 4.729$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 46 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.989
4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

($F=2.933$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 47 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.112

5. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าสูง ($R = .758$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 2.838$) มีความผันแปรร่วมกัน 57 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.975

6. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าสูง ($R = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($F=2.250$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

7. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมีค่าสูง ($R = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.250$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

ค่าความสำคัญสัมพัทธ์ของข้อมูลตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน กลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก มีทั้งค่าบวกและค่าลบ ที่ส่งผลในทางบวกมี 15 ข้อ และส่งผลในทางลบมี 9 ข้อ โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 16.46 % รองลงมาคือ การมีสิ่งของ/ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือในโรงเรียน (PAS) ส่งผล 12.96 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในโรงเรียน (BES) ส่งผล 7.57% วัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDH) ส่งผล 7.13 % โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 6.39 % การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCS) ส่งผล 5.83 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBH) ส่งผล 5.33 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรีในโรงเรียน (PES) ส่งผล 4.18 % การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCS) ส่งผล 4.18% การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAS) ส่งผล 3.86 % สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sla) ส่งผล 3.39 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PAH) ส่งผล 3.24 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BEH) ส่งผล 3.09 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBS) ส่งผล 2.71 % การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAH) ส่งผล 2.59 % ลักษณะของโรงเรียน (Size) ส่งผล 2.53% อายุของเด็ก (Age) ส่งผล 1.91% การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCH) ส่งผล 1.56 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PEH) ส่งผล 1.47 % การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BDH) ส่งผล 1.09 % การที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCH) ส่งผล 1.00% โรงเรียนและเด็กทำกิจกรรมร่วม

กัน (BBS) ส่งผล 0.88 % พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBH) ส่งผล 0.59 % และการตอบสนองของโรงเรียนต่อเด็ก (BDS) ส่งผล 0.06%

4. ผลการค้นหาค่าตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุดคือกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ได้แก่ ระดับชั้นเรียน (Lev) มีค่าสูง ($R=0.623$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=36.796$) ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 38 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.966 และกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน ได้แก่ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) มีค่าสูง ($R=0.691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=26.056$) ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 47 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.832

ค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของระดับชั้นเรียนของเด็ก ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรจากกลุ่มข้อมูลเด็ก คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) และตัวแปรจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน (PDS) คือ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กในทางบวกทั้งหมด ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดคือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 64.39 % รองลงมาคือ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 35.61 %

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท พบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านของเด็กและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนที่เป็นทั้งด้านกายภาพและด้านจิตภาพ และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ บุคลากรโรงเรียน ลักษณะบ้าน และลักษณะโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรบางตัวเท่านั้นที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก ตลอดจนค้นหาค่านำหนักสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรทุกกลุ่ม และค้นหาค่านำหนักสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลดีที่สุด ซึ่งข้อค้นพบของการวิจัยสะท้อนให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กวัยนี้ ดังนั้น การอภิปรายผลจึงมุ่งประเด็นการอภิปรายเพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมกระตุ้นและให้การศึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางบ้านซึ่งมีสภาพท้องถิ่นในชนบทผันแปร นำสภาพชนบทมาเป็นจุดเด่นให้การศึกษาแก่บุตรหลานตนเอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับท้องถิ่น และโรงเรียน ในจังหวัดนครนายก

ตระหนักเห็นความสำคัญของโรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษา เป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญศูนย์กลางของที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านความพร้อมของเด็กวัยนี้ เป็นวัยของการพัฒนา และเรียนรู้ที่ดีที่สุดในช่วงชีวิตมนุษย์ ดังนั้น ถ้ามนุษย์ชาติถูกพัฒนาในวันนี้ได้สมบูรณ์ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป โดยอภิปรายเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวเด็ก พ่อแม่ และลักษณะบ้าน

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นเรียนของเด็ก สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุดของพ่อแม่ อายุของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ที่ตั้งบ้าน ลักษณะบ้าน สถานภาพบ้าน มุมที่จัดสำหรับเด็ก เป็นต้นนี้ -

ตัวแปรระดับชั้นเรียน และอายุของเด็กเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยกำหนดนักเรียนล่วงหน้าไว้แล้ว เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ทั้งหมด 60 คน ซึ่งข้อมูลที่ค้นพบเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีเด็กนักเรียนอายุ 6 ปี มากที่สุดร้อยละ 95.6 และจำนวนนักเรียนรวมในระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ที่มีอายุ 6 ปี เช่นกัน มีจำนวนมารวมถึงร้อยละ 71.7 ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริงนักเรียนที่ถูกกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เป็นนักเรียนอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบจัดการอนุบาลศึกษาตั้งแต่ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523 โดยจัดในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดซึ่งรับโอนมาจากกรมสามัญ และในปี พ.ศ. 2535 ได้มีประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และแผนพัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) มีนโยบายให้รัฐจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เปลี่ยนจากการจัดแบบชั้นเด็กเล็ก 1 ปี เป็นแบบชั้นอนุบาล 2 ปี ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กำหนดรูปแบบเป็น 3 รูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541)

รูปแบบที่ 1 อนุบาลหลักสูตร 1 ปี เด็กก่อนเข้าเรียนทุกคนต้องมีอายุ 5 ปีบริบูรณ์ ถึง 6 ปี หรือมีอายุก่อนเกณฑ์ภาคบังคับ

รูปแบบที่ 2 อนุบาลหลักสูตร 2 ปี ประกอบด้วยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กเข้าเรียนอนุบาลปีที่ 1 ต้องมีอายุ 4 ปีบริบูรณ์ ถึง 5 ปี

รูปแบบที่ 3 อนุบาลหลักสูตร 3 ปี ประกอบด้วยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 เด็กเข้าเรียนอนุบาลปีที่ 1 ต้องมีอายุ 3 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

สำหรับโรงเรียนประถมในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดนครนายก ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่เปิดรับนักเรียนชั้นอนุบาลในรูปแบบที่ 2 คือ มีระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งรับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตั้งแต่อายุ 4 ขวบ และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตั้งแต่อายุ 5 ขวบ และถ้าเด็กเรียนคนใดที่มีอายุ 5 ขวบขึ้นไปเมื่อพ่อแม่พามาเข้าโรงเรียนและยังไม่ได้ผ่านชั้นอนุบาลปีที่ 1 จะต้องไปเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถเรียนต่อไปได้ ถ้าเด็กเรียนสามารถเรียนมีความพร้อมจะส่งต่อไปอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้ภายในปีการศึกษาเดียวกัน จึงมีนักเรียนที่มีอายุ 6 ปี เป็นจำนวนมากในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพสมรส ของพ่อแม่เด็กปฐมวัยในชนบทนี้ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมีพ่อแม่อยู่ด้วยกันเกือบทั้งหมดถึงร้อยละ 78.3 ส่วนวุฒิการศึกษาสูงสุดของพ่อแม่เด็กสอดคล้องกัน คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีมากที่สุดถึงร้อยละ 36.7 และ 41.7 ตามลำดับ สำหรับอายุของพ่อแม่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่พ่อมีอายุในช่วง 31 - 35 ปี มากที่สุด ถึงร้อยละ 36.7 ในด้านอาชีพของพ่อแม่เด็กนักเรียนส่วนมากทำสวน ทำไร่ ทำนา ถึงร้อยละ 36.7 และรองมารับจ้าง ถึงร้อยละจำนวนใกล้เคียงคือ 35.0 ส่วนรายได้ของครอบครัวส่วนมากจะต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มากที่สุดถึงร้อยละ 75.0 เมื่อพิจารณาถึงสมาชิกครอบครัวของเด็กนักเรียนมีสมาชิกจำนวน 4 คน มีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 33.3 รองลงมามีสมาชิกจำนวน 3 คน จำนวนค่อนข้างใกล้เคียงถึงร้อยละ 26.7 ผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนักเรียนส่วนมากเป็นพ่อแม่มีมากที่สุดถึงร้อยละ 55.0 และสำหรับข้อมูลเกี่ยวกับบ้าน เด็กนักเรียนมีบ้านที่ตั้งอยู่ในชุมชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาอยู่ไม่ไกลชุมชนถึงร้อยละ 26.7 และส่วนมากมีบ้านเดี่ยวเป็นของตนเอง มากที่สุดถึงร้อยละ 66.7 และส่วนใหญ่ที่มีมุมที่จัดสำหรับเด็ก 1 - 2 มุม มากที่สุด 48.3 และไม่มีจำนวนใกล้เคียงมากรองลงมาไม่ได้จัดมุมถึงร้อยละ 45.0 ซึ่งจากข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับพ่อแม่และลักษณะบ้าน สะท้อนให้เห็นภาพของเด็กนักเรียนปฐมวัยในชนบท เขตจังหวัดนครนายกมีพ่อแม่อยู่ด้วยกันมากที่สุด ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และรับจ้างเป็นส่วนมาก รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000 บาท แต่นิยมมีลูกมากถึง 3 - 4 คน ผู้มีบทบาทอบรมเลี้ยงดูคือทั้งพ่อและแม่สภาพบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวมีพื้นที่ และสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมโดยมีมุมของเล่นให้กับเด็กภายในบ้านมีจำนวนร้อยละของบ้านเด็กที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 48.3 และ 45.0 ที่จัดมุมให้เด็กถึง 1 - 2 มุม และไม่ได้จัดมุมให้เด็กตามลำดับ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงสถาบันครอบครัวตามวิถีไทยในชนบทโดยทั่ว ๆ ไป สอดคล้องกับงานวิจัยของทิศนา แวมมณี และคณะ (2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย : จากอดีตถึงปัจจุบัน ในโครงการวิจัยเรื่องหลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย อาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่อยู่รวมกันใหญ่เครือญาติเด็กมีโอกาสสัมผัสธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางบ้านมีลักษณะมีเพื่อนบ้านที่วัยใกล้เคียงกัน มี

สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้บนบ้าน เช่น ปลา กัด นกแก้ว นกขุนทอง และสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว หรือสัตว์เลี้ยงไว้ทำงานในไร่นา เช่น วัว ควาย เด็กมีโอกาสเล่นกับสัตว์เลี้ยง ช่วยพ่อแม่ปลูกพืช ดูแลต้นไม้ ดังนั้นควรมีการจัดการศึกษาอบรมให้พ่อแม่ของเด็กเห็นความสำคัญของการนำสิ่งแวดล้อมแบบที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ มาเป็นแหล่งสร้างเสริมพัฒนาศักยภาพความพร้อมทางด้านการเรียนให้แก่เด็ก

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียน และลักษณะทางโรงเรียน

ตัวแปรโรงเรียน เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดของรัฐบาล ที่มีการเปิดสอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และอนุบาลปีที่ 3 ซึ่งข้อมูลที่ค้นพบครูหรือบุคลากรของโรงเรียนนี้ส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ถึงร้อยละ 33.4 มีสถานภาพสมรสมากที่สุดถึงร้อยละ 75.0 มีวุฒิปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 70.0 และมีประสบการณ์การสอนชั้นอนุบาลตั้งแต่ 1 - 6 ปี สำหรับลักษณะของโรงเรียน ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.0 มีอาคารเรียนแบบถาวร มากที่สุดถึงร้อยละ 85.0 ซึ่งจากข้อมูลสะท้อนให้ภาพลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาล อำเภอองค์รักษ์ ในจังหวัดนครนายกว่า โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดของรัฐบาลเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นประถมศึกษาและมีชั้นอนุบาล 2 ปี คือชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีขนาดกลาง สภาพอาคารเรียนสร้างแบบถาวร ครุส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาชั้นปริญญาตรี จำนวนครูพอเพียงกับจำนวนนักเรียนซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับ

นโยบายของรัฐบาล กล่าวคือในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานหลักคือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติรับผิดชอบจัดการขยายการศึกษาระดับอนุบาล โดยที่จากเคยมีโครงการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย คือ โครงการอนุบาลชนบทที่เปลี่ยนเป็นจัดครบคลุมทุกพื้นที่ และในปี พ.ศ. 2537 เริ่มใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับก่อนประถมศึกษาเป็นแนวทางพัฒนาจัดการอนุบาลศึกษาของโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2538 เริ่มใช้เกณฑ์การจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณตามเกณฑ์มาตรฐาน และขนาดโรงเรียน ดังนั้นลักษณะทางโรงเรียนของโรงเรียนที่จัดชั้นเรียนอนุบาลในอำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก จึงมีลักษณะของโรงเรียนเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดมาตรฐานของรัฐบาลที่วางไว้ และในเรื่องของจำนวนนักเรียนต่อครูสอดคล้องกับรายงานข้อมูลสถิติและรายงานฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ปี พ.ศ. 2544 พบว่า ในอำเภอองค์รักษ์ มีนักเรียนชายและนักเรียนหญิงรวม 1,773 คน จำนวนห้อง 89 ห้อง คิดเฉลี่ยเป็นจำนวนนักเรียน 19.92 คนต่อห้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดของสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ในต่างจังหวัดมีห้องเรียน จำนวนครูพอเพียงกับจำนวนนักเรียน และมีสภาพอาคารเรียนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็ก

2. การศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน

การอภิปรายในส่วนนี้เป็นอภิปรายข้อค้นพบของการศึกษาความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรของข้อมูลเบื้องต้นทางบ้าน ข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ และความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรของข้อมูลเบื้องต้นทางโรงเรียน ข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพและจิตภาพ โดยทำการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ภายในของกลุ่มตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางบ้าน

จากการวิจัยพบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของเด็กที่มีสหสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คืออายุเด็กและระดับชั้นเรียน ส่วนข้อมูลเบื้องต้นอื่น ๆ ของพ่อแม่และลักษณะบ้าน ที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีเพียงตัวแปรเดียว คือ สถานภาพสมรสของพ่อแม่แล้วแยกกันอยู่ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญได้ตัดออกไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำตัวแปรที่สามมาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ อาทิ ของคลาร์ก (Klarke.1977) เครน (Crane.1996) และไวท์ไซด์และพลัดเลย์ (Whiteside and Bradley. 1996) ซึ่งพบว่า สถานทางเศรษฐกิจและสังคมได้แก่อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก มีเฉพาะสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ และจิตภาพที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก แต่ข้อที่น่าสังเกตของการค้นพบคือ ตัวแปรที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นของพ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีเพียงตัวแปรเดียวคือ สถานภาพสมรสของพ่อแม่แล้วแยกกันอยู่ (-.293) ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานภาพที่พ่อแม่แยกกันอยู่ ย่อมไม่ส่งผลในทางที่ดีต่อการเตรียมความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการดูแล การเลี้ยงดู และความรักจากพ่อแม่ ดังนั้นถ้ามีแต่พ่อหรือแม่เป็นผู้คอยเลี้ยงดูย่อมส่งผลทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจเด็ก ทำให้ความพร้อมทางด้านการเรียนลดน้อยลง และในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนได้รับแรงกดดันจากสภาวะการถอยห่างเศรษฐกิจและสังคม สถาบันจำนวนมากขาดความมั่นคง ปริมาณครอบครัวที่มีการแตกแยกเพิ่มมากขึ้นทุกปี หรือมีครอบครัวมีปัญหาจนทำให้เด็กขาดการเอาใจใส่เลี้ยงดูอบรมในทางที่ถูกต้อง เด็กขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการเกิดสุขภาพจิต อันนำไปสู่ผลกระทบทางด้านการเรียนได้ ดังนั้นการที่พ่อแม่แยกกันอยู่ หรือครอบครัวแตกแยกจึงส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ ดังนั้นจึงมีตัวแปรเพียง 3 ตัวแปร เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับความพร้อมทางด้านการเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ข้อ 1 ที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรกลุ่มข้อ

มูลเด็ก และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพ่อแม่เพียง 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

นอกจากนั้นกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ และจิตภาพ จำนวน 10 ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยไทยในชนบท ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ พ่อแม่อาจให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมน้อย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้สิ่งแวดล้อมทางบ้านส่งเสริมความพร้อมการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในชนบทความเป็นอยู่อย่างไรก็จัดตามสภาพจริง ไม่ได้จัดสิ่งของ/เครื่องเล่น เช่น ของเล่นที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการฝึกกล้ามเนื้อ สายตาและมือ การฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องดนตรี ดังนั้นเด็กจึงขาดโอกาสที่มีความเข้าใจเรื่องของจำนวน ปริมาณ การจำแนกความแตกต่าง การเปรียบเทียบ การจำตัวหนังสือ ตัวอักษร การฟังการรู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผล และความรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากสภาพความเป็นอยู่ เด็กมีเครื่องเล่นกระตุ้นให้เกิดความพร้อมทางด้านการเรียนไม่ครบครัน

สำหรับสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพ นั้นพ่อแม่ในชนบทจากการสำรวจข้อมูลที่ค้นพบ พ่อแม่ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 36.7 และ 41.7 ตามลำดับ ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจำนวนมารองลงมาจบตำแหน่งประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน ทำนา ทำไร่ และรับจ้าง เป็นจำนวนมาก ดังนั้นพ่อแม่จึงมีความเข้าใจส่งเสริมความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กน้อย ซึ่งการสร้างบรรยากาศและพฤติกรรมทางด้านจิตภาพนี้ได้แก่ มีความเข้าใจกระตุ้นให้เด็กมีโอกาสทำด้วยตนเอง พ่อแม่เวลาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก จัดกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นครั้งคราว มีเวลาตอบสนอง พูดคุย สั่งสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในบ้านแก่เด็ก ซึ่งพ่อแม่อาจมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพให้แก่เด็ก จึงทำให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางบ้านและจัดตามที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก พ่อแม่เด็กจึงควรได้รับการอบรมเพื่อนำสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ตามธรรมชาติมากระตุ้นส่งเสริมเด็กให้พัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ จึงไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก มีแต่เพียงตัวแปรที่เป็นอายุ ระดับชั้น ที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าตัวแปรระดับชั้นเรียนจำแนกออกเป็น 2 ช่วงระดับ และตัวแปรอายุแบ่งเป็น 2 ช่วงเช่นกัน จึงมีส่วนทำให้ระดับชั้นและอายุมีความสัมพันธ์กันในกลุ่มตัวแปรสำหรับสถานภาพการสมรส แยกกันอยู่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความพร้อมทางด้านการเรียน มีเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึง ความสัมพันธ์ภายในแต่ละกลุ่มตัวแปร กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและด้านจิตภาพ จำนวนทั้งหมด 13 ตัวแปรนั้น ต่างก็มีสหสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวอย่าง และระหว่างกลุ่มตัวแปรย่อยภายในดังนี้ มีสห

สัมพันธ์กัน 11 ตัวแปร และไม่มีสหสัมพันธ์กัน 2 ตัวแปร ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มตัวแปร ดังนี้

สหสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรเด็ก ซึ่งมีอายุและระดับชั้นเรียนสัมพันธ์กันสูงมากสูงสุดถึง .918 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2542) พบว่า อายุของเด็กและระดับชั้นเรียน มีสหประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มข้อมูลเด็กกับความสามารถทางด้านสติปัญญา ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความผันแปรร่วมกันหรือทำนายผลร่วมกันได้ 37 % ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเพราะว่า การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กเป็นไปตามกฎเกณฑ์การเข้าเรียนยึดอายุเป็นหลัก เด็กที่มีอายุ 4 - 5 ปี เข้าเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และเด็กที่มีอายุ 5 - 6 ปี เข้าเรียนชั้นปีที่ 2 ดังนั้นตัวแปรของเด็กคืออายุ และระดับชั้นเรียน จึงมีความสอดคล้องกันสูง

สหสัมพันธ์ภายในกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ ซึ่งมี 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เกือบครบทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ / ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ / ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PC) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด (.719) และการมีสิ่งของ/ของเล่น ฝึกพัฒนาการทางภาษากับการที่วัสดุอุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .160 ส่วนการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้ากับการที่อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี ไม่มีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพหมายถึงการจัดสิ่งของหรือของเล่นเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางด้านการเรียนในด้านความเข้าใจ เรื่องจำนวนและปริมาณ การจำแนกความแตกต่าง การเปรียบเทียบ การรับรู้ทางด้านสายตา การจำตัวอักษร การฟังด้านเป็นเหตุเป็นผล และการรับรู้ข้อมูลทั่วไป สิ่งของ / ของเล่นเหล่านั้นปรากฏในรูปแบบของรูปแบบเด็กต้องใช้กล้ามเนื้อ แขน ขา และสายตา จับต้องสัมผัส เล่น ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์ภายในสอดคล้องสูง แต่สำหรับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) กับการมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร / เครื่องดนตรี ไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางบ้านของเด็กในชนบทนี้จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมุมที่จัดของเล่นให้เด็กมีจำนวนมากถึงร้อยละ 45.0 ที่บ้านของเด็กไม่มีมุมสำหรับเด็กเล่นดังนั้นสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพของเด็กขาดอุปกรณ์ที่มีไว้ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า อุปกรณ์การสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด และเครื่องดนตรี ที่ส่งเสริมความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของบ้านในเขตชนเมืองไม่มีอุปกรณ์ครบให้เด็กเล่นเหมือนเด็กในเมือง

สหสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า ตัวแปร 5 ตัวแปร ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เกือบครบทุกตัวแปร โดยมีการตอบสนองของแม่ต่อเด็ก กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .616 และการที่พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน กับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

ภัยสำหรับเด็กมีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .260 ส่วนการที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราวกับมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กก็มีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นเช่นนั้น เพราะว่า โดยรูปลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ (โดยเฉพาะแม่) ปรากฏออกมาในรูปของพฤติกรรมการกระทำที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก ซึ่งเด็กวัยนี้เป็นเด็กก่อนวัยเรียน เป็นวัยที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากเด็กวัยอื่น ลักษณะพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นวัยที่ยังไม่มีความพร้อมไม่สูงพอที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งหมด เป็นวัยที่ต้องการความช่วยเหลือและแนะนำสั่งสอนจากพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของฟรอยด์ และอีริคสัน (Sprinthall, 1998) ที่ว่าเด็กวัย 3 - 6 ปี ชอบใกล้ชิดพ่อแม่ เลียนแบบต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ผลการปฏิบัติของพ่อแม่ ย่อมจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยให้กับลูกดังนั้นตัวแปรย่อยการตอบสนองของแม่ต่อเด็กมีความสัมพันธ์ภายในสูงสุด กับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ภายในสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2542) พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่ทำนายความสามารถทางสติปัญญาของเด็กได้ดีที่สุดคือ การตอบสนองของแม่ที่มีต่อเด็กมีค่าสูง ($R=.932$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความผันแปรมากถึง 86 % และส่งผลในทางบวกมากที่สุดถึง 49.91 % ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ ดังกล่าวแล้ว จึงมีความสอดคล้องกันสูง

สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพ ไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างกัน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพได้แก่ ของเล่นหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เด็กจำเป็นต้องสัมผัส และสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพ อาทิ การปฏิบัติของพ่อแม่ การเลี้ยวดู ให้ความรัก ที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกหรือมอบความรู้สึกต่าง ๆ ให้ เหล่านั้นเป็นวิธีการปฏิบัติที่เหมือนกันที่ต้องปฏิบัติต่อลูก ไม่ว่าจะเป็นลูกของใครอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 หรือ 2 พ่อแม่มีความห่วงใย ความรักในตัวลูกตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ ความรู้สึกเช่นนั้นย่อมไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าลูกของใครจะเป็นผู้ใหญ่ ก็มีความรู้สึกเช่นเดิม ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านทั้งด้านกายภาพและจิตภาพมีความคงตัวอยู่ แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือแตกต่างไปคือตัวเด็ก ได้แก่ อายุ และระดับชั้น เด็กในชั้นอนุบาลปีที่ 1 เมื่อขึ้นไปชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีลักษณะและพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญาเปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ว่า เด็กปฐมวัยทุกคน มีลำดับขั้นของการพัฒนาเหมือนกัน เปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และมีทิศทางก้าวหน้าโดยไม่ข้ามขั้น และไม่มีการหยุดนิ่งอยู่กับที่สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ จึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่พ่อแม่ต้องจัดกระทำให้ ดังอภิปรายในข้อ 1.1 ข้างต้นแล้ว

เนื่องจากสหสัมพันธ์ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 13 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 3 ตัวแปรเท่านั้น

คือ ตัวแปรอายุของเด็กมีความสัมพันธ์เท่ากับ .557 ตัวแปรระดับชั้นเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ .623 และตัวแปรสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.293 ที่เหลือนอกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ตัวแปรข้อมูลเด็ก คือ อายุ และระดับชั้นเรียน เป็นตัวแปรที่มีการแปรเปลี่ยนได้ อายุและระดับชั้นของเด็กเปลี่ยนไปในแต่ละปี เด็กในชั้นอนุบาล 1 เมื่อขึ้นไปอยู่ชั้นอนุบาล 2 มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา เปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาของเด็กกับหลักการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่ว่าเด็กทุก ๆ คน มีระดับชั้นการพัฒนาเหมือนกันเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และมีทิศทางก้าวหน้า โดยไม่ข้ามขั้น และไม่มีการหยุดนิ่งอยู่กับที่ การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเมื่อเด็กอายุมากขึ้นเกิดการเจริญเติบโตการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ กลไกการทำงานภายในร่างกายก่อเกิดความสามารถใหม่ ๆ พัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญามีความสัมพันธ์ มีการเปลี่ยนแปลงและเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเด็กจึงมีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียน

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า ข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียนไม่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรแต่ละตัวแปรเป็นเช่นนี้ เพราะว่าตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของโรงเรียน ได้แก่ เพศของครู อายุของครู สถานภาพของครู ตำแหน่งของครู วุฒิการศึกษาของครู ระดับชั้นที่เปิดสอน ประสบการณ์ในการสอน สภาพอาคารเรียน จำนวนอาคารเรียน เป็นข้อมูลที่เป็นรูปธรรม และไม่ว่าลักษณะโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ทุกโรงเรียนต้องจัดระบบต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางรัฐบาลได้วางนโยบายและกำหนดไว้ จึงเป็นลักษณะของข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เป็นตัวแปรที่ถูกกำหนด ข้อมูลโรงเรียนจึงมิได้มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก ดังนั้นหากมีการนำปัจจัยเหล่านี้มาเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพ จะทำให้ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ นับเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจของงานวิจัยชิ้นนี้

สำหรับสหสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพพบว่า มีตัวแปรที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร ได้แก่ การมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ นอกนั้นต่างก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .880 และการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา (PB) กับการมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PA) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .420 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษากับของ

เล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เป็นสิ่งของเล่นรูปธรรม เด็กสามารถสัมผัสจับต้องได้ ของเล่นที่โรงเรียนจัดเป็นของเล่นที่เลือกสรรแล้ว และขณะเล่น ขณะเด็กเล่น เด็กพูดคุยทำให้เกิดพัฒนาการทางภาษา ได้ผสมผสานการเล่น และคิดคำนวณ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ในเดียวกัน ดังนั้นตัวแปรการกายภาพด้านการมีสิ่งของเครื่องเล่นฝึกพัฒนาการทางภาษา จึงมีความสัมพันธ์ภายในสอดคล้องกันสูงกับการเล่นที่ฝึกความคิดรวบยอดทางด้านคณิตศาสตร์

สหสัมพันธ์กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร โดยที่มีการกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง กับโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .828 และมีโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กมีความสัมพันธ์กันต่ำสุดเท่ากับ .508 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ออกมาในรูปของการกระทำ ลักษณะท่าทางคำพูด ความรู้สึกนึกคิด และบรรยากาศที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็ก ได้แก่ การกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้กระทำด้วยตนเอง ครูและเด็กทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็ก ครูจัดกิจกรรมที่น่าสนใจแก่เด็กเป็นครั้งคราว การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก และการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก สิ่งเหล่านี้ปรากฏออกมาในรูปของการกระทำที่โรงเรียนต้องจัดให้กับเด็ก ครูต้องปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะกับการปฏิบัติการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และครูส่วนใหญ่จบปริญญาตรีมากถึงร้อยละ 70 แสดงว่าครูมีความรู้เกี่ยวกับการสอนตามแนวปรัชญา แนวคิดจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง นับว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่ปรากฏออกมาในรูปของการกระทำเด็กเมื่อได้รับการตอบสนองการปฏิบัติที่ดีจากครูแล้ว ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีที่สุดทุกด้าน มีความพร้อมทางด้านการศึกษา ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพดังกล่าวแล้ว จึงมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันสูง

ส่วนสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปร คือ ลักษณะของโรงเรียน (Size) กับการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ .355 นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากทุกโรงเรียนจัดให้วัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็กได้ฝึกพัฒนากล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส แต่มิได้นำอุปกรณ์เหล่านั้นมาให้เด็กฝึกฝน หรือเล่นบ่อย ๆ ครั้ง จึงมีความสอดคล้องกันในทางลบ ดังนั้นเพื่อให้อุปกรณ์และวัสดุของโรงเรียนมีผลต่อพัฒนาการทางความพร้อมทางด้านการศึกษาของเด็ก โรงเรียนจึงควรกระตุ้นให้ครูได้จัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับของเล่นต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะของโรงเรียน (Size) กับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BE)

เท่ากับ -.309 เท่านั้น นอกนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะสภาพของโรงเรียนในจังหวัดนครนายก เป็นโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายจัดสร้างโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์กำหนด จากข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนจะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอาคารเรียนแบบถาวรมากที่สุดถึงร้อยละ 85.0 ซึ่งถึงแม้มีอาคารเรียนที่ถาวร แต่การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ยังไม่ได้จัดกระทำในระบบสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน ซึ่งตามหลักการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรปลอดภัย สะอาด กว้างขวาง ทำกิจกรรมให้เด็กได้สำรวจเรียนรู้ สนามเด็กเล่น บริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน ควรจัดบรรยากาศที่ดี มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนในชนบทอาจจัดตามสภาพจริง ตามธรรมชาติ ยังมีได้จัดสภาพแวดล้อมให้ดูเป็นน่าที่รื่นรมย์และสอดคล้องกัน ดังนั้นลักษณะของโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ในทางลบกับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจจัดสภาพที่เป็นธรรมชาติให้ประโยชน์ต่อการพัฒนาความพร้อมให้กับเด็ก

ส่วนสหสัมพันธ์ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียง 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรลักษณะของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.461, ตัวแปรการมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กับเท่ากับ .430 และการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กับเท่ากับ .347 ที่เหลือนอกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของโรงเรียน ขนาดโรงเรียน อาคารเรียน คุณสมบัติของบุคลากร เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดของรัฐบาล สภาพต่าง ๆ เป็นสภาพที่ถูกกำหนดตามเกณฑ์โรงเรียนของรัฐบาลอยู่แล้วจึงมีความสอดคล้องกันในทางลบกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก แต่ตัวแปรของโรงเรียนได้แก่การมีวัสดุ/อุปกรณ์ ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า และการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็กมีความสอดคล้องกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก อาจเนื่องมาจากในชนบทรัฐบาลมีนโยบายจัดการศึกษาให้กับเด็ก พ่อแม่จึงส่งลูกเข้าโรงเรียน โรงเรียนจึงเป็นสถานที่แห่งแรกต่อจากบ้านที่เด็กเข้าไปเรียนรู้ เปรียบเหมือนเป็นบ้านที่ 2 เด็กมาโรงเรียน ได้เล่น ได้เรียนรู้ โรงเรียนในชนบทมีสิ่งแวดล้อมของเล่นมากกว่าที่บ้านซึ่งไม่มี เด็กมาโรงเรียนจึงได้รับการฝึกฝนเรียนรู้ ทำกิจกรรมต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และปรับตัวอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข ความพร้อมของเด็กจึงสอดคล้องกับตัวแปรดังกล่าวข้างต้น

3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมของเด็กแยกพิจารณาตามกลุ่มตัวแปรแต่ละกลุ่มปรากฏว่า กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .641 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 12.996$) มีความผันแปรร่วมกันหรือทำนายผลได้ถึง 41 % และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.964 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เบื้องต้นโดยคัดเลือกเฉพาะตัวแปรพื้นฐานแต่ละตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมทางการเรียนของเด็กมาก่อนแล้ว และกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .662 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 10.716$) มีความผันแปรร่วมกันหรือทำนายผลได้ 43 % และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.934 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนในชนบทเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม/อุปกรณ์ ให้เด็กมีโอกาสฝึกฝน ที่บ้านของเด็กมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เหมือนที่โรงเรียนมี จึงเป็นแหล่งให้เด็กฝึกฝนเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน

ส่วนสหสัมพันธ์พหุคูณกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .678 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความผันแปรร่วมกันหรือทำนายได้ถึง 46 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เป็นสิ่งของหรือวัสดุ ของเล่น ซึ่งเป็นสิ่งเหมือนกัน จึงมีความสัมพันธ์สูงกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก เพราะถ้าเด็กได้จับต้องสัมผัส เล่น จนเกิดประสบการณ์ จะเกิดการเรียนรู้ ตามแนวหลักการเรียนรู้ของจิตวิทยา อาทิจี ธอร์ดไคค์ (Thordike) กล่าวว่า เมื่อเด็กเกิดสภาพความพร้อม หรือมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานของประสบการณ์เดิมก็จะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียนก็จะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพจึงมีส่วนสำคัญส่งเสริมต่อความพร้อมด้านการเรียนให้กับเด็ก

ส่วนสหสัมพันธ์พหุคูณกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .691 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ความผันแปรร่วมกันถึง 47 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพปรากฏออกมาในรูปของแนวคิด การกระทำ การปฏิบัติ ของพ่อแม่ต่อเด็ก แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ เด็กวัยนี้เป็นเด็กวัยตอนต้นเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ เพราะว่าเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มากนัก หากเด็กได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น มีการปฏิบัติช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และมีการเลียนแบบทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียนต่อไป

ส่วนสหสัมพันธ์พหุคูณกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .758 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความผันแปรร่วมกันหรือทำนายผลได้ 57 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพเป็นกลุ่มตัวแปรที่เป็นรูปธรรม กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เป็นสิ่งของหรือวัตถุ ของเล่น ซึ่งเป็นสิ่งเหมือนกัน จึงมีความสัมพันธ์สูงกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก เพราะถ้าเด็กได้จับต้องสัมผัส เล่น จนเกิดประสบการณ์ จะเกิดการเรียนรู้ตามแนวหลักการเรียนรู้ของจิตวิทยา อาทิจ ทอร์ดไคค์ (Thordike) กล่าวว่า เมื่อเด็กเกิดสภาพความพร้อม หรือมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานของประสบการณ์เดิมก็จะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียนก็จะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพจึงมีส่วนสำคัญส่งเสริมต่อความพร้อมด้านการเรียนให้กับเด็ก

ส่วนสหสัมพันธ์พหุคูณกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .779 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพปรากฏออกมาในรูปของแนวคิด การกระทำ การปฏิบัติ ของพ่อแม่ต่อเด็ก แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ เด็กวัยนี้เป็นเด็กวัยตอนต้นเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ เพราะว่าเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มากนัก หากเด็กได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น มีการปฏิบัติช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และมีการเลียนแบบทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียนต่อไป

และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้ง 24 ตัว กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าเท่ากับ .779 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 และมีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % จะเห็นได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องรวม 24 ตัวแปร มีค่าสูงกว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กของโรงเรียน กลุ่มตัวแปรข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านจิตภาพ ซึ่งสอดคล้องตามหลักการทางสถิติที่ว่า เมื่อตัวแปรทำนายเพิ่มมากขึ้น จะทำให้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 16.46 % รองลงมาคือ การมีสิ่งของ/ของเล่น ฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือในโรงเรียน (PAS) ส่งผล 12.96 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในโรงเรียน (BES) ส่งผล 7.57% วัสดุอุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDH)ส่งผล 7.13 % โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 6.39 % การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCS) ส่งผล 5.83 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBH) ส่งผล 5.33 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสารเครื่องดนตรีในโรงเรียน (PES) ส่งผล 4.18 % การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCS)ส่งผล 4.18% การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง

(BAS)ส่งผล 3.86 % สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) ส่งผล 3.39 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกกล้ามเนื้อสายตาและมือ (PAH) ส่งผล 3.24 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BEH)ส่งผล 3.09 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBS) ส่งผล 2.71 % การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAH) ส่งผล 2.59 % ลักษณะของโรงเรียน (Size) ส่งผล 2.53% อายุของเด็ก (Age) ส่งผล 1.91% การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCH) ส่งผล 1.56 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PEH) ส่งผล 1.47 % การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BDH) ส่งผล 1.09 % การที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCH) ส่งผล 1.00% โรงเรียนและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBS) ส่งผล 0.88 % พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBH) ส่งผล 0.59 % และการตอบสนองของโรงเรียนต่อเด็ก (BDS) ส่งผล 0.06%

ข้อค้นพบนี้มีสิ่งที่น่าสังเกตคือ ค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์ของตัวแปร 6 อันดับแรกกระจายอยู่ใน 4 กลุ่มตัวแปร โดยค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 1 อยู่ในกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 4 อยู่ในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ ค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 2.5 และ 6 อยู่ในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพ และค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 3 อยู่ในกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เด็กปฐมวัยในชนบท พ่อแม่จะส่งเข้าเรียนตามเกณฑ์อายุ ดังนั้นเมื่อเด็กเข้าเรียนและโรงเรียนพิจารณาอายุของเด็ก จัดชั้นเรียนให้ตามพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เด็กกลุ่มนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ไว้กำหนดล่วงหน้าแล้ว ระดับชั้นเรียนจึงมีความสอดคล้องกับความพร้อมทางด้าน การเรียนและจากสภาพของข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกกำหนดโรงเรียนในสังกัดรัฐบาลซึ่งได้เปิดสอนระดับปฐมวัย และอาจเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายที่กระจายการศึกษาทั่วทุกท้องถิ่น ดังนั้นเขตพื้นที่ในต่างจังหวัดรวมทั้งในเมืองและชนบท รัฐบาลมีนโยบายจัดการศึกษาให้กับเด็ก พ่อแม่จึงส่งลูกเข้าโรงเรียนโดยมีความมุ่งหมายเพื่อลูกหลานของตนได้เรียนตามเกณฑ์ของสังคม และเตรียมเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย นอกจากนี้ช่วยในการผ่อนปรนความรับผิดชอบในตอนกลางวัน พ่อแม่ได้ประกอบอาชีพหารายได้ โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่พึ่งพาของพ่อแม่ในชนบท และเมื่อเด็กมาโรงเรียนเป็นแหล่งที่สภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและจิตภาพ เด็กได้เล่นของเล่น ทำกิจกรรมฝึกทักษะต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะชนิดหลากหลายต่าง ๆ ทุกวัน ประสบการณ์เหล่านี้เด็กได้เรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน ด้วยเหตุนี้ค่าน้ำหนักของกลุ่มตัวแปรดังกล่าวส่งผลสัมพัทธ์ความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กไทยในชนบท

ส่วนกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก มีค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 1 คือ ระดับชั้นเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียนแต่ละระดับ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก เด็กที่อยู่ในชั้นเรียน

ที่สูงกว่ามีพัฒนาการและความพร้อมมากกว่าเด็กที่อยู่ในระดับชั้นต่ำลงไปซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเพียเจต์ กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะความเจริญเติบโต และอายุของเด็ก

สำหรับกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพ มีค่านำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 4 ซึ่งมีเพียงอันดับเดียวใน 6 อันดับแรก คือ การมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพของเด็กนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เป็นเด็กที่อยู่ในต่างจังหวัดมีบ้านอยู่ในตัวเมืองและชนบทของจังหวัดนครนายก ดังนั้นสภาพแวดล้อมของบ้านในต่างจังหวัด มีลักษณะการจัดที่เป็นไปตามธรรมชาติชนบทตามวิถีของไทย และจากรายงานของสำนักงานจังหวัดนครนายก (2543) รายงานว่า การเกษตรกรรมการทำงานมีผลต่อไร้ต่ำ จึงมีผลกระทบตอสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ในอำเภอองครักษ์ มีผลทำให้ประชาชนยากจน มีรายได้จากการเพาะปลูกต่ำ ไม่มีเงินทุนเป็นของตนเอง ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุน ทั้งภายในและภายนอกระบบ ทำให้เกิดปัญหาภาระหนี้สินผูกพันระหว่างพ่อค้ากับเกษตรกร สอดคล้องกับผลการวิจัยที่สำรวจได้ว่า รายได้ของครอบครัวส่วนมากต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 75.0 และส่วนใหญ่ร้อยละ 45.0 ไม่ได้จัดมุมของเล่นให้ลูก ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพว่าด้วยการมีวัสดุ อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า เพียงตัวแปรเดียวเท่านั้นที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก

กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพ มีค่านำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 2 5 และ 6 ซึ่งมีถึง 3 ตัวแปร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก จังหวัดนครนายกในเขตอำเภอองครักษ์ มีโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนทั้งหมด 39 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. 2544) ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาล เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษา โรงเรียนมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก และรัฐบาลให้การมีสนับสนุนเงินงบประมาณ ดังนั้นสภาพโรงเรียนจัดอยู่ในสภาพที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน จากการสำรวจพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีบริเวณกว้างขวาง สภาพแวดล้อมภายนอกมีธรรมชาติเป็นองค์ประกอบ แต่ส่วนใหญ่พยายามจัดบริเวณใหญ่เป็นสัดส่วน เช่น สนามฟุตบอล บริเวณสนามเด็กเล่น พื้นที่ว่างเปล่า สวนหย่อม ส่วนการจัดสภาพภายในห้องเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กจะเล่นคนเดียวเล่นเป็นกลุ่ม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง วัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมสอดคล้องกับความสนใจ และวุฒิภาวะของเด็ก นอกจากนั้นในห้องเรียนควรมีตู้หรือช่องสำหรับให้เด็กเก็บเสื้อผ้าของใช้ส่วนตัว มีห้องน้ำ อย่างล้าสมัย มีความสะดวกสำหรับเด็ก ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิ แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศพอเหมาะ

ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพจึงมีความแตกต่างจากที่บ้าน เด็ก ๆ ได้รับการฝึกฝนประสบการณ์ เกิดความพร้อมทางด้านการเรียน ส่วนกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน มีค่านำหนักส่งผลสัมพัทธ์อันดับ 3 มีเพียงตัวแปรเดียวคือ การตอบสนองของโรงเรียนต่อเด็ก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนจัดว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกเช่นกัน ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิด

ความพร้อมทางด้านการเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กให้ถูกต้องเหมาะสมในทุกเรื่อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมนอกจากมีสภาพแวดล้อมภายนอกที่ดี ควรมีบรรยากาศที่ดี อาทิ คุณครูมีบุคลิกภาพที่ดี เอาใจใส่ มีปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมอบความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ใน 3 ลักษณะ คือ การใช้สายตา จาประสานตา การใช้คำพูด ใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ให้คำยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจในการส่งเสริมแก่เด็ก การใช้การสัมผัส โอบกอด สัมผัสเด็กด้วยความรัก เด็กจะเกิดความอบอุ่น ตลอดจนการใช้คำพูด ครูต้องพูดจาให้ถูกต้อง ชัดเจนกับเด็ก และคอยตักเตือนให้เด็กพูดโดยละมุนละม่อมให้เด็กพูดให้ไพเราะจนเป็นนิสัย สิ่งเหล่านี้นับเป็นประสบการณ์ที่เด็กมาโรงเรียน ได้รับจากโรงเรียนมีผลทำให้เด็กเกิดความพร้อมทางด้านการเรียน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพจึงมีค่าน้ำหนักส่งผลสัมพัทธ์เพียงค่าเดียว จากค่าน้ำหนักของกลุ่มตัวแปรทุกกลุ่มใน 6 อันดับแรก

4. การค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กที่ดีที่สุด

พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุดคือ กลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ได้แก่ ระดับชั้นเรียน (Lev) มีค่าเท่ากับ .632 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 38 % และตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน ได้แก่ การที่โรงเรียนมีวัสดุ / อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) มีค่าสูงเท่ากับ .691 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 47 % โดยตัวแปรที่ส่งผลสัมพัทธ์มากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียน (Lev) ส่งผลถึง 62 % ที่เป็นเช่นนี้เพราะ พัฒนาการทุกด้านของเด็กมีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงตามแบบแผนมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องจากวัยที่ผ่านมา เด็กมีอายุมากขึ้นพัฒนาการทางสมองสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้น ความสามารถทางสติปัญญาเด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุเด็ก มีพัฒนาการที่เหมาะสม ที่แปรเปลี่ยนไปตามวุฒิภาวะและตามระดับชั้น ความพร้อมทางด้านการเรียนมีการพัฒนาไปตามเกณฑ์ สำหรับการที่โรงเรียนมีวัสดุ / อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่งผลเป็นอันดับ 2 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โรงเรียนในต่างจังหวัดเป็นสถานที่ซึ่งพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะให้ความเชื่อถือเป็นแหล่งที่ให้เด็กได้เรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาถ้าโรงเรียนเปิดขยายถึงชั้นอนุบาล ผู้ปกครองมักนิยมส่งลูกให้เข้าเรียนเพื่อเป็นการเตรียมตัวเด็กเพื่อจะขึ้นชั้นประถมปีที่ 1 รวมทั้งเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูลูกในตอนกลางวัน เนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงาน นอกจากนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จัดการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนในต่างจังหวัดให้การศึกษาระบายได้ทั่วถึงตามความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ดังนั้น โรงเรียนในต่างจังหวัดทั้งเขตในเมืองและชานเมืองจึงจัดสภาพแวดล้อมรวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ เด็กนักเรียนเมื่อมาโรงเรียนจึงมีโอกาสดูและเล่น สัมผัสกับวัสดุอุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนและครูจัดให้ นอกจากนี้พ่อแม่ในเขตชนบทอาจจะไม่มี

ความรู้จัดสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ของเล่น อุปกรณ์ ให้เด็กได้ฝึกฝนประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้นตัวแปรดังกล่าวจึงส่งผลสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กเป็นอันดับ 2 ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ข้อสังเกตจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัย ตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุด คือ ระดับชั้นเรียนและการที่โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์ ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งเป็นตัวแปรข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็กและตัวแปรบางตัวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพเท่านั้น แต่ตัวแปรที่เกี่ยวกับข้อมูลของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพ สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านจิตภาพ มีได้ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกในวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตัวเด็ก พ่อแม่ อยู่ในจังหวัดที่เป็นปริณณทล คือจังหวัดนครนายกซึ่งมีทั้งพ่อแม่ที่อยู่ในตัวเมือง ชานเมือง และชนบท พ่อแม่มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอาจเนื่องมาจากกลุ่มพ่อแม่ไม่ได้มีความรู้ในด้านการที่จะนำสิ่งแวดล้อมทางบ้านด้านกายภาพและจิตภาพมาใช้ในการอบรมเลี้ยงดู เตรียมความพร้อมให้กับเด็ก กลุ่มตัวแปรดังกล่าวแล้วข้างต้นจึงมิได้ส่งผล ดังนั้นจึงควรได้มีการศึกษาต่อว่าถ้าให้การศึกษาให้กับกลุ่มพ่อแม่โดยนัยวิธีการอบรมเลี้ยงดูจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทย อาทิ เด็ก ๆ เติบโตขึ้นท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ พ่อแม่ควรส่งเสริมและมีวิธีการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่บ้านให้เด็กได้ฝึกสังเกต ทดลอง สัมผัส กับของเล่นและวัสดุต่าง ๆ ตามธรรมชาติแบบไทย ๆ เด็กก็จะได้รับการพัฒนาความพร้อมตามสภาพวิถีชีวิตไทย สำหรับสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพควรส่งเสริมให้พ่อแม่ใช้การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิถีธรรมชาติดำเนินชีวิตแบบไทย อาทิ พ่อแม่มีการสัมผัสทางกาย โอบอ้อม การจูบ สบหลัง ให้นอนหนุนดัก หยอกล้อ เล่านิทาน หัวเราะ ร้องเพลงให้ฟังและมีการละเล่นแบบไทย ให้มีความใกล้ชิดเพื่อให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ได้รับรู้ถึงความรักและความห่วงใย ดังนั้นถ้าพ่อแม่มีความรู้ นำสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตภาพตามวิถีไทยมาเป็นปัจจัยให้เด็กเรียนรู้ก็จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการความพร้อมให้กับเด็กได้ ดังนั้นจึงควรได้มีการวิจัยที่จะศึกษาต่อว่าถ้าให้การศึกษาให้กับกลุ่มพ่อแม่ดังกล่าวแล้วจะส่งผลให้เด็กมีความพร้อมดีขึ้นมากหรือไม่

สำหรับกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนด้านกายภาพบางตัว และจิตภาพมิได้ส่งผลต่อความพร้อมของเด็ก ดังนั้นโรงเรียนควรได้หันกลับมาพิจารณาใช้ศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตัวครู สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพและจิตภาพตามสภาพโรงเรียนแบบไทยในชนบทที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมสูงขึ้นไป จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามวิถีไทยให้มีประสิทธิภาพทางด้านการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ณ คัลลวิเชียร. (2541). การศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. (2529). "เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2." ความพร้อมในการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุลสุภา ลาดพร้าว.
- จันทร์เพ็ญ กาญจนรัตน์. (2533) รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่อยู่ในโครงการแม่สอนลูก ในเขตพื้นที่เกษตรกรรมชนบทในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย. ภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม สหวิทยาลัยพุทธชินราช พิษณุโลก.
- ฉวีวรรณ นิยมชาติ. (2538). การพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สุลีพร อนุะมาน. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน จ. สระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539. ถ่ายเอกสาร.
- ทิศนา แคมมณี และคณะ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. เอกสารของโครงการวิจัยแม่บทเรื่องกรอบมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย : รูปแบบสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัย. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ม.ป.ป. (อัดสำเนา).
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2525,ตุลาคม). "ปัจจัยทางสภาพสิ่งแวดล้อมและความพร้อมในการเรียน," ประชากรศึกษา. 34(1) : 12
- บันลือ พุกกะวัน. (2518). แนวการสอนสำเร็จรูปคู่มือครูสอน ป.1 และเด็กแรกเรียน. กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนานาณิข.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กราฟิเตอร์.
- ประโยชน์ จันทร์โชติ. (2520). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา
- พรทิพย์ สวลี. การจัดกิจกรรมการสอนของครูกับความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน : กรุงเทพฯ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.

- กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537. ถ่ายเอกสาร
- พรทิพย์ รัตนวิสาสนนท์. (2527). *ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพครูช่างอุตสาหกรรมระดับปริญญาตรีที่พึงประสงค์*. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). *จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- พันธณี เจริญสุข. (2528). *ความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับเครื่องเล่นที่จำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต). (2544). *พรตลอดปีชีวิตดีตลอดไป*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- พรรณี ชูหัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.
- พลศิริ แก้วกลางศึก. (2519). *คู่มือการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- ยุพิน อุปการณะ. (2530). *บุคลิกภาพครูปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2530 อัดสำเนา.
- วิจิตรา วิเศษสมบัติ. (2539). *ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการปั้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กอายุ 4 – 7 ปี*. เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2544). *การปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อมด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง*. เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินเด็กปฐมวัย*. เอกสารคำสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2545). *สิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย*. เอกสารรายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุโท เจริญสุข. (2525). *เกร็ดจิตวิทยาประยุกต์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมนา พานิช. (2531). *การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ :
- โสพรรณ อินทสิทธิ์. (3539). *พัฒนาการทางการเรียนรู้มิติต่าง ๆ ของเด็กอายุ 4 – 8 ปี จากสิ่งเร้าที่มีหลายมิติ*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. (2545) ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2544 จำนวนนักเรียนจำแนกตามชั้นเรียนและเพศ. งานข้อมูล สถิติและรายงาน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

อรุณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์. (2538). ความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

อารี พันธุ์มณี. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด

Albert, Bandura. (1999). *Self-efficacy in Changing Societies*. United State of America : Standford University.

Bloom, Benjamin S. (1964). *Stability and Change in Human Characteristics*. New York : John Willey and Sons.

รายชื่อโรงเรียน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก

1. โรงเรียนวัดโพธิ์แทน
2. โรงเรียนชุมชนเขี้ยวโอสถ
3. โรงเรียนอนุบาลองค์รักษ์ (ผดุงองค์รักษ์ประชา)
4. โรงเรียนวัดประสิทธิ์เวช
5. โรงเรียนวัดทิวหลวงรังสรรค์
6. โรงเรียนวัดใหม่พงษ์โสภณ
7. โรงเรียนวัดเข้มทอง
8. โรงเรียนวัดปากคลองพระอาจารย์
9. โรงเรียนวัดราษฎร์ประดิษฐ์
10. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
11. โรงเรียนบ้านคลองใหญ่

บทคัดย่อ

เรื่อง

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทย
ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียน
ของเด็กปฐมวัยในชนบท

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญหนันตพงษ์

๒๕ ๖๖๖๖๖๖

สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนตามวิถีไทยที่ส่งผลต่อ
ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในชนบท

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทร. 02-6641000 ต่อ 5562, 01-6157327 โทรสาร 02-2600124

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อหาความสัมพันธ์อย่าง
ง่ายระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยว
ข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อหาความ
สัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน
ตามวิถีไทย กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและโรงเรียน กับความพร้อมทางด้านการเรียนของ
เด็กปฐมวัย 3) เพื่อค้นหาตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนตามวิถีไทย ด้านตัวแปร
ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อแม่ ลักษณะบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนที่ส่งผลดีที่สุดต่อ
ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย และหาค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของตัวแปร
ที่ส่งผลดีที่สุดต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3
โรงเรียนอนุบาลใน อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการ
ศึกษา 2544 ซึ่งมีอายุระหว่าง 5 ปีถึง 7 ปี จำนวน 60 คน ผู้ปกครองของนักเรียนจำนวน 60
คน และครูจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือวัดวัด 3 ประเภท คือ
1) แบบทดสอบวัดความพร้อมทางด้านการเรียน 2) แบบประเมินสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และ
3) แบบประเมินสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อม
ทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 13 ตัวแปร พบว่า มีความ
สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เพียง 3 ตัวแปรเท่านั้น คือ ตัวแปรอายุของเด็กมี
ความสัมพันธ์เท่ากับ .557 ตัวแปรระดับชั้นเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ .623 และตัวแปร
สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.293 ที่เหลือออกนั้นมีความสัมพันธ์กัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กกับกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียน กลุ่มตัวแปร

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ ตัวแปรลักษณะของโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ -.461, ตัวแปรการมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .430 และการตอบสนองของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก (BD) มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .347 ที่เหลือออกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กเป็นดังนี้

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็กกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .641$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 12.996$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 41 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.964

2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรข้อมูลโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .662$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 10.716$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 43 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.934

3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .678$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 4.729$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 46 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.989

4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางบ้านกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่า ($R = .691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 2.933$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 47 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.112

5) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าสูง ($R = .758$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 2.838$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 57 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.975

6) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตภาพทางโรงเรียนกับความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กมีค่าสูง ($R = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($F = 2.250$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

7) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทุกตัวกับความ

สามารถทางสถิติปัญญาของเด็กมีค่าสูง ($R = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.250$) มีความผันแปรร่วมกันถึง 60 % และความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 2.028

ค่าความสัมพันธ์สัมพัทธ์ของกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ข้อมูลโรงเรียน กลุ่มสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางจิตภาพ ที่ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็ก มีทั้งค่าบวกและค่าลบ ที่ส่งผลในทางบวกมี 15 ข้อ และส่งผลในทางลบมี 9 ข้อ โดยตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 16.46 % รองลงมาคือ การมีสิ่งของ/ของเล่น ผักก้ามเนื้อสาหร่ายและมือในโรงเรียน (PAS) ส่งผล 12.96 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในโรงเรียน (BES) ส่งผล 7.57% วัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDH) ส่งผล 7.13 % โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 6.39 % การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCS) ส่งผล 5.83 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBH) ส่งผล 5.33 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรีในโรงเรียน (PES) ส่งผล 4.18 % การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCS) ส่งผล 4.18% การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAS) ส่งผล 3.86 % สถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ (Sta) ส่งผล 3.39 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกก้ามเนื้อสาหร่ายและมือ (PAH) ส่งผล 3.24 % สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (BEH) ส่งผล 3.09 % การมีสิ่งของ/ของเล่นฝึกพัฒนาการภาษา (PBS) ส่งผล 2.71 % การกระตุ้นเด็กเกิดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตนเอง (BAH) ส่งผล 2.59 % ลักษณะของโรงเรียน (Size) ส่งผล 2.53% อายุของเด็ก (Age) ส่งผล 1.91% การมีของเล่นฝึกความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ (PCH) ส่งผล 1.56 % อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร/เครื่องดนตรี (PEH) ส่งผล 1.47 % การตอบสนองของแม่ต่อเด็ก (BDH) ส่งผล 1.09 % การที่พ่อแม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับเด็กเป็นครั้งคราว (BCH) ส่งผล 1.00% โรงเรียนและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBS) ส่งผล 0.88 % พ่อแม่และเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน (BBH) ส่งผล 0.59 % และการตอบสนองของโรงเรียนต่อเด็ก (BDS) ส่งผล 0.06%

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ทำนายความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กได้ดีที่สุดคือกลุ่มตัวแปรข้อมูลเด็ก ได้แก่ ระดับชั้นเรียน (Lev) มีค่าสูง ($R=.623$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=36.796$) ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 38 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.966 และกลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน ได้แก่ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) มีค่าสูง ($R=.691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=26.056$) ซึ่งมีความผันแปรร่วมกันถึง 47 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.832

ค่าน้ำหนักความสัมพันธ์และค่าเบียร์เซ็นต์ส่งผลของระดับชั้นเรียนของเด็ก ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรจากกลุ่มข้อมูลเด็ก คือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) และตัวแปร

จากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน (PDS) คือ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่งผลต่อความพร้อมทางด้านการเรียนของเด็กในทางบวกทั้งหมด ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดคือ ระดับชั้นเรียนของเด็ก (Lev) ส่งผล 64.39 % รองลงมาคือ การที่โรงเรียนมีวัสดุ/อุปกรณ์ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า (PDS) ส่งผล 35.61 %

